

**TC.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI**

**BELEDİYELERİN YAYGIN EĞİTİM ÇALIŞMALARINA BİR ÖRNEK
OLARAK ŞİŞLİ BELEDİYESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Köksal AYÇİÇEK

İstanbul-2012

TC.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

BELEDİYELERİN YAYGIN EĞİTİM ÇALIŞMALARINA BİR ÖRNEK
OLARAK ŞİŞLİ BELEDİYESİ

Yüksek Lisans Tezi

Köksal AYÇİÇEK

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Uğur TEKİN

İstanbul- 2012

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim (Tezli) Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Y1112.060200 numaralı Erkan ERDEM'in "SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMASI OLARAK BAKIRKÖY BELEDİYESİ BAKKART UYGULAMASI" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 31.08.2012 tarih ve 2012/20 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **oy birliği / oy çokluğu** ile Yüksek Lisans Tezi olarak **kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi 26.09.2012

1) Tez Danışmanı : Prof. Dr. Uğur Telci Uğur Telci

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Erkan Ejimböğlü Erkan Ejimböğlü

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Arap Uslu Arif Uslu

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

Ön Söz

Yüksek Lisans tezimin danışmanlığını üstlenen olumlu yönlendirmeleriyle ile bu çalışmanın akademik nitelikte bir boyut kazanmasında bana destek veren Hocam Sayın Prof. Dr. Uğur TEKİN'E, beni daima cesaretlendiren, destekleyen aileme ve "Pamuk Prenses"e teşekkür ederim

Çalışmanın üçüncü bölümünü oluşturan Şişli Belediyesi'nin yaygın eğitim çalışmaları ile ilgili bilgilere ulaşmam noktasında vermiş oldukları içten destek için Şişli Belediyesi çalışanlarına sonsuz teşekkür ederim.

Eylül, 2012

Köksal AYÇİÇEK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
Ön Söz	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
TABLolar.....	ix
ŞEKİLLER.....	x
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

YAYGIN EĞİTİM VE UYGULAMALARI

1.1.Yaygın Eğitim Kavramı ve Niteliği	4
1.2.Yaygın Eğitimin Amacı	7
1.3.Yaygın Eğitimin Önemi.....	8
1.4.Yaygın Eğitimin Özellikleri ve Hedef Kitlesi	10
1.5. Dünyada Yaygın Eğitimin Uygulamalarının Gelişimi	12
1.6.Yaygın Eğitimin Uygulamalarının Nedenleri	15
1.6.1. Örgün Eğitimden Kaynaklanan Nedenler	15
1.6.2. Ekonomik Nedenler	17
1.6.3. Toplumsal Nedenler	18
1.6.4. Bireysel Nedenler	19

1.6.4.1. Öğrenme ve Gelişme İhtiyacı	20
1.6.4.2. Olgunlaşma İhtiyacı	21
1.6.4.3. Güven İhtiyacı	22
1.6.4.4. Çalışma Hayatına Katılma	22
1.6.4.5. Hayata Yenilik Katma	23
1.6.4.6. Sosyalleşme	23
1.6.5. Teknoloji ve İdari Değişimler	23
1.7 Amaçlarına Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri	24
1.7.1. Tamamlama Eğitimi	24
1.7.2. Mesleki Teknik Eğitim	24
1.7.3. Kişisel Gelişim	25
1.7.4. Vatandaşlık Eğitimi	25
1.7.5. Sağlık ve Aile Yaşamı Eğitimi	26
1.8 Türkiye’de Yaygın Eğitimin Tarihçesi	26
1.8.1. Cumhuriyet Döneminden Önce Yaygın Eğitim	26
1.8.2. Cumhuriyet Döneminde Yaygın Eğitim	28
1.9. Türkiye’de Yaygın Eğitim Veren Kuruluşlar ve Uygulamaları	30
1.9.1. Milli Eğitim Bakanlığı	33
1.9.2. Yerel Yönetimler	35
1.9.3. MEB Dışındaki Bakanlıklar	35
1.9.4. Sivil Toplum Örgütleri	36
1.9.5. Diğer Kurum ve Kuruluşlar	36

2. BÖLÜM

YAYGIN EĞİTİM UYGULAMALARINDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

2.1. Eğitim Hizmetlerinde Yerelleşme	39
2.2. Mevcut Eğitim Sisteminden Kaynaklanan İhtiyaçlar	44
2.3. Küreselleşme Sürecinde Eğitimin Dönüşümü	48
2.4. Uluslararası Örgütlerin Yaygın Eğitim Uygulamalarında Yerel Yönetimlere Katkıları.....	50
2.4.1. Dünya Bankası Çalışmaları	51
2.4.2. Avrupa Birliği Eğitim Sürecinin Yaygın Eğitime Etkileri	53
2.4.2.1. Avrupa Meslek Edindirme ve Geliştirme Merkezi CEDEFOP	54
2.4.2.2. Avrupa Eğitim Vakfı	55
2.4.2.3. Hayat Boyu Öğrenme Programları	56
2.4.2.3.1. Okul Eğitimi Comenius	57
2.4.2.3.2. Yüksek Öğrenim Erasmus	58
2.4.2.3.3. Mesleki Eğitim için Leonardo Da Vinci	58
2.4.2.3.4. Yetişkin Eğitimi Grundtvig	60
2.4.2.3.4.1. Grundtvig Programının Temel Dayanağı	61
2.4.2.3.4.2. Grundtvig Programı'nın Özel ve İşlevsel Amaçları.....	62
2.5. Belediyelerin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Yasal Dayanakları	63
2.6. Türkiye'de Yerel Yönetimlerce Verilen Yaygın Eğitimin Tarihçesi	66
2.7. Belediyelerin Yaygın Eğitim Alanındaki Hizmetleri	67
2.7.1. Mesleki Eğitim	67
2.7.2. Sanat ve Kültür	68
2.7.3. Sağlık Eğitimleri	68

2.7.4. Özel Eğitimler.....	68
2.7.5. Gönüllü Eğitimleri	68
2.7.6. Diğer Eğitimler.....	69
2.8. Türkiye’de Belediyelerin Yaygın Eğitim Uygulamaları	69
2.8.1. İSMEK	69
2.8.2. BELMEK.....	69
2.8.3. İZMEB.....	70
2.8.4. BUSMEK.....	70
2.8.5. ASMEK.....	71
2.8.6. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları.....	71

3. BÖLÜM

ŞİŞLİ BELEDİYESİ YAYGIN EĞİTİM UYGULAMALARI

3.1. Şişli İlçesi Demografik Yapı.....	73
3.2. Şişli Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Genel Çerçevesi	75
3.2.1. Şişli Belediyesi Yaygın Eğitim Uygulamaları.....	75
3.2.1.1. Şişli Belediyesi Toplum ve Kültür Merkezleri	76
3.2.1.2. Yaygın Eğitim Uygulamalarına Katılanların Demografik Özellikleri	79
3.2.1.2. Engelli Koordinasyon Merkezi.....	84
3.2.1.3. İlçe Kütüphaneleri	85
3.2.1.4. Şişli Belediyesi Bilim Merkezi.....	85
3.2.1.5. Gündüz Çocuk Bakımevi ve Eğitim Yuvası	86
3.2.1.6. Şişli Belediyesi Yaz Spor Okulu.....	87
3.2.1.7. T.C. Şişli Meslek Yüksek Okulu.....	87

3.2.1.8. Şişli Belediyesi Evlilik Okulu	88
3.2.1.9. Diğer Faaliyetler	89
3.2.1.9.1. SOGÜYEV İle Ortak Projeler	89
3.2.1.9.2. Okuma Yazma Projeleri.....	89
3.2.1.9.3. Meme Okulu Projesi	90
3.2.1.9.4. Kültür Sanat Çalışmaları	90
3.2.1.9.5. Şişli Sanat Günleri	91
3.2.1.9.6. Şişli Belediyesi Tiyatro Kursları.....	91
3.2.1.9.7. Şişli Belediyesi Ekrem Ataer Çağdaş Halk Müziği Korosu	91
3.2.1.9.8. Şişli Belediyesi Avrupa Birliği Merkezi	91
3.3. Şişli Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel sonuçları	92
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA	103

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
Akt.	Aktaran
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AD.	Ana Bilim Dalı
A.g.k	Adı Geçen Kitap
A.g.e	Adı Geçen Eser
ASMEK	Antalya Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
BELMEK	Ankara Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursu
Bkz.	Bakınız
BUSMEK	Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training- Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi
Doç	Doçent
Dr.	Doktor
İSMEK	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
İZMEB	İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Beceri Kursları
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
LİMME	Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi
Md	Madde
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
MEKSA	Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TRT	Türkiye Radyo Televizyon
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
UNESCO	United Nations Educational, Scientific Cultural Organization
vb.	ve benzerleri
v.d.	ve diğerleri

TABLOLAR

	Sayfa No.
Tablo 1. Yaygın Eğitimle İlgili Kavramlar.....	6
Tablo 2. Yaygın Eğitim İstatistikleri	31
Tablo 3. Kurum ve Kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri (Başlayan Kursiyer)32	
Tablo 4. Kurum ve Kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri.....	32
Tablo 5. MEB'E Bağlı Yaygın Eğitim Kurumları	33
Tablo 6. İlköğretim Net Okullaşma Oranı (%).....	44
Tablo 7. Türkiye'de Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay ve Eğitim Harcamalarının Milli Gelire Oranı (%).....	45
Tablo 8. Türkiye'de İşsizlik Oranları (%)	46
Tablo 9. Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP).....	57
Tablo 10. Şişli İlçesi Nüfusu 2011	73
Tablo 11. Şişli İlçesi Okuma Yazma Oranı 2011	74
Tablo 12. Şişli İlçesinde Kurslara Katılan Kişi Sayısı.....	80
Tablo 13. Hobi ve Beceri Geliştirme Amacıyla Kurs Merkezi ve Branşlara Katılan Kursiyer Sayısı	82
Tablo 14. Eğitime Destek ve Mesleki Geliştirme Amacıyla Kurs Merkezi ve Branşlara Katılan Kursiyer Sayısı	83
Tablo 15. Şişli İlçesinde Kütüphaneleri Kullanan Kişi Sayısı	85

ŞEKİLLER

Sayfa No.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi	21
Şekil 2. Şişli İlçesinde Kurslara Katılan Kişi Sayısı (%)	80

GİRİŞ

Günümüz dünyasında küreselleşme süreci ülkelerin sosyal ve ekonomik yapılarını derinden etkilemektedir. Teknolojik yenilikler ve iletişim sistemlerindeki ilerleme karşısında bireyler sürekli olarak mücadele etmektedir. Toplumların gelişmişlik düzeyi ile eğitime verilen önem arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bilginin yeni kuşaklara aktarımı her zamankinden daha önemli bir hale gelmiş ve örgün eğitim yeterli gelmemektedir. İnsanların, gerek bireysel nedenlerle, gerekse toplumsal ve ekonomik nedenlerle yaşam boyunca bir şeyler öğrenmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Yaygın eğitim, sadece bir eğitim politikası değildir. Bu yaklaşımların çok üstünde ve onu kapsayan yanı ile sosyal, toplumsal, ekonomik ve bireysel sonuçları olan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreç toplumda çeşitli nedenlerle eğitim almamış kişileri kapsadığı gibi, kişinin olgunlaşma, kendini gerçekleştirme, edilgenlikten etkenliğe geçiş isteği, verimlilik gibi nedenlerle eğitim almak isteyen bütün toplum kesimlerini ilgilendirir.

Sosyal devletin başlıca çalışma alanlarından biri vatandaşların anayasal hakları olan eğitimi, sosyal, ekonomik ve siyasal engelleri kaldırarak vermesi üzerinedir. Küreselleşme bir yönü ile yerelleşmenin, kavramların yerelleşmesini teşvik eden yapısı ile ulus devletin gücünü zayıflatmaktadır. Bu gün yaygın eğitim ve/veya hayat boyu eğitim çalışmalarında yerel yönetimlerin, Sivil Toplum Kuruluşlarının ve üniversitelerin etkin çalışmaları bulunmaktadır.

Bugün göç alan büyük şehirlerimizde bireyin post modern sanayi toplumunda yaşadığı yalnızlık duygusunda arınması ve ortak değerler ve paydalar üzerinden hemşerilik bilincinin gelişmesinde yaygın eğitimlerin önemli rolü bulunmaktadır. Kadın istihdamında aldığı hayati görevlerin yanında, özürlü rehabilitasyonundaki başarıları, yaşlı nüfusun hayata bağlanması ve sosyalleşmesi için yapılan yaygın eğitim çalışmaları ile sosyal devletin rolü paylaşılmaya başlanmış ve belediyeler uygulamaları ile önemli

başarılarla imza atmıştır. Kuşkusuz merkezi yönetim birimlerinden biri olan belediyelerin bu çalışmalarında ideolojik etkenler bulunmaktadır. Hizmetin karşılığının seçim sistemlerinde tercih edilmek olduğu modern siyaset anlayışında doğal karşılanması gereken bir durumu ifade etmektedir.

Tezimin ana çalışma konusu olan belediyelerin yaygın eğitim çalışmalarına katılmaları, ulusal ve uluslararası etkiler ile teşvik edilmiş, çoğu zaman merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında uyum sorunu yaşanmamıştır. Ancak yerel yönetimlerin yaygın eğitim ile hemşerileri ile kurdukları bağın yararları siyasi sonuçları da etkilemektedir.

Aynı zamanda küreselleşmenin gücü ile Uluslararası Örgütlerin projelerinin milli eğitim sistemine olan baskısı ve Avrupa Birliği uyum sürecinde yapısal uyum programları, toplumsal bütün alanları olduğu kadar eğitimi sistemini de etkilemiştir.

Yüksek lisans çalışmamda yerel yönetim biçimi olan belediyelerin faaliyetleri arasında bulunan yaygın eğitim çalışmalarının neler olduğu ve hangi sosyal, ekonomik ve bireysel sonuçlara yol açtığı incelenmektedir. Sonuçlara ulaşmak amacıyla yaygın eğitim konusunda çok aktif çalışmaları olan Şişli Belediyesi yaygın eğitim çalışmaları analiz edilmiştir.

Yüksek lisans çalışmam üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş kısmında proje çalışmasının genel hatları çizilmiş ve tezin ne amaçladığı anlatılmaya çalışılmıştır.

Birinci bölümde, yaygın eğitim uygulamalarının kavramsal çerçevesi çizilmiştir. Bu amaçla yaygın eğitimin tanımı, amacı ve uygulamalarının nedenleri üzerinde durulmuş, Türkiye’de yaygın eğitim veren kamu ve özel kurum ve kuruluşları açıklanmıştır. Bölümün sonunda yaygın eğitim çalışmalarının işlevleri sıralanarak dünya üzerindeki yaygın eğitim çalışmalarına değinilmiştir.

İkinci bölümde, son yıllarda etkisi giderek artan eğitimde yerelleşme ve küreselleşme sürecinin eğitimdeki etkisi açıklanmış, Uluslararası örgütlenmeler ve yaklaşımlar ana hatları ile gösterilmiştir. Türkiye’de 90’lı yılların ortasından itibaren hız kazanan yaygın eğitim çalışmalarının tarihçesinden sonra, uygulamaların nitelikleri ve sonuçları açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde ise İstanbul İli Şişli İlçesi Belediyesi'nin yaygın eğitim çalışmaları tezin dayandığı ana tez doğrultusunda analiz edilmiştir. Sayısal veriler ve Belediyenin Yaygın eğitim konusundaki yetkilileri ile yapılan araştırmada, yaygın eğitim çalışmalarına katılanların demografik durumları ve çalışmaların sonuçları araştırılmıştır.

Tezin sonuç kısmında ise ulaşılan bulgular ve sonuçlar tartışılmış öneriler sunulmuştur.

1.BÖLÜM

YAYGIN EĞİTİM VE UYGULAMALARI

Toplumların gelişmişlik düzeyi, eğitime verilen önem ve kalitesine bağlıdır. Eğitim ve öğretim, hızla gelişen teknoloji ve bilgi sistemleri ile sosyal ve ekonomik kalkınmanın temelini oluşturmaktadır. Bilgini yeni kuşaklara aktarımı toplumların gelişmişlik düzeyi ile ilgilidir. Eğitim türlerinden biri olan yaygın eğitim, yetişkinlere uygun bir biçimde sürdürülen eğitimin en önemli türüdür. Yaygın eğitim çalışmaları son yıllarda küreselleşme sürecinin etkisi ile eğitimin giderek daha fazla yerelleşmesine ve dolayısıyla yerel yönetimlerin faaliyet konusu içine girmeye başlamıştır.

1.1.Yaygın Eğitim Kavramı ve Niteliği

Yaygın eğitim, örgün eğitime göre farklılıkları olan çoğu zaman örgün eğitimi tamamlayan yapısı ile son yıllarda üzerinde en çok tartışılan kavramlardan biridir. Literatürde yetişkin eğitimi ve halk eğitimi yaygın eğitim ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Ancak teorideki anlam benzerliği, uygulamada bazı temel farklılıkların olamaması anlamına gelmemektedir. Küreselleşmenin etkisiyle, 1990'lı yıllardan itibaren üzerinde çok sık durulan "Yaşam Boyu" eğitim kavramını da içine alan yaygın eğitim, bireyin doğumundan öleceği güne kadar kendini gerçekleştirebileceği, yeteneklerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan sürecin örgün eğitimle yeniden organize edilmiş halidir.

Milli Eğitim Temel Yasasına göre eğitim örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. 14.02.2006 Tarih ve 26080 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde yaygın eğitim şöyle tanımlanmıştır.(madde 4):

“Yaygın Eğitim: Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da her hangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümünü”¹ kapsar.

Bir başka tanımlama da da öğrencilik vasfı ve sorumluluk üzerinden yapılmıştır. Tek işi okula gitmek olmayan, toplumda sorumluluk yüklenmiş ve yüklenmeye elverişli durumda olan yetişkinlere veya okul öncesi ve okul çağındakilere, “okul dışında”, yönelmiş katılımcı-eğitimci ilişkisi içinde yürütülen düzenli, tasarılı bir eğitim süreci² olarak yapılmıştır.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)’nin yaygın eğitim tanımı ise zorunlu öğrenim dışına çıkmış ve asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin, yaşamlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme gereksinimi ve programları kapsar. Bu etkinliklerin ve programların kapsamı içerisinde mesleki eğitim dışındaki, eğitim, mesleki eğitim, genel eğitim biçimsel nitelik taşıyan ve taşımayan öğrenme türleri girebildiği gibi ortak toplumsal amaçlara yönelik her türlü eğitim de girer³.

UNESCO ise yaygın eğitimi (*nonformal education*), öğrencilerin yazılması veya alınması gibi işlemleri gerektirmeyen eğitim programları⁴ olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlama daha çok siyasi, ekonomik ve sosyal amaçları olan resmi, yarı resmi ve özel kurumlar tarafından verilebilen düzenli ama gönüllü katılımın olduğu süreci işaret etmektedir.

Tanımlarında da anlaşılacağı üzere yaygın eğitim, çoğu zaman örgün eğitim almamış kişileri ya da hizmet içi eğitimi değil, hayat boyu ilkesi ile çoğunluğu mezun olmuş ancak bireysel gelişimlerini devam ettirmek, uzmanlık isteyen dallarda yetkinleşmek, boş vakitlerini değerlendirmek ve sosyalleşebilmek isteyen bireyleri kapsamaktadır. Halk eğitimi ve yaygın eğitim arasında idealler ve amaçlar bakımından farklılık bulunmaktadır.

¹ T.C. MEB, **Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği**, Resmî Gazete 14. 02. 2006

² Cevat Geray, “**Günümüzde Halk Eğitimi Sorunları**”, Ank.: Ayko: Eğitim Bilim Derl., 1982, s. 20

³ OECD, “**Recurrent Education: A Strategy for Lifelong Learning**” Paris, 1973 (Erişim)

<http://eric.ed.gov/PDFS/ED083365.pdf> 30.Mayıs 2012

⁴ UNESCO, “**Yetişkin Eğitimi Terimleri**” Çev: F. Oğuzkağan, Ankara: UNESCO Milli Eğitim Komis. 1985, s. 8

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Halkevlerine ve halk eğitimine önem veren ideolojik kaygı, toplumun yeni ve modern bir anlayış yapısına kavuşmasını arzu etmekteydi. Günümüzde bu amaç ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Amerika ve Kanada da yaygın eğitim sosyal politikaların bir parçası iken, Anglosakson kültürde ve kıta Avrupasında bireysel faktörler daha ağır basmaktadır. Yaygın eğitim ile ilgili tanımlayıcı kavramlar çok çeşitlidir. Ulusal ve uluslararası yaklaşımlara göre de nitelendirilmektedirler.

Tablo 1. Yaygın Eğitimle İlgili Kavramlar

	ANA KAVRAMLAR
Yaşamboyu	
Dönümlü	
Sürelî	
Okul sonrası	
Yetişkin	
Toplum	
Örgün	
Algın	
Yaygın	Eğitim
İnsan Hakları	Öğrenme
Açık	Yetiştirim
Esnek	Öğretim
Yaşayarak	Kalkınma
Bağımsız	
Özyönelimli	
Bilgi	
Yeterlik	
Nitelik	
Mesleki	
İşbaşında	
Hizmet içi	

Kaynak: Ahmet Duman, “Yetişkinler Eğitimi”, Ankara: Ütopya Yay., 17, Mart 2007, s. 90

Tablo 1.'de görüleceği üzere yirmi kadar niteleyici kavramın karşısına beş ana kavram yerleştirilerek yüzün üzerinde kavram üretilebilmektedir.

Hatta bazı bilim adamları yaygın eğitimi kavramını reddedip, dilimize yerleşmiş bir deyim olarak halk eğitimi kavramını hala kullanmaktadırlar⁵.

Yaygın eğitimin, toplumda yoksul ve eğitim alamamış bireylere verildiği konusunda ki yanlış görüş günümüzde geçerliliğini hala sürdürmektedir. Toplumda yeterli eğitimi almış, iş gücü olarak istihdam edilmiş bireylerde yaygın eğitimden faydalanmaktadırlar. Yaygın eğitim uygulamaları aynı zamanda örgün eğitimden kaynaklanan aksaklıklar ya eksiklikler tamamlayıcısı da olabilmektedir.

Merkezi hükümetler genellikle eğitim sistemlerinde örgün eğitime ağırlık vermektedirler. Toplumsal gelişmeleri ön plana çıkaran yeni ve modern eğitim anlayışı, büyük ve devasa bir eğitim örgütü yapısının yanında sistemli, planlı, ve kurallara bağlanmış yaygın eğitim çalışmalarının ekonomik ve sosyal değişimlere ayak uydurmak konusunda başarılı olduğu vurgusu yapmaktadır.

Sanayi aşamasından bilgi toplumuna geçiş, iletişim olanaklarının sınırsızlığı ve teknolojik yeniliklerin sürekliliği, toplumu oluşturan bireylerin hayatları boyunca eğitimlerine devam etmelerini gerektirmektedir.

1.2.Yaygın Eğitimin Amacı

Yaygın eğitim kavramının her sosyal kavram gibi çok boyutlu ve birbiriyle etkileşim içinde olan amaçları bulunmaktadır. Kavram incelendiğinde tezin aşağıdaki bölümlerinde açıklanacağı gibi yaygın eğitim uygulamalarının nedenleri ile işlevleri çoğu zaman benzer özellikler taşımaktadır. Bu açıdan yaklaşıldığında UNESCO'nun 1949 yılında ilk Yetişkin Eğitimi Konferansı sonuç bildirgesinde açıkladığı görev bütün amaçları kapsayan bir yaklaşımdır. Yetişkin eğitiminin insanlarda gerçek bir demokrasi ruhunun geliştirilmesi, elit gruplarla geniş halk kitleleri arasındaki anlaşmazlıkların, aradaki uçurum azaltılarak sona erdirilmesi görevini

---

⁵ Cevat Geray, “**Halk Eğitiminin Kurumsallaşması**”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Makale, (Erişim) <http://dergiler.ankara.edu.tr/tammetin.php?id=5845> 22.06.2012

üstlenmesi gerektiği ifade edilmiştir⁶. Savaş sonrası barış vurgusunun yapılması, yıkılmış bir Avrupa için son derece doğal sayılmalıdır. Ancak yaygın eğitim uygulamalarının bütün amacı, bireylere kendilerini mutlu hissedecekleri, gelecek ve içinde yaşadıkları toplumla barışık bir duygu yaratmaktır.

1982 Anayasası'nın 5. Maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin "sosyal hukuk devleti" olarak belirtilmesi yaygın eğitim çalışmalarının sosyal bir politika olmasını gerektirmektedir. Bu politikalar, küreselleşme süreci ile birlikte yeni bir yönelim kazanarak, insan hak ve özgürlükleri bağlamında bireyi özgürleştirici ve bireysel özelliklerini ön plana çıkaran, onu değerli kılan amaçlarla uyum içindedir.

1.3.Yaygın Eğitimin Önemi

Yaygın eğitim günümüzde bütün ülkeler için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Bu önem, pek çok sosyal, siyasi, ekonomik ve bireysel amaca hizmet eder ancak onu ön plana çıkaran temel sebep, yaygın eğitimin bireyin tüm yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olan yönüdür. Mesleki eğitim olarak iş gücüne katılan kadınların, kendilerine uygun hobi uğraşısı ile sosyalleşen özürü ve yaşlıların, ana amaçları, başka bireylerle iletişim kuracak ve bütünleşecek bilgiye sahip olmaktır.

Eğitimin temel görevi fırsat eşitliği yaratarak toplumsal dengeyi sağlamak, bireylerin bilinçlenmesini geliştirmektir. Yaygın eğitim pek çok sosyal sorunun çözümlenmesine yardımcı olmaktadır. Toplumsal barışın korunması yönünde bireylerin anlamlı hayat beklentileri önemini güç geçtikçe artırmaktadır.

Yaygın eğitimin ön plana çıkarılan en önemli bir başka özelliği ise gelişen teknolojik yapıya, eğitim yolu ile uyum sağlanmasıdır. Değişen yeni ekonomik şartlara uyum, öğrenmeyi öğrenmekle başlamaktadır.

---

⁶ Ahmet Duman, "Yetişkinler Eğitimi", Ankara: Ütopya Yayınları: 17, Mart 2007, s. 196

Yetişkin eğitimin işlevi toplumun sosyal ve teknolojik değişimlere uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Yetişkin eğitiminin amacı bilgi aktarmak değil davranış değişikliği yaratmaktır⁷.

Günümüz dünyasında bilgi hızlı bir şekilde değişmekte, bireylerin sürekli olarak eğitilmesi yaygın eğitimin ekonomik önemini artırmaktadır. Konularında düzenli olarak eğitim alan çalışanlar yeni değişikliklerden haberdar olmakta istihdam şartlarında başarılı olmaları gerçekleşmektedir. İşsiz olarak nitelendirilen atıl işgücü, yaygın eğitim çalışmaları ile ara eleman ihtiyacını karşılamaktadır. İstanbul Büyük Şehir Belediyesi bünyesinde kurulan İSMEK'ten mezun olan İstanbullar, aldıkları sertifikalarla İSPARK'ta otopark görevlisi aşçı ya da garson olabilmektedirler.

Ülkemizde yaygın eğitim uygulamalarının taşıdığı önem, 2007 ile 2013 yıllarını kapsayan 9. Kalkınma Planına giren hayat boyu öğrenim ulusal politika kapsamında değerlendirilmesi ile son noktasına ulaşmıştır. Uygulamada yapılacak çok fazla iş olmasına rağmen, uzun süre göz ardı edilen eğilimin tekrar gündem gelmesi ve merkezi hükümet tarafından kalkınma planına alınması dikkate değerdir.

Değişen ve gelişen ekonomi ile işgücü piyasasının gerekleri doğrultusunda kişilerin istihdam becerilerini arttırmaya yönelik yaşam boyu öğrenim stratejisi geliştirilecektir. Bu strateji, kişilerin beceri ve yeteneklerinin artırılmasını, söz konusu eğitim türleri arasındaki yatay ve dikey ilişkinin güçlendirilmesini, çıraklı ve halk eğitiminin bunlara yönelik yapılandırılmasını, özel sektör ve STK'ların bu alanda faaliyet göstermesini destekleyecek mekanizmaları kapsayacaktır.

İşgücü piyasasına ilişkin bilgi sistemlerinin geliştirilmesi, eğitim ve işgücü piyasasının daha esnek bir yapıya kavuşturulması ve istihdamın ve işgücü verimliliğinin artırılması için yaşam boyu eğitim stratejisi dikkate alınarak ekonominin talep ettiği alanlarda insan gücü yetiştirilecektir.⁸

⁷ Rıfat Okçabol, “**Halk Eğitimi**”, İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 18

⁸ T.C. Kalkınma Bakanlığı, **IX. Kalkınma Planı (2007-2013)**, Resmi Gazete 1 Temmuz 2006 Mükerrer, Sayı 26215, (Erişim) <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf> 10.06.2012

Ekonomik ve bireysel gelişim dışında yaygın eğitim uygulamaları, demokrasi eğitimi vermektedir. Toplumun hemen hemen her kesiminden gelen katılımcılar birbirleri ile ilişkilerinin gelişmesine neden olmaktadır. Yaygın eğitim, bireylerde değişmeye ve ilerlemeye istek uyandırarak, üyesi oldukları topluma karşı sorumluluk kazanırlar.

1.4.Yaygın Eğitimin Özellikleri ve Hedef Kitlesi

Eğitim bilimlerinde yaygın eğitimin örgün eğitime göre farklılıkları ve özellikleri bulunmaktadır. Yaygın eğitim incelendiğinde Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır⁹.

a) Herkese açıklık: Herkesin yararlanabileceği biçimde yürütülür ve özel eğitim gerektiren bireyler için özel önlemler alınır.

b) İhtiyaca uygunluk: Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara uygun olarak gerçekleştirilir.

c) Süreklilik: Bireylerin hayat boyu yararlanabilecekleri biçimde düzenlenir.

d) Bilimsellik: Her derece ve türdeki program ve uygulamalar, bilimsel araştırmalara dayalı olarak sürekli geliştirilir ve yenilenir.

e) Planlılık: Kalkınma planları hedeflerine uygun şekilde; eğitim-öğretim, üretim, insan gücü, istihdam ilişkileri dikkate alınarak üretkenliğe ağırlık verilecek biçimde planlanır.

f) Yenilik ve gelişmeye açıklık: Programlar; öğrenme ve öğretme yöntemleri ile ders araç-gereç, bilimsel ve teknolojik gelişmelere, çevrenin ve ülkenin ihtiyaçlarına göre sürekli geliştirilir.

g) Gönüllülük: Bireyin ve toplumun çalışmalara isteyerek katılımları esas alınır. Sivil toplum kuruluşlarının yaygın eğitim etkinliklerine katılımlarının desteklenmesi ve özendirilmesi, yetki ve sorumluluklarının

⁹T.C. MEB, **Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği**, Ankara, Resmi Gazete 14 Şubat 2006, Sayı: 26080

paylaşılması, merkez ile ailenin iş birliği, kulüpler, gönüllü çalışma grupları ve benzeri oluşumlara çalışma imkânı verilir.

h) Malî destek: Döner sermaye kapsamı dışındaki kurs ve etkinlikler ücretsizdir. Gerçek ve tüzel kişiler, etkinliklere gönüllü olmak şartıyla aynî ve nakdî katkıda bulunabilirler. Aynî katkılar tamamıyla bağış şeklinde olabileceği gibi karşılıksız olarak belli bir etkinlik dönemi içinde kullanım şeklinde de olabilir.

ı) Her yerde eğitim: Amaçlar, düzenli ve programlı olarak yalnız kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda değil aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilir.

j) Bütünlük: Örgün eğitim ile birbirlerini tamamlayacak ve destekleyecek, gerektiğinde aynı nitelikleri kazandırabilecek biçimde, her türlü imkânlarından yararlanabilecek bir bütünlük içerisinde düzenlenir.

k) Eş güdüm: Aynı alanda hizmet yürüten çeşitli kamu, özel ve gönüllü kurumlar arasında eş güdüm ve iş birliği sağlanarak hizmetlerde etkililik ve verimlilik artırılır.

Yaygın eğitim toplumun bütün kesimlerini kapsamaktadır. Genel olarak çeşitli nedenlerle okula gidememiş bireylerin yaygın eğitim ile fırsat eşitliğini yakalayacak olmasının düşünülmesi oldukça yanlış bir kanıdır. Yaygın eğitimin, toplumun yoksul ve eğitim almamış kesimlerine uygulanmasının olumlu kaçınılmazdır ancak yaygın eğitim uygulama alanı olarak toplumdaki her bireye hizmet vermektedir. Ancak yaygın eğitimin özellikle odaklandığı ve sosyal politikalar kapsamında ilgilendiği yoksulluk ve rehabilitasyon hizmeti toplumun göreceli olarak örgün eğitimden yeterince yararlanamamış, toplumsal hayata uyumlu olmak noktasında sorun yaşayan halk kitlesidir. Bu tanımlama kapsamı oldukça genişletecektir. Çalışma hayatına katılması ve sosyal şartlarının iyileştirilmesi düşünülen kadın, yaşlı ve özürülüler, örgün eğitim alamamış bireyler, mesleki gelişimlerini tamamlamak veya meslek sahibi olmak isteyen işsizler yaygın eğitimin doğal hedef kitlesini oluşturmaktadır.

1.5. Dünyada Yaygın Eğitimin Uygulamalarının Gelişimi

21. Yüzyılın hızla değişen ekonomik, teknolojik ve kültürel değişimleri insanları sürekli olarak topluma yeniden uyum bağlamında zorlamaktadır. Bilgi toplumunun yaşandığı günümüzde üretim için artık daha fazla bilgi kullanılmaktadır.

Yaygın eğitimin tarihçesine baktığımızda aslında kavramsal olarak insanlık tarihi kadar eski olduğunu söyleyebiliriz. İnsanoğlu gelişiminin bütün aşamalarını eğitim ve öğrenme faaliyeti ile sürdürmüştür. 16. Yüzyılda eğitimin kiliselerde organize edilmesinden çok daha önceleri yaygın eğitim kavramsal olarak bilinmese bile fiili olarak uygulanmaktaydı.

Ancak yaygın eğitim çalışmalarının dünyadaki gelişimine baktığımızda dinsel anlamından çıkıp sivilleşmesi bütün değişimlerin odağı olan sanayi devrimi ile başlamıştır. Yaygın eğitimin merkezileşmesine, İşçi Birlikleri ve İşçi Enstitülerinin demokrasi talepleri ile mücadele sonucunda ulaşıldı.

Sanayi devrimi, eğitilmiş insana gereksinim duyulan birçok yeni mesleğin ortaya çıkmasına ve çocuklarla yetişkinlerin okuma-yazmayla birlikte yeni bilgi ve becerileri de öğrenebilmeleri için eğitsel kurumların açılmasına neden olmuştur. İngiltere de üniversitelerin halk için etkinlikler düzenlemesi 1867 yılında üniversite dışında konferanslarla başlamıştır.¹⁰ Gelişmeleri I. Dünya Savaşı sonrası Yetişkin Eğitimi Komisyonları ve Raporları ile savaşın yıkıcı etkilerinin ardından bireylerin sosyal hayata uyumlarının sağlanması için çalışmalar takip edilmiştir.

Amerika'da ise yetişkin eğitiminin gelişmesi 1930'lu yıllarda başlamış ve yoğunlaşarak sürmüştür. Bu gelişim Avrupa'daki yetişkin eğitimi anlayışından bazı noktalarda ayrılık göstermiştir. Yetişkin eğitimi ABD'de psikoloji temelli bir gelişim gösterirken Avrupa'da sosyoloji temelli bir gelişim göstermiştir¹¹.

Androgoji'nin (Androgogy- yetişkinlerin öğrenmelerine yardımcı olan sanat ve bilim) pedagojiden ayrıldığını ya da onu tamamladığını inanılan

¹⁰ Rıfat Okçabol, "**Halk Eğitimi**", İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 82-83

¹¹ Ahmet Duman, **A.g.e**, 17, Mart 2007, s. 191

görüşler 1920 ile 1950 yılları arasında profesyonel bir uygulama alanı haline geldi. Malcom Knowles geleneksel eğitim ile yetişkin eğitim arasındaki temel farklılıkları bularak kavramı sistematik hale getirmiştir¹².

II. Dünya Savaşı'na kadar genellikle ulus devlet bilincine bağlı vatandaşların vatandaşlık bağlarını geliştirmek ve vatandaşların var olan hızlı değişim sürecine, modern dünyaya uyum sağlaması için okur-yazar kursları vatandaşlık kursları resmi kurumlar tarafından devlet politikası olarak yürütülen bir toplum mimarlığı projesi olarak gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Türkiye uygulaması sayılabilecek Halk Evleri ve Köy Enstitüleri projeleri Türkiye'deki yaygın eğitim çalışmaları kapsamında açıklanacaktır.

II. Dünya Savaşı sonrası yetişkin eğitimi, azalan insan kaynakları açığını kapatabilmek için toplumun yeniden eğitilmesine doğan ihtiyaçtan ve demokratik yaşamın öğrenilmesi için bir araç olarak kullanılmıştır.

1950'li yıllardan sonra yetişkin eğitimi üzerine yapılan çalışmalar kurumsal düzeye çıkarılmıştır. Başlangıçta dört yılda bir daha sonraları her yıl dünyanın değişik ülkelerinde yapılmaya başlanan AERC (Adult Education Researc Conference)¹³ konferansları ile pratik ve teorik bilgiler, katılımcılar tarafından paylaşılmaktadır. Bu yıl 53.'sü New York'da yapılan konferanslarda tavsiye niteliğinde kararlar almaktadır. Ulusal ve uluslararası yetişkin eğitimi ile ilgili çalışmalar hız kazanmış konferanslar, forumlar ve örgütlenmeler ile yetişkin eğitime gereken önem verilmeye başlanmıştır.

Yetişkin eğitime UNESCO'nun (United Nations Educational, Scientific Cultural Organization) önemli katkıları olmuştur. Eğitim politikalarındaki değişim Faure Raporunda (1972)¹⁴ ile ana kavram olarak savunulmaya başlanmıştır. Artık yaşam boyu eğitim örgün eğitim kadar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için rehber olma özelliğini taşımaktadır.

¹² Smith, M. K., "Malcolm Shepherd Knowles, Malcolm Knowles, İnfornal Adult Education, Self-Direction and Andragogy", 2002, (Erişim) <http://www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm> 17.06.2012

¹³ AERC "Adult Education Researc Conference" (Erişim) <http://www.adulterc.org/applications/ClassifiedListingsManager/> 01.05.2012

¹⁴ Edgar Faure ve diğerleri, "Learning to be The World of Education Today and Tomorrow" UNESCO, Paris, 1972, (Erişim) <http://unesdoc.unesco.org/images/0000/000018/001801e.pdf> 01.05.2012

Raporda 1968 yılında yaşanan halk hareketlerinin bir başlangıç noktası olduğu, eğitimin seçkin bir ayrıcalık ya da insan hayatının belirli bir dönemine ait olmadığı, evrensel esaslarının bulunduğu insan hakları temelinde bütünsel bir görünüm arz ettiği belirtilmektedir. En son 2009 yılında düzenlenen 6. Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı (CONFINTEA), yetişkin eğitimi için uluslar arası uyumu sağlamak ve geliştirmek için öneriler geliştirilmiştir.

1996 yılı Avrupa da Yaşam Boyu Öğrenme yılı olarak seçildi ve Jacques Delors Raporu (Learning: The Treasure Within)¹⁵ ile Avrupa da yetişkin eğitimi yeni bir ivme kazanmıştır. Delors Raporunda ekonomik büyüme ve bilgi toplumuna geçmek için yetişkin eğitiminde yapılması gerekenleri sunmuş KOBİ'lerin (Küçük ve Orta Boy İşletmeler) önemini altını çizerek eğitimde fırsat eşitliği, mesleki eğitimin önemi yeni bir Avrupa kurmak için yetişkin önemini dile getirmiştir.

21. Yüzyılda Yaşam Boyu Öğrenme, kalkınma politikalarının ana amacı olarak görülmektedir. Adil ve sistematik uygulamaların örgün ve yaygın eğitim ile bir arada düşünülmesi orta vadeli 2008-2013 orta vadeli Eğitim Stratejisi oluşturulmuştur¹⁶.

Bu gelişmeler ile birlikte küreselleşme sürecinin de etkileri iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişimler, açık öğretim projelerinin herkes için eğitim ve geniş halk kitlelerinin eğitime katılmasını artırmıştır. Hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırmak, fırsat eşitliğini sağlayabilmek için yapılan çalışmalara yüksek öğrenimin merkezi hükümetler tarafından toplumun bütün kesimlerine yayılmasını sağlamıştır.

Merkezi hükümetler aracılığıyla düzenlenen ve ulusal kaynakların değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan hizmet birimlerinde yaygın eğitim çalışmaları 1920'lerden itibaren sürmekte ve yoğunlu hızlı bir şekilde artmaktadır.

¹⁵ Jacques Delors Reprt “**Learning: The Treasure Within**” (Erişim)

http://www.unesco.org/delors/delors_e.pdf 30.04.2012

¹⁶ Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı (CONFINTEA), **Lifelong Learning Policies and Strategies**

(Erişim) <http://uil.unesco.org/home/programme-areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/> 30.04.2012

Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) yaygın eğitime önem vermesi, üniversitelerin paneller, toplantılar ve seminerler ile gerek mesleki eğitim gerekse demokrasi okulları alanında çalışması geleneksel yaygın eğitim çalışmalarındadır. Eğitimin yerelleşmesi ile birlikte yerel yönetimlerin hemşeri ilişkilerini yeniden düzenlemek, istihdam artırıcı önlemler almak, toplum dışına itilmiş grupların rehabilitasyonu sağlamak için yaptığı uygulamalar yetişkin eğitiminin günümüz dünyasında geldiği noktayı göstermektedir.

1.6.Yaygın Eğitimin Uygulamalarının Nedenleri

Yaygın eğitim günümüzde bütün ülkeler için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Yaygın eğitimin amaçladığı eğitim sistemi, toplumu oluşturan tüm yurttaşların yaşam standartlarını yükseltmektir. Yaygın eğitimin önemini ortaya çıkaran, uygulanmasını zorunlu kılan pek çok faktör bulunmaktadır. Yaygın eğitimi gerektiren nedenler ve koşullar aşağıda gösterilmiştir.

1.6.1. Örgün Eğitimden Kaynaklanan Nedenler

Merkezi yönetimlerin temel işleyişi, toplumun mümkün olan en iyi şartlarda yaşantısını devam ettirmek için gerekli sosyal politikaları uygulamaktır. Sosyal politikalar, ekonomik yönden güçsüz halkın durumunu düzelterek sosyal bir denge sağlayarak ve sosyal adalete dayalı barış ortamı yaratmaktadır¹⁷. Çeşitli nedenlerden dolayı örgün eğitimden yararlanamamış vatandaşlar için yaygın eğitim uygulamaları ile fırsat eşitliği sağlanması yaygın eğitimin amaçlarındandır.

1982 Anayasası'nın 42. Maddesi eğitim hakkı ve ödevi ile ilgilidir. Kimse eğitim ve öğrenin hakkından yoksun bırakılamaz¹⁸ ibaresi eğitimin anayasal düzenleme ile korunduğunu göstermektedir. Ancak örgün eğitim sistemi toplumun her kesimine eşit ve aynı kalitede erişememektedir. Eğitim

¹⁷ Ömer Zühtü Altan, Sosyal Politika Dersleri, Eskişehir: A.Ü. İ.İ.B.F Yayınları No:1592, s. 6

¹⁸ **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**, İstanbul, Beta Basım Yayım, 1995, s. 39

sistemi, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, yaşam boyu eğitim yaklaşımı ile bütüncü olarak ele alınacak; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısı güçlendirilecektir¹⁹.

UNESCO eşitsizliğin aynı zamanda bilginin eşit olmayan dağılımından kaynakladığını, sorunun sadece mevcut eğitim olanaklarının genişletilmesi ile çözüme kavuşturulamayacağını, en fazla eğitime ihtiyacı olanların en fazla ihmale uğradığını açıklamıştır. Toplumsal barışın sağlanabilmesi için ise önerilen yol yetişkin eğitimi ile unutulmuş kitlelere erişmek ve onlara hizmet etmektir²⁰.

Gelişmekte olan ülkelerdeki kaynak yetersizliği ve coğrafi dengesizlik örgün eğitimin temel sorunlarından. Aynı şekilde fiziki olarak eğitim ve öğretim yapılacak bina eksikliği de göz ardı edilmemelidir. Eğitim politikalarının uzun vadeli bir program çerçevesinde oluşturulduğu düşünülürse dünyada toplumun bütün kesimlerine aynı eğitim olanaklarını sunan ülke sayısı oldukça azdır. Coğrafi zorlukların yanı sıra, öğretmen açığının olması ya da sağlıklı bir şekilde planlanmaması örgün eğitiminin önemli sorunlardandır. Demografik anlamda göçler de örgün eğitimdeki dengesizliğin büyük şehirler aleyhine oluşmasına neden olmaktadır.

Eğitime erişim ve eğitimin kalitesi, eğitim sisteminin temel sorun alanlarıdır. Erişim sorunu kapsamında okullaşma oranları, bölgeler, cinsiyetler arası farklılıklar; kalite sorunu kapsamında ise fiziki altyapı yetersizlikleri, müfredatın güncellenmesi, öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi ve eğitim materyallerinin müfredatla uyumu gibi hususlar öne çıkmaktadır²¹.

Örgün eğitimin tek başına bireylerin temel öğrenme ihtiyaçlarına cevap verememesi ve örgün eğitim fırsatından yararlanamayanların eğitimsiz kalmaya mahkûm edilmesi noktalarında yoğunlaşmıştır. Bu eleştiriler sonucunda eğitim anlayışında önemli değişimler yaşanmış, 1960'lı yılların sonunda eğitimde radikal değişim ihtiyacı ortaya çıkmış, değişimin

¹⁹ T.C. Kalkınma Bakanlığı, “**IX. Kalkınma Planı (2007-2013)**”, (Erişim) http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/13490/2012PROGRAM_BKK_30102011.pdf 10.06.202

²⁰ UNESCO, “**Third International Conference on Adult Education**”, Tokyo Japan, 1972 Final Report.

²¹ T.C. Kalkınma Bakanlığı, “**IX.Kalkınma Planı, 2012 Yılı Programı**”, (Erişim) http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/13490/2012PROGRAM_BKK_30102011.pdf 10.06.202

merkezinde de eğitimin kendisini yeniden tanımlama ilkesi yer almıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında, yinelenen eğitim kavramı ortaya atılmış ve bu kavram, zorunlu eğitim sonrasında gerçekleştirilecek olan tüm eğitim faaliyetlerini kapsayacak kapsamlı bir eğitim stratejisi olarak tanımlanmıştır²².

1.6.2. Ekonomik Nedenler

Rekabet, içinde bulunduğumuz yüzyılın üzerinde fikir birliğine varılmış önemli kavramlarından biridir. İşgücü arzının fazla olması, bireysel rekabetin gün geçtikçe artması, bireylerin içinde buldukları ekonomik sıkıntılardan kurtulmak istemelerine neden olmaktadır. İşsiz veya çalışan kişiler yaygın eğitim uygulamaları ile daha iyi bir geleceğe hazırlanmak, daha kalifiye eleman olmak ve bilgilerini yeni yaklaşımlarla tazelemek istemektedirler. Yeni meslek dallarının oluşması, hızlı ve esnek eğitim modellerinin ihtiyaç duyulmasını sağlamıştır. Mesleklerin yapısındaki hızlı değişimlere ve işgücü piyasasındaki rekabet yaygın eğitim çalışmalarının ekonomik fonksiyonlarının etkinleştirilmesi ile sağlanabilir.

Yaygın eğitimin nedenlerinden biri olan ekonomik nedenleri bireysel ve ulusal ölçekte olabilmektedir. Bireyler kişisel gelirlerini aldıkları yaygın eğitimle artırma gayretinde iken, merkezi karar alıcılar ara eleman ihtiyacı olan sektörlerde istihdam artırıcı sertifika programları ve eğitim uygulamaları yaparak ulusal ekonominin gelişmesine katkıda bulunmak istemektedirler.

Yaygın eğitim yoluyla bireye yapılan yatırım; aynı zamanda, işletme ve toplumların geleceğine de yapılmış yatırım olma sonucunu doğurmaktadır. Bu itibarla yaygın eğitim, ekonomik ve sosyal yaşamdaki değişim ve dönüşümde, diğer bir ifadeyle refah düzeyi ve yaşam kalitesinin artırılmasında öncelikli bir nitelik taşımaktadır²³.

²² Sedat Murat, “Dünden Bugüne İstanbul’da Yaygın Eğitim” İTO Yay., 2009-8, İst., 2008 s. 38

²³ Şeref Saygılı, Cengiz Cihan, Zafer Ali Yavan, “Eğitim ve Büyüme, Tartışma Tebliğleri”, TÜSİAD Koç Üniversitesi Araştırma Forumu, Türkiye İçin Sürdürülebilir Büyüme Stratejileri Konferansı, İstanbul, TÜSİAD Yayınları., 2005, s. 124-130. Akt: Arif Tepe, “İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması İSMEK”,

Yaygın eğitime neden olan ekonomik gerekliliklerden biri de ekonomik faaliyetlerde atıl olan kadın ve özürlü katılımının da sağlanmasıdır. Sosyal adalet ve ayrımcılık yanı ile sosyal politika amaçlarından biri olan bu eğitim uygulamaları, kadın sorunlarının çözümü ve özürülülerin rehabilite edilerek, bireylerin bağımlılıktan, bağımsızlığa, edilgenlikten etkenliğe geçişi sağlanmak istenmektedir.

Kalkınma planlarının ekonomik yönü içinde ele alınan yaygın eğitim uygulamaları kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlar²⁴.

İşgücünün vasıflaştırılması, var olan mevcut insan kaynağının etkinliğinin artırılmasına ve verimliliğin yükselmesini sağlamaktadır. İyi desteklenen ve ulusal çapta organize edilerek istihdam gereksinimi ile mesleki eğitim çalışmalarının uyumlaştırılması işgücünün nitelik kazanmasını sağlayacaktır.

1.6.3. Toplumsal Nedenler

Okul öncesinden başlayıp yüksek öğretimi içine alan örgün eğitim²⁵ toplumun bütün bireylerine ulaşamamaktadır. İlkokula başlayan çocukların bir bölümü çeşitli nedenlerle orta öğretime devam etmemektedir. Geçim şartları, özellikle kız çocuklarının okula gönderilmemesi, yardımcı aile efradı olarak tarım kesiminde çalıştırılan çocuklar nedeniyle çocukların yasal hükmünce mecburi olan eğitimleri bile tamamlanamamaktadır.

Örgün eğitimden yeterince yararlanamamış aileler bir yandan çocuğun aile içindeki eğitiminde yetersiz kalırken öte yandan okula giden çocuğa da yeteri kadar destek verememektedir. Bu durum yoksul yörelerde okula giden çocukların eğitimden yeterince yararlanmalarını bir ölçüde

---

İstanbul: İ.ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007, s. 44

²⁴ Nurettin Fidan ve Munire. Erden, “Eğitime Giriş”, İstanbul, Alkım Yayınevi, 1998, s.227

²⁵ T.C. MEB Çanakkale Eceabat Halk Eğitim Merkezi, **Halk Eğitimi Nedir?** (Erişim)

<http://okulweb.meb.gov.tr/17/07/137074/halkegitimi.html> 04.05.2012

engellemektedir²⁶. Eğitimsizliğin sarmalı olarak adlandırılacak bu durum ancak yaygın eğitim faaliyetleri ile özellikle ana-baba okulu, demokrasi okulu, temel hak ve ödevlerin anlatıldığı çalışmalar ile iyileştirilebilir.

Toplumsal nedenlerin başında göç olgusu gelmektedir. Göçler ulusal ekonomiye ucuz işgücü sağlarken, işgücünün vasıflaşması ve hizmet sektörünün şişmesine neden olmaktadırlar Göç sorunu ile mücadelede kent kültürünün aşılması, bireylerin alacakları yaygın eğitim çalışmaları mümkündür. Fiziki ve ruhsal olarak bağlı bulunduğu yerden kopmak zorunda kalan birey dışlanmışlık duygusu içindedir. Toplumsal barış ancak ortak çabaların sonucunda ulaşılabilecek bir durumu ifade eder. Okuma-yazma bilmeyen yetişkinlerin yaygın eğitim çalışmaları ile okuma-yazma öğrenmesi, demokratik tutum ve davranışları benimsemesine, sosyal hayata daha iyi uyum sağlamasına yol açmaktadır.

Yaygın eğitimin uygulanmasına yol açan, uluslar arası örgütler tarafından üzerinde en fazla durulan nedenlerinden biri olan sosyal ve kültürel nedenler, hayat boyu öğretiminde özünü oluşturmaktadır. Değişen anlamı ve kapsamı ile beraber eğitimin sadece özel bir kesiminin ya da belirli bir yaş grubunun dışında toplumun her kesimine ulaştırabilmesi sosyal gelişmeye olumlu katkılarda bulunmaktadır.

1.6.4. Bireysel Nedenler

Yaygın eğitimin örgün eğitimden kaynaklanan, ekonomik ve sosyal nedenleri, sosyal sınıflar arası dengesizliklerin giderilmesi ve toplumsal gelişme amaçlarının gerçekleşmesi için kolektif bir görünüm arz eder. Yaygın eğitimin uygulamalarının gerçekleşmesinin bireysel amaçları ise eğitime katılanların sübjektif amaçlarıdır. Bireyden bireye değişiklik gösterebileceği gibi bireysel ve ruhsal ihtiyaçlar zaman içerisinde değişiklik göstermektedir.

Bireylerin ilgi ve gereksinimleri yaş, cinsiyet, ekonomik durum, evli olup olmama, eğitim düzeyi ve iş türü gibi pek çok değişkene bağlıdır.

²⁶ Rıfat Okçabol, “**Halk Eğitimi**”, İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 17

Örneğin yaşlılar felsefi ve dinsel konularda yeni bir şeyler öğrenmek isterken, gençler iş bulmaya yönelik ve gelir getirici programlar istemektedirler²⁷.

Bireyler, devamlı iş yapmak ve toplumda etkin bir rol oynama ihtiyacı duyarlar. Toplumdaki sürekli gelişme her alanda olduğu gibi çalışma hayatında da sürekli bir değişimi zorunlu kılmaktadır. Yetişkin bireylerin yeni mesleki beceriler elde etmesi veya mevcut becerilerini geliştirebilmesi ancak sürekli yaygın eğitim ile sağlanabilir²⁸.

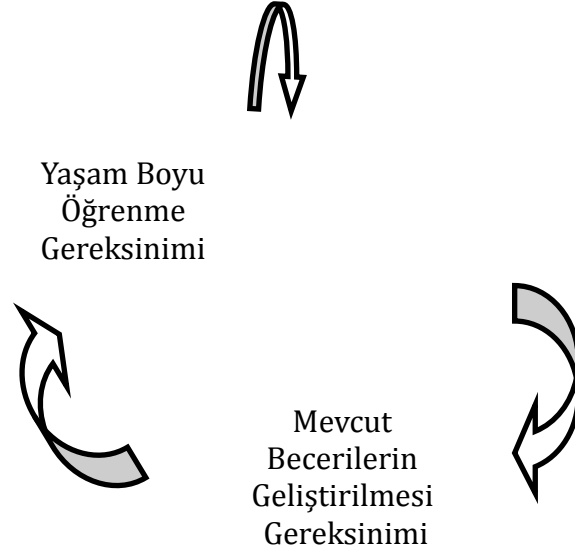
Bireysel amaçların içinde bireyin olgunlaşma amacı, onun yüzeysellikten kurtulup başkaları ile iletişim halinde paylaşım ve ortak değerler sistemi içinde edilgenlikten etkinliğe geçmesi ile olanaklıdır. Bireyler aldıkları eğitimle, ihtiyaç duydukları alanda öğrenme ve toplu beceriler geliştirme şansı bulurlar. Bu şansı yakalayanlar öz güven ve bireysel gelişim sağlama konusunda başarılıdırlar.

1.6.4.1. Öğrenme ve Gelişme İhtiyacı

İnsanların en temel haklarından bir olan öğrenme ihtiyacı, örgün eğitimle sağlanabildiği gibi, hayat boyu eğitim çalışmaları insanların kişisel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Birey yeterli düzeyde eğitim alsa bile öğrenme ve kişisel gelişim ihtiyacı içindedir. Toplumda daha başarılı olabilmek, kendini iyi hissedebilmek, bireyin mutluluğu için gerekli ve sosyal ihtiyaçların karşılanması açısından önemlidir. Yaygın eğitim çalışmaları sadece toplumun dışlanmış, örgün eğitim alamamış kesimlerine hizmet etmez, aynı zamanda kişisel gelişim ihtiyacı hisseden öğrenme arzusu içindeki bireylere sosyal anlamda içinde buldukları şartlara uyum sağlamalarını ve günümüz dünyasında hızlı değişikliklere uyum sağlamasını kolaylaştırır. Birey yaygın eğitim çalışmalarına mevcut bilgisini yenilemek, becerilerini geliştirmek içinde katılabilir. Bu gönüllü katılım bireyin yaşam boyu öğrenme hakkını kullanmasıdır. Aşağıda Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi'nin sarmalı bulunmaktadır.

²⁷ Okçabol, A.g.e, s. 20

²⁸ Arif Tepe, "A.g.t, 2007, s. 40-41

Kaynak: Buket Akkoyunlu, “Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara Fakültesi
Yayınlanmış Makale, (Erişim) www.ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/1b.doc 01. Haziran.2012

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi

Öğrenme ve gelişme ihtiyacı gerçekte öğrenmenin öğrenilmedir. Bilgi çağında Öğrenmeyi öğrenmenin, insan yaşamında açık uçlu bir etkinlik, beşikten mezara kadar süre gelen çaba olduğunu da bilmeliyiz. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi çağında başarının ve yaşam boyu öğrenmenin anahtarı olarak görülmektedir²⁹

1.6.4.2. Olgunlaşma İhtiyacı

Olgunlaşma gereksinimi yaygın eğitimin bireysel gereksinimlerinden biridir. Bireyin empati yeteneğinin gelişmesi, içinde yaşadığı toplumda farklı düşünce ve değişimleri anlayışla karşılama ve yorumlama yeteneğinin gelişmesi, mesleki ve bireysel anlamda gelişme ihtiyacıdır. Birey, yaygın

²⁹ Buket Akkoyunlu, “**Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme**,Fakültesi Yayınlanmış Makale (Erişim) www.ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/1b.doc 01 Haziran.2012

eğitim ile aşırı tepkisellikten uzak, rasyonel ve akılcı düşünebilen, bilgiyi yorumlayabilen yapısı ile sağlıklı bir dönüşüm yaşabilmektedir.

1.6.4.3. Güven İhtiyacı

Güven ihtiyacı, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde, fizyolojik ihtiyaçlar giderildikten sonra gelen ihtiyaçtır. Bu gereksinim bireyin kendisini ve ailesini güven içinde düşünme ve korku, endişe ve panik duygularından arınmasını ifade eder. Toplumsal değişimlerin hızlanması, vatandaşların daha iyi bir gelecek için göç etmesi, güven ihtiyacının zedelenmesine neden olur. Çalışma hayatına erken yaşta başlanması bireyin kendine güven duymasını engeller.

Yaygın eğitim çalışmaları sosyal değişimlerin yarattığı endişe verici durumda yalnızlık ve uyumsuzluk sorunlarını gidermeye çalışmaktadır. Bu da bireylerin içinde buldukları şartları ve çevredeki gelişmeleri, değişmeleri doğru olarak izlemesi ve yeni durumlara nasıl uyulabileceğinin yöntemlerinin öğrenilebilmesi ile gerçekleşir³⁰. Yaygın eğitim, yetişkin eğitiminde özellikle yeniden uyum sürecinde, ortak duyguların yaratılması ve bilimsel anlamda eğitimin kişisel güven duygusunu yeniden kazandırması açısından önemlidir.

1.6.4.4. Çalışma Hayatına Katılma

Yaygın eğitim çalışmaları çoğu zaman mesleki eğitim faaliyetleri adı altında da anılmaktadırlar. Özellikle çalışma hayatında faal nüfusu oluşturmayan bağımlı nüfus yaygın eğitim çalışmaları ile çalışma hayatına katılabilirler. Halk Eğitim Merkezleri, Olgunlaşma Enstitüleri, Çıracılık ve Meslek Okulları, Açık Öğretim Faaliyetleri, Yetişkin Eğitimi veren kamu, yerel ve özel birimler toplumsal ve bireysel nedenlerle çalışma hayatın katılamamış bireyleri yeniden ekonomiye kazandırmayı veya var olan mesleki bilgilerini geliştirerek, iş hayatında daha başarılı olmasını hedeflemektedirler.

³⁰ İhsan Kurt, "Yetişkin Eğitimi" Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s. 49

1.6.4.5. Hayata Yenilik Katma

Yaygın eğitime neden olan gereksinimlerden hayata yenilik katma, yetişkin eğitiminin insancıl boyutuna işaret etmektedir. Özellikle ev kadınları, yaşlılar ve faal nüfus dışında kalan toplum kesimleri, hayatlarında yeni bir hobi/meslek/kazanım elde edebilmek için maddi endişe duymadan yaygın eğitim faaliyetine katılabilirler. Özürlülerin rehabilite edilmesi için yapılan eğitim çalışmaları da bu kapsam içinde değerlendirilebilir.

Hayat yenilik katmak yaşam kalitesini zenginleştireceği gibi, bireyin içinde bulunduğu psikolojik durumdan sıyrılmasına ve hayatın değerli olduğu bilincine sahip olmasını da sağlayabilir.

1.6.4.6. Sosyalleşme

Sosyalleşme, kişinin grup normlarına uymasını öğrenmesini sağlayan süreçtir. Şu halde sosyalleşme bir anlamda öğrenme sürecidir. Bundan dolayı sosyal düzen, geniş ölçüde sosyalleşme süreci ile varlığını muhafaza eder. Öyle ki, toplum fertlerinin çoğunun, toplumun değerlerine uygun şekilde hareket etmeleri beklenir³¹.

Yaygın eğitim çalışmaları çoğu zaman gönüllülük esasına dayanır. Birey toplumun diğer fertleri ile ortak bir alanda eğitim görerek, içinde bulunduğu toplumun üyesi olduğu bilinci ile olarak, uyum sağlama diğer insanlarla etkileşime girer. Sosyalleşme çocukluktan itibaren eğitim psikolojisinin ilgilendiği bir disiplindir. Yetişkin eğitiminde toplumsallaşma ve sosyalleşme bireyi yalnızlıktan kurtardığı gibi, kuşaklar arası etkileşiminde sağlıklı olmasını sağlayacaktır.

1.6.5. Teknoloji ve İdari Değişimler

³¹ Münir Koştaş, "Sosyalleşme" Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergi, (Erişim) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/770/9798.pdf> 15.06.2012

Dünyada yaşanan hızlı teknolojik ve sosyal değişim göz önüne alındığında yaygın eğitim çalışmaları çok daha önemli bir hale gelmiştir. Sosyal kalkınma kadın ve erkeklerin sürekli eğitim faaliyetleri ile değişen durumlara uyum sağlaması ile gerçekleşebilir. Yüksek işsizlik oranlarının bulunduğu ya da eksik istihdamın yaşandığı ülkelerde yaygın eğitim çalışmaları, bireylerin bilgi, beceri ve tecrübelerinin niteliklerini iyileştirir. İşsiz olan bireyler yeni iş imkânları sağladığı gibi, çalışan kesiminde uyum sürecini hızlandırır.

1.7 Amaçlarına Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri

Amaçlarına göre yaygın eğitim faaliyetleri beş başlık altında toplanmaktadır. Bunlar tamamlama eğitimi, mesleki eğitim, kişisel gelişim eğitimi, vatandaşlık eğitimi, sağlık-aile yaşamı eğitimidir.

1.7.1. Tamamlama Eğitimi

Bu alanda; örgün eğitime girmemiş veya tamamlamadan ayrılmış olan kişilere,okuma yazma öğretmeyi amaçlayan programlarla, onları ilköğretim, ortaöğretim, lise ya da yüksekokul mezunu yapmayı amaçlayan ve "örgün yaygın eğitim programları" olarak da adlandırılan programlar yer almaktadır. Bu programların, yetişkinlere belli bir düzeyde örgün eğitime "denk" diploma vermeye yönelik olsalar da içerikleri bakımından yetişkinlerin ihtiyaçlarına yönelik olmaları gereklidir³²

1.7.2.Mesleki Teknik Eğitim

Bu alandaki yaygın eğitim programları da amaçları, düzeyleri ve içerikleri bakımından çeşitlilik göstermektedir. Çalışma çağındaki bireyleri bir meslek sahibi yapma, bir mesleği olanların mesleklerinde yükselmelerini ya

³² İhsan Kurt, “Yetişkin Eğitimi”, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s. 16.

da yenilikleri izlemelerini sağlama, eski mesleği geçersiz hale gelenlere ya da mesleğini değiştirmek isteyenlere yeni bir meslek kazandırma ve nihayet yetişkinlere gelir getirici bir beceri sağlayarak onların gelirlerini artırma gibi amaçlara yönelik programları kapsamaktadır. Bu programlar; ekonominin ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesi, işgücünün vasıf düzeyinin artırılması, işletmelerde işgücü verimliliğinin yükseltilmesine de önemli katkıda bulunmaktadır.³³

1.7.3. Kişisel Gelişim

Kişisel gelişim programları, bireye hayatının herhangi bir döneminde "kendini gerçekleştirme" için ihtiyaç duyduğu konularda eğitim imkânı sunmayı amaçlamaktadır. Özellikle, kişilerin bir sanat dalında yeteneklerini geliştirmeleri için düzenlenen programlar ile kişilere sosyal alanlarda ilgi kazandırmayı amaçlayan programları kapsamaktadır. Kişilerin eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça, bu alandaki programlara olan talepleri de artmaktadır³⁴.

1.7.4. Vatandaşlık Eğitimi

Bu alandaki programlar, hem toplum hem de birey yönünden önem taşımaktadır. Örgün eğitimin yetersizliği karşısında yaygın eğitimin, sosyal bütünleşmeyi sağlamak, kişilerin yaşadıkları ülkeye olan aidiyet duygularını geliştirmek, toplumun genel amaçlarına uygun olarak bireylerin yetiştirilmesi görevini üstlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Esasen, örgün eğitimde bu alanda öğrenilenler, hızlı şehirleşme, gelenek ve göreneklerin değişmesi, farklı alt kültürlere mensup yetişkinlerin şehirlerde bir araya gelmesi, kitle iletişim araçlarının etkisinin artması gibi sürekli değişimler nedeniyle zaman içerisinde yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, toplumun ve bireyin eğitim

---

³³ A.e., s. 17

³⁴ A.e., s. 17

ihtiyaçlarının sürekli olarak karşılanmasına yönelik eğitim programlarının devamlı olarak sağlanması gerekmektedir³⁵

1.7.5. Sağlık ve Aile Yaşamı Eğitimi

Sağlıklı yaşama alışkanlıkları, ana-çocuk sağlığı, beslenme, ev ekonomisi tüketici eğitimi, aile ilişkileri, emeklilik eğitimi konularındaki eğitim programları bu alana girmektedir. Bireyin yaşamındaki çeşitli dönemlere, aile yaşamındaki farklı dönemlere ve bireyin içinde bulunduğu farklı şartlara göre oluşan ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde sürekli geliştirilen eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır³⁶.

1.8 Türkiye’de Yaygın Eğitimin Tarihçesi

Türkiye’de yaygın eğitimin tarihçesi üzerine araştırma yapan bilim adamları genellikle yaygın eğitimi cumhuriyet döneminden önce ve cumhuriyet döneminde olarak ikiye ayırma eğilimindedirler.

1.8.1. Cumhuriyet Döneminden Önce Yaygın Eğitim

Kavramsal olarak yaygın eğitim çalışmalarına benzer özellikler taşıyan eğitim sürecinin tarihsel kökenlerini 6. yüzyıla kadar görmek mümkündür.

Eski Türklerdeki şamanlar, din adamları, Horasan erleri ve halk şairleri birer yetişkin eğitimcidirler. Özellikle Osmanlıların gelişme dönemlerinde camiler medreseler, tarikatlar, kütüphaneler, folklorumuzdaki bilmece, masallar, Nasreddin Hoca hikayeleri, Karagöz, meddah, ve orta oyunu birer yetişkin eğitimi araçlarıydı³⁷

³⁵ A.e., s. 18

³⁶ A.e., s. 18

³⁷ Rifat Okçabol, “**Halk Eğitimi**”, İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 98

Osmanlı İmparatorluğunda Terbiye Ocakları, Enderun Mektebi ve Türk Ocakları gibi uygulamalar cumhuriyet öncesi dönemde diğer yetişkin eğitimi etkinlikleri olarak ele alınabilir³⁸.

Terbiye Ocakları İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'a Trakya ve Anadolu'dan göç edenlere yönelik kurslar düzenlemişlerdir.

15.Yüzyıl'ın ortasından itibaren İstanbul'a gelenler Kazlıçeşme Terbiye Ocağına kayıtlarını yapmak üzere sevk edilirdi. İşsizlere iş aramak ve onları İstanbul'daki çeşitli iş yerlerine yerleştirmek bu terbiye ocaklarının ana amacı idi. Yatılı olan bu halk okullarında eğitime yukarıda belirtilen tedbir ve işlemlerden sonra hemen başlanır ve her dönemin eğitim süresi 15–30 gün olarak uygulanırdı. Genel olarak İstanbul şehrinin tanıtılması birinci sıraya alınmak suretiyle iş merkezlerinin, belli başlı işverenlerin adresleri, şehirde dolaşma, yemek yeme yerlerinin seçimi, bu yönden iyi alışkanlıkların kazandırılması, insan ilişkilerinde, ayrıca işverenlerle yapılacak ilk temaslarda ve iş içinde olanların amir ve memurlarla ilişkilerinde dikkat edilecek hususlara yer verilmekteydi. Eğitim görevlilerince, yurtaşları belirtilen konularda teorik olarak değil, yaşatarak yetiştirmek esastı³⁹.

İlk çıraklık okulu 1865 yılında İstanbul Beyazıt'ta İslam Öğretim Derneği (Cemiyet-i Tedrise-i İslamiye) tarafından çıraklara okuma-yazma temel matematik ve dinsel bilgilerin öğretilmesi amacıyla kurulmuştur⁴⁰.

Türk Ocakları Osmanlı İmparatorluğunda son dönemlerinde çeşitli etnik gruplar arasında milliyetçi çalışmaların canlanmasıyla beraber Türkler tarafından, Türklük bilinci ve duygusunun geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur⁴¹.

1913 tarihli İlköğretim Kanununda da (Tedrisat-ı İptidai Kanunu Muvakkati) yaygın eğitime yer verildiğini görmekteyiz. Bu kanunla ilköğretim çağını aşmış olanlar için genel bilgi, tarım, sanat ve ticaret derslerin düzenlenmesi öngörülmüyordu. Bu yıllar içinde diğer bir gelişme, 1924'te İstanbul Vilayeti Genel Meclis kararı ile özel idare tarafından hayatını

³⁸ Ahmet Duman, “Yetişkinler Eğitimi”, Ankara: Ütopya Yayınları: 17, Mart 2007, s. 206

³⁹ İhsan Kurt, “Yetişkin Eğitimi”, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s. 39-40

⁴⁰ A.e., s.206

⁴¹ A.e., s. 207

kazanmak zorunda olan çocuklar için geceleri faaliyette bulunacak ve temel bilgi kazandıracak çıraklık okullarının açılmasıdır⁴².

1.8.2. Cumhuriyet Döneminde Yaygın Eğitim

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte, dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak yeni kurulan devletin ideolojisine bağlı, kuruluş değerlerine sahip bireylerin yetiştirilmesi ana hedef olmuştur. Bu dönemde yetişkin eğitiminde bütün dünyada yaşanan genel eğilim, ulus-devlet idealini gerçekleştirecek halk yığınlarının bilinçlendirilmesi ve sisteme sahip çıkacak nitelikte yetiştirilmesidir.

Kurtuluş Savaşı'ndan başarı ile çıkan yönetici kadro yeni bir ulus inşa etme sürecinde dönemde kullanılan popüler ismi ile "Halk Eğitimi'ne" özel bir önem ve değer vermiştir. Her alanda yapılan devrimlerin toplumun bütün kesimlerine yayılması, yetişmiş insan gücüne ulaşılması ve yurttaşlık eğitimi Cumhuriyetin erken dönemlerinde halk eğitiminin amaçları arasında sayılabilir.

Cumhuriyetin kurulmasını izleyen yıllarda, Atatürk'ün yol göstericiliğinde girilen "Millet Okulları", "Halk Dershaneleri" hareketi bu alandaki en geniş uygulamadır. Bu yoldan önemli sayılan insana yeni Türk alfabesiyle okuma yazma öğretilmiş, yurttaşlık bilgileri verilmiştir. Gittikçe yoğunluğunu, hızını kaybeden bu hareket ne okuryazarlık, ne de halkın bilinçlenmesi, örgütlenmesi, sorunlarına çözüm yolları getirebilmiştir⁴³.

1924 yılında Tevhid-i Tedrisat kanunu ile kurulan Maarif Vekaleti çalışmaları laik ve çağdaş bilimsel esaslara uygun olarak ülkedeki tüm eğitim ve öğretimi birleştirmiştir. Halk evlerinin çalışması ve köy enstitülerinin kurulması, okuma yazma seferberliğinin başlatılması yetişkin eğitimi faaliyetlerindedir. Bu dönemde 1945 yılında yetişkin kadınlar için Olgunlaşma Enstitüleri, 1947 yılında Pratik Kız Sanat Okulları açılmıştır. Tek Parti iktidarını

⁴² Sedat Murat, "Dünden Bugüne İstanbul'da Yaygın Eğitim" İTO Yay. 2009-8, İstanbul, 2008 s. 122

⁴³ Cevat Geray, "Halk Eğitimi'nin Kurumsallaşması" Ankara Üni., Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt:26, 1993 s.28

temsil eden birinci dönemden sonra 1950'li yıllara gelindiğinde devrimci cumhuriyet ideolojisi yargılanmaya başlamıştır. Bu dönemde uygulanan halk evleri, halk odaları, köy enstitüleri ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Çok partili hayata geçiş, yaygın eğitim çalışmalarının niteliğinin değişmesine yol açmıştır.

DP'nin Milli Eğitim Politikasında yaptığı en önemli değişiklik eğitim sistemini Amerikan etkisi altına girmesi oldu. Cumhuriyetin kuruluşundan DP iktidarına kadar Türk Eğitim Sistemi tüm etkilerden uzak ve bağımsızdı⁴⁴. 1954 yılında Köy enstitüleri kapatıldığından eğitim sisteminde yetişmiş eleman ihtiyacı artmaya başlamıştır.

1960 yılından sonra halk eğitimi çalışmalarını düzenlemek, geliştirmek yürütmek ve denetleme MEB Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Kurumsallaşma çalışmalarının hız kazandığı bu dönemde yaygın eğitim çalışmaları hız kazanmıştır. İşlevsel Yetişkin Eğitimi Projesi konusunda eğitimci yetiştirmek üzere Yaygın Eğitim Enstitüsü kurulmuştur. 1983 yılında ise Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü adını almıştır. MEB 1975 yılında Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) daha önce bu yönde yapılan çalışmalar bu kuruma bağlanmıştır⁴⁵.

1985 yılında beceri kazandırma programları, 1988'de Açık Öğretim Fakültesi'yle işbirliği yapılarak lisans tamamlama programları ve 1991'de de lise mezunlarına meslek edindirme projesi (LİMME) başlatılmıştır. Çıraklık Eğitimi etkinlikleri, Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile meslek edindirme kursları aynı dönemdeki diğer çalışmalardır⁴⁶

Görüldüğü gibi Türkiye'nin siyasal hayatına paralel olarak gelişen ve değişen yaygın eğitim çalışmaları Merkezi otoritenin koordinasyonu ile yürütülmekteydi. Ancak çağın değişen koşulları yerel yönetimlerin içinde pek çok nedeni barındıran sebeplerle yaygın eğitim çalışmalarına katılmasını sağlamıştır. Küreselleşme sürecinin etkisiyle 1990'ların başından itibaren

⁴⁴ Emre Kılıç, “**Demokrat Parti Döneminde Milli Eğitim Politikası 1950-1960**”, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, s. 165 (Erişim) <http://www.belgeler.com/blg/lcd0/demokrat-parti-donemi-milli-egitim-politikasi-1950-1960-national-education-policy-of-democrat-party-1950-1960> 19.06.2012

⁴⁵ Ahmet Duman, **A.g.e.**, 17, Mart 2007, s. 135

⁴⁶ **A.e.**, s. 136

kavram olarak yerel yönetimlerin yaygın eğitim çalışmaları 1996 yılında İSMEK örneğinde görüldüğü gibi neredeyse “halk üniversitesi” görünümünde yüz binlerce hemşehrisine kurs imkânı tanıyan bir yapıya dönüşmüştür. Takip eden yıllarda Türkiye’de özellikle Büyük Şehir Belediyeleri’nin öncülük ettiği yaygın eğitim çalışmaları giderek hız kazanmıştır.

MEB’NİN çalışmalarını göz ardı etmeden günümüzde yerel yönetimlerin yaygın eğitim çalışmalarında ağırlığı giderek artmaktadır.

1.9. Türkiye’de Yaygın Eğitim Veren Kuruluşlar ve Uygulamaları

Bütün dünyada yaygın eğitim çalışmaları veren kuruluşların nitelikleri benzerdir. Bu kuruluşların çoğu merkezi iktidarın ulusal programlar çerçevesinde kurduğu ve koordine ettiği kurumlardır. Ülkelerin ulusal eğitim sistemini kontrol eden Eğitim Bakanlıkları bu konunun yürütücüsüdür. Eğitim Bakanlıkları dışında kalan pek çok kamu kuruluşu yetişkin eğitimi veya hizmet içi eğitim faaliyetleri ile vatandaşlarına hizmet etmektedir. Diğer taraftan özel bağımsız özel yaygın eğitimi veren kuruluşlar devlet tarafından finansal açıdan desteklenerek faaliyetlerini sürdürmektedirler. Enstitüler, uluslararası örgütler, ağırlıklı olarak gönüllü ve kar amacı gütmeyen bölgesel kuruluşlar yaygın eğitimi verebilmektedir.

Yaygın eğitim hizmetleri devletle hiçbir organik bağıntısı olmayan tamamen yerel kuruluşlar tarafından organize edilebilmektedirler. İkinci gruba göre finansal açıdan da bağımsız olan bu örgütlenmede, yerelleşme eğilimi ağır basmaktadır.

Türkiye’de yaygın eğitim çalışmaları, merkezi iktidar aracılığıyla yürütülürken, diğer taraftan yerel yönetimlerin ve özel kuruluşların yaygın eğitimi vermesini destekleyen bir yapı görüntüsündedir.

Tablo 2. Yaygın Eğitim İstatistikleri

Öğretim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Derslik
Yaygın Eğitim Toplam	13.452	7.786.303	102.029	87.459
Yaygın Eğitim Resmi	1.853	4.217.139	12.249	6.197
Yaygın Eğitim Özel	11.367	3.699. 167	80.090	81.211
Rehberlik ve Araş. Mrkz.	212	326.423	1.638	51

* TÜİK, Yaygın Eğitim Kurumlarına ait kursiyer sayısı bilgileri 2009/10 öğretim yılı sonu itibariyle verilmiştir

Kaynak: TÜİK, **Milli Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri 2011-2012**, TÜİK Yayınları, Ankara, 2011, s. 189-201

Yukarıdaki tabloda yaygın eğitim ile ilgili istatistiki bilgi bulunmaktadır. Buna göre Türkiye’de 2009-2010 yılında 7.786.303 kişi yaygın eğitim çalışmalarına katılmıştır. Tablo’da Yaygın eğitim faaliyeti yürüten özel kuruluşların resmi olarak verilen hizmete yaklaştığı görülmektedir. Resmi yaygın eğitim faaliyetlerinin sürekli ve düzenli yapılması, 6.197 olan derslikle 4.2 Milyon vatandaşa hizmet verilmesini sağlamıştır. Belediyelerin öncülüğündeki özel yaygın eğitim faaliyetlerinde her bölgede bulunan öğretmenlerin sayısı resmi nitelikteki öğretmenlerin neredeyse 6 katıdır. Bu öğretmenlerin MEB bünyesinde çalışan öğretmenlerden farkı, mesleki açıdan usta öğretici olmaları ve çoğunun profesyonel anlamda eğitici olmamasıdır. Yaygın eğitimde yerelleşme eğilimlerinin arttığı günümüzde derslik sayısında da özel yaygın eğitim hizmetleri oldukça önemli mesafeler kat etmiştir. Yaygın eğitimden resmi olmayan eğitim kuruluşlarının derslik sayısı 81.211’dir.

**Tablo 3. Kurum ve Kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri
(Başlayan Kursiyer)**

Kuruluş	Kurs	Başlayan Kursiyer		
		Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	19.817	1.206.406	528.947	677.459
Bakanlık ve Bağlı Kurum/ Kuruluşlar	6.236	353.403	253.011	100.392
Üniversite	1.435	75.453	41.319	34.134
Belediye	11.726	720.415	193.289	527.126
Konfederasyon Veya Sendika	420	57.135	41.328	15.807

* Yaygın Eğitim Kurumlarına ait kursiyer sayısı bilgileri 2009 öğretim yılı sonu itibarıyla verilmiştir
Kaynak: TÜİK, Haber Bülteni, (Erişim) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10693>
31.06.2012

**Tablo 4. Kurum ve Kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri
(Bitiren Kursiyer)**

Kuruluş	Kurs	Bitiren Kursiyer		
		Toplam	Erkek	Kadın
Genel Toplam	19.817	810.279	403.933	406.346
Bakanlık ve Bağlı Kurum/ Kuruluşlar	6.236	334.616	238.825	95.791
Üniversite	1.435	70.128	38.487	31.641
Belediye	11.726	359.116	93.012	266.104
Konfederasyon Veya Sendika	420	46.419	33.609	12.810

* Yaygın Eğitim Kurumlarına ait kursiyer sayısı bilgileri 2009 öğretim yılı sonu itibarıyla verilmiştir
Kaynak: TÜİK Haber Bülteni (Erişim) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10693>
31.06.2012

Yaygın eğitim hizmeti sunan kuruluşları beş farklı başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar Milli Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler, MEB dışındaki Bakanlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları ve diğer kuruluşlardır.

1.9.1. Milli Eğitim Bakanlığı

Yaygın eğitimde ulusal planlamanın yapıldığı ve koordine edildiği en önemli kurum Milli Eğitim Bakanlığıdır. Milli eğitim bakanlığının yaygın eğitim ile ilgili amaçları ve görevleri MEB Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde belirtilmiştir.

Tablo 5. MEB'E Bağlı Yaygın Eğitim Kurumları

Kurum	Kurs	Kursa Katılan	Öğretmen
Pratik Kız Sanat Okulu	347	44.793	646
Olgunlaşma Enstitüleri	15	1226	535
Çıracılık Yaygın Eğitim Mrk.	325	*	*
Yetişkinler Teknik Eğit. Mrk.	12	*	*
Halk Eğitim Merkezi	969	3.702.723	6.257
Mesleki Eğitim Merkezi	302	284.543	4.470
Özel Eğitim	199	186.634	786

*Halk Eğitim Merkezinde gösterilmiştir.

*Bağlı Buldukları Meslek Lisesinde gösterilmiştir.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, **Yaygın Eğitim İstatistikleri 20009-2001**TUİK Yayınları, Ankara, 2011, s. 3-5

MEB yaygın eğitimi kanunların kendisine verdiği haklara dayanarak planlar ve hazırlar. Yasalara göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaygın eğitim ile ilgili birimi 21.07.2012 yılında yapılan yasal isim değişiklikle eski adı Çıracılık

ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü olan Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'dür. 2012 yılında da ismi Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. MEB Avrupa Birliği uyum sürecinde yaygın eğitime gereken önemi vermiş, içinde örgün, yaygın ve okul dışı eğitimi de barındıran, sosyo-ekonomik, yaş, statü farklılıklarında sınır koymayan yapısı ile bireylerin beşikten mezara toplumsal, siyasi, kültürel ve eğlence alanlarında eğitim almasını sağlayacak tedbirler almakla yükümlüdür.

Bu yükümlülükleri Tablo 1.5'de gösterildiği gibi 969 Halk Eğitimi, 4 Açık Öğretim Kurumu, 331 Mesleki Eğitim Merkezi, 15 Olgunlaşma Merkezi, 10 Pratik Kız Sanat Okulu, 9 Turizm Eğitim Merkezi ile yürütmektedir.

MEB'in merkezi otoritesinde, bir bütünlük içinde örgütlenen yaygın eğitim kurumları şunlardır.

Pratik Kız Sanat Okulları; Örgün eğitim sistemini tamamlamış veya herhangi bir kademesinden ayrılmış veya bu sisteme hiç girmemiş genç kız ve kadınlara; ev ve aile yönetimi bilgi ve becerileri kazandıran değişik süre ve kademeli kurs programlarıyla meslek eğitimi veren ve ilgileri doğrultusunda meslek sahibi olmalarını sağlayan okullardır. Kız meslek liselerine bağlı olarak faaliyet gösterdikleri gibi bağımsız olarak faaliyet gösterenleri de vardır. Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağlı mesleki ve teknik kurumların bünyesinde alt tür olarak da faaliyet göstermektedirler.

Olgunlaşma Enstitüleri: En az ilköğretim okulunu bitiren öğrencilerin, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirerek meslek sahibi olmalarına imkan sağlayan, geleneksel Türk giyim ve el sanatları alanlarında araştırma, geliştirme, değerlendirme, arşivleme ve üretim çalışmaları yapan ve el sanatlarının yaşatılmasını sağlayan 2 yıl süreli, döner sermaye ile çalışan kurumlardır. Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitülerinin Bakanlıkça belirlenen bazı bölümlerine en az lise ve meslek lise mezunları alınmaktadır.

Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi: Endüstriyel alanlarda, kurs yoluyla en az ilkokul mezunu gençlere meslek kazandırmak, mesleğinde gelişmek isteyenlerin; mevcut mesleki bilgi ve becerilerini yeni teknolojilere paralel olarak geliştirmek gayesi ile faaliyet gösteren yaygın eğitim merkezleridir.

Halk Eğitim Merkezleri: Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ile yaygın eğitimin amaç ve fonksiyonlarını gerçekleştirmek için il ve ilçe merkezleri ile bucak ve köylerde açılmak üzere, sosyal ve kültürel kurslar ile mesleki ve genel bilgi kursları düzenleyen kurumdur. Halk eğitim merkezi müdürlükleri çeşitli faaliyetlerini eğitim odalarında, ceza ve ıslahevlerinde, gecekondu bölgelerinde, il ve ilçe merkezleri ile bucak ve köylerde, eğitim için hazırlanan yerlerde, rehabilitasyon gerektiren hastanelerde, kamu ve özel kuruluşlara ait işyerlerinde, örgün eğitim kurumlarına ait binalarda ve gereksinim duyulan diğer yerlerde de sürdürürler⁴⁷.

1.9.2. Yerel Yönetimler

Küreselleşme sürecinin etkisi ve dönüşen faaliyetlerinin dönüşen yapısı ve Avrupa Birliği'nin yetişkin eğitime verdiği önem ve destekle beraber yerel yönetimler yaygın eğitim çalışmalarında günümüzde, en az merkezi hükümet kadar etkilidirler. Yüksek Lisans çalışmasının ikinci bölümü bu konuya ayrıldığı için detayları ikinci bölümde açıklanması uygun görülmüştür.

1.9.3. MEB Dışındaki Bakanlıklar

Yaygın eğitim çalışmaları, MEB dışında bakanlıklar tarafından da yürütülebilmektedir. Bu bakanlıklar, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Savunma ve İçişleri Bakanlıklarıdır.

Bakanlıkların yaygın eğitim çalışmaları arasında, hizmet içi eğitim etkinlikleri, hükümlü ve tutukluların rehabilite edilmesi ile ilgili eğitimler, geleneksel el sanatlarına yönelik çalışmalara ile okuma yazma kursları, köylüye yönelik ev ekonomisi, tarımsal faaliyetler ile turizm alanında çalışacak ara elemanlara yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

---

⁴⁷T.C. MEB "Milli Eğitim Yaygın Eğitim İstatistikleri" 2011-2012, TÜİK Yay., Ankara, 2011, s. 17

1.9.4. Sivil Toplum Örgütleri

Sivil Toplum Örgütleri özellikle demokratikleşme ve fırsat eşitliğinin oluşturulması amacıyla demokrasi okulları, vatandaşlık eğitimleri, sosyal haklar, okuma yazma kursları ve mesleki eğitim üzerine yaygın eğitim çalışmalarında bulunmaktadır.

Merkezi ve yerel yönetimlerden korkmayan sivil toplum örgütleri (STÖ) olan güçlü bir sivil toplum sektörü hayat boyu öğrenmenin yeşerebileceği bir ortam olarak çok önemlidir. Birçok ülkenin bu tür sivil toplum örgütleri ya da hükümet dışı örgütler konusunda güçlü bir geleneği vardır. Türkiye’de etkin bir sivil toplum ilkesine geniş bir bağlılık bulunmaktadır ancak STÖ sektörü oldukça zayıf gözükmekte olup güç ve güven bakımından kendini geliştirmesi muhtemelen bir miktar zaman alacaktır⁴⁸.

1.9.5. Diğer Kurum ve Kuruluşlar

Bakanlıklar düzeyinde yaygın eğitim çalışmalarının yanı sıra başbakanlık ve bakanlıklara bağlı birimler tarafından da yaygın eğitim çalışmaları sürdürülmektedir. Hemen hemen bütün devlet kurumlarında hizmet içi eğitim faaliyetleri bu kapsam içinde değerlendirilebilir. Özellikle Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığının yürüttüğü çalışmalar oldukça önemlidir. Bunların dışında. Türkiye Radyo Televizyon (TRT) Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk Standartları Endüstrisi (TSE)’NİN çalışmaları bulunmaktadır.

Bu kurumların dışında üniversitelerin yaygın eğitim çalışmaları da bu başlık altında değerlendirilebilir. Türkçe Öğretim Merkezi TÖMER, Türkiye’deki özellikle yabancılara Türkçe Eğitimi vermek amacıyla kurulmuştur ve yabancı dil öğrenmek isteyenlere de hizmet vermektedir⁴⁹.

⁴⁸ MEGEP/ SVET Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, “**Türkiye’nin Başarısı için İtici Güç Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi**”, Ankara, 2006, (Erişim) <http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/hayatboyu/hayatboyuogrenmepolitikabelgesiekim2006.pdf> 01.07.2012

⁴⁹ “TÖMER” **Türkçe Öğretim Merkezi Amaçlar**” (Erişim) <http://www.tomer.ankara.edu.tr/> 01.07.2012

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) özellikle mesleki eğitimde tamamlama eğitimi ve işsizlerin yeni meslek sahibi olmaları alanında önemli faaliyetler yürütmektedir. İş başı eğitim programları⁵⁰ ile işsizlik ile mücadele eden İŞKUR aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşlarının yaygın eğitim çalışmalarını uyumlaştırmakla da görevlidir.

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), 1990 yılında kuruluşundan bugüne kadar, istihdam artırıcı politikalar üretmek, Avrupa Birliği üretim programları çerçevesinde küçük işletmeleri, bilgilendirici ve geliştirici faaliyetleri ile yaygın eğitim çalışmaları yapmaktadır.

KOSGEB merkezlerinde yıllık olarak sürekli eğitim faaliyetleri genellikle organize sanayinin geliştiği coğrafyalarda, eğitimin çalışanın ayağına götürülmesi ile oluşmaktadır⁵¹. KOSGEB Küçük ve Orta Boy İşletmelere vereceği destek için girişimcilik eğitimi gibi eğitimleri zorunlu tutmaktadır.

Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA), İşçi ve işveren ve esnaf konfederasyonlarından, sanayi ile ilgili bakanlık birimlerinden ve Türk Sanayisini destekleyen kuruluşların oluşturduğu vakıf statüsünde çalışan bir kuruluştur.

Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA), özel hukuk hükümlerine göre 1985 yılında kurulmuş kamuya yararlı bir vakıftır. Kuruluşundan bu yana Türkiye’de işgücü piyasasının ihtiyaç ve standartlarını dikkate alan, uygulamalı bir meslek eğitimi modelinin benimsenmesi ve yayılması için çaba harcamaktadır. Ulaşmak istediği hedef, mesleki eğitim ile istihdam arasında bir bağ kurulmasıdır⁵². Kuruluş amacından da anlaşıldığı gibi MEKSA sanayinin pek çok alanında mesleki eğitimler vermektedir. Bu

⁵⁰İŞKUR “İş Başı Eğitim Programları” (Erişim) <http://www.iskur.gov.tr/isArayan/isbasiEgitim.aspx>
02.07.2012

⁵¹KOSGEB “Eğitim Faaliyetleri” (Erişim) <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Duyurular.aspx?ref=5>
02.07.2012

⁵²MEKSA, **Amaçlar ve Hakkımızda**, (Erişim) <http://www.meksa.org.tr/tr/index.php?p=hakkimizda>
02.07.2012

eğitimler kalkınma amaçlı projelerin desteklenmesi, ara eleman yetiştirilmesi ve mesleki eğitim alanında hizmet içi eğitimin yaygınlaşması ile oluşmaktadır.

2.BÖLÜM

YAYGIN EĞİTİM UYGULAMALARINDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

Yaygın eğitim uygulamalarının yerel yönetim birimi olan belediyeler tarafından koordine edilmesi ve yapılması, yerel yönetimlerin mevcut siyasal ve ekonomik gelişmelerden etkilenmesi başlamıştır. Eğitim uygulamalarında yerelleşme kıta Avrupa'sında çeşitli yöntem ve metotlarla uzunca bir süredir uygulanmaktadır. Ancak yaygın eğitim çalışmalarının özellikle Avrupa Birliği'nin etkisi ile sosyal politikaların merkezine oturması, küreselleşme sürecinin etkisi ve ulus devletin örgün eğitimde finansal, alt yapı, donanım ve insan kaynağı bakımından yetersiz kalması sivil toplumun önemli görevler yüklenmesini gerektirmektedir.

Bu bölümde eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi ve küreselleşme sürecinde dönüşen eğitim hizmetleri açıklandıktan sonra, Türkiye'de eğitim çalışmalarına hız veren belediyelerin hukuki kaynakları, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği'nin yönetici kararları ve uygulamaları ile şekillenen yaygın eğitim veya bir başka adı ile hayat boyu eğitim çalışmaları incelenecek, Belediyelerin sundukları yaygın eğitim çalışmalarının amaçları ve örnekleri açıklanacaktır.

2.1. Eğitim Hizmetlerinde Yerelleşme

Son yıllarda yaşanan yerelleşme ve merkezden yönetim kavramları üzerindeki tartışma aslında değişen dünya düzeninin etkileri ve sonuçları üzerine tartışmadır. Yerel yönetimlerin bürokratik gecikmeleri azaltan hızlı ve etkin çözümleri, çeşitli grupların yerel düzeyde temsil edilmeleri, yerel sorunların tespitinde ve yerel çözümler üretmekteki esnek yapıları, karar verme sürecinde toplum kesimlerinin kararlara katılabilme bir başka deyişle demokratik nitelikleri yerel yönetimlerin olumlu özellikleridir. Yerel

yönetimlerin temelinde yerel demokrasinin bütün unsurları bulunmaktadır. Kendi tüzel kişilikleri içinde merkezi otoritenin ve hukukun denetim yetkileri dışında kendi idare teşkilatı, bütçesi ile başlı başına bir yönetim birimidir.

Yerel yönetimin hem yerel hem de yönetim (iktidar) boyutu bulunmaktadır. Birincisi yerel hizmet birimi olma, yerel hizmetlerin sağlayıcısı olma boyutudur ki burada yerel yönetimin, bir işletme üretme ya da ürettirme ve idare etme sistemi olması söz konusudur. Diğer boyutu ise demokratik kendi kendini yönetme birimi olmasıdır ki burada yerel yönetimin bir siyasal sistem olması durumu ön plandadır⁵³.

Yerel yönetimler ile merkezden yönetim arasında yetki devri sorunu devam etse de Türkiye’de son yıllarda yapılan idare reformu niteliğindeki yasal mevzuat değişimi ve merkezden yönetimin eski tecrübeleri içinde uygulamaya konulan siyaset biçimi yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını artıran bir görüntü içindedir.

Öte yandan yaşanan ekonomik tikanlıklar ve bunların getirdiği liberal ekonomi politikaları ile ortaya çıkan sosyal politika uygulamalarının finansman zorlukları yalnız uygulamaları tehdit etmekle kalmamakta, fakat sosyal politika ve sosyal devlet kavramlarını tartışmaya açmaktadır. Kamu harcamalarının kısılması, devletin küçülmesi, devletin niteliği tartışma konusu olmaktadır. Farklılaşan sorunlar toplumsal dayanışmayı azaltırken, bütçe açıkları yetersiz hizmetler de bireysel çözümleri dayatır duruma getirmektedir⁵⁴.

Sadece eğitim hizmetlerinde değil pek çok alanda belediyelerin görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Eğitim hizmetlerinde merkezi otoritenin mutlak üstünlüğü ve organizasyon yapısının derinliği tartışılmaz şekilde hala geçerliliğini korumakla birlikte özellikle 1990’lardan itibaren sosyal politikalar içinde sağlık, eğitim, konut üretimi, sosyal yardım ve sosyal hizmetler, kültürel faaliyetler konusunda neredeyse geleneksel görevleri kadar çok yükümlülük altındadırlar. Bu siyasal düşünüş şeklinin değişmesinde aşağıda

⁵³ Mustafa Ökmen, Bekir Parlak, **Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler, İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat**, Bursa : Alfa Aktüel Yayınevi 2010 s. 15

⁵⁴ Meryem Koray, Alper Topçuoğlu, **Sosyal Politika**, Bursa Ezgi Kaitabevi, 1995, s. 2

bahsedileceği gibi uluslararası düşünce akımlarının etkisi olduğu kadar demokratik hak ve sorumluluklarının farkında olan yerel yurttaşların istekleri ve talepleri de etkili olmuştur. Ulus devlet anlayışının görev alanının daralması, yerel yönetimlerin ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Ancak ulus devletin aşınması onun tek otorite olamayacağı anlamına gelmemektedir sadece yönetim anlamında oluşan genel yapı küreselleşmenin ve yerelleşmenin etkisini artırmıştır.

Yerelleşme karşıtları da yerel yönetimlere sağlanan bu hareket sahasının, ülke bütünlüğü ve ulusal bütünlüğü tehdit edici niteliği ile tehlikeli olabileceğini, küreselleşme süreci dayatılan politikaların ulus devletin direncini kırmak ve çok uluslu şirketlerin ekonomik anlamda başarılı olmasını sağlamak için oluşturulduğunu iddia etmektedirler.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4. Maddesinin 3. Bendi "Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır⁵⁵." ibaresi hizmetlerin yerindelik veya yerellik (subsidiarity) şartı ile görülmesini tavsiye etmektedir. Eğitim hizmetlerinin bu açıdan yerelleşmesinin sağlanmasını merkezi otoritede desteklemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planında "Türkiye Cumhuriyetin ilanından bu yana pek çok alanda olduğu gibi, eğitim alanında da önemli gelişmeler sağlamıştır. Ancak, AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, eğitim alanında daha büyük gelişmeler sağlamak zorunda olduğumuz da bir gerçektir. 1990'lı yıllardan itibaren, özellikle gelişmiş ülkelerdeki eğilimler, eğitim sistemlerinin hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden düzenlenmesi ve bu alandaki gelişmelere süreklilik kazandırılması şeklindedir⁵⁶."

Yerelleşmiş eğitim hizmetleri yerel yönetimlerce yürütülmektedir. Eğitim personelinin atanması ve maaşlarının ödenmesi, çoğunlukla yerel düzeyde yapılmaktadır. Böylece hizmetten yararlanan insanlar hizmet

⁵⁵ Avrupa Konseyi, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, (Erişim) http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_122.htm 17.06.2012

⁵⁶ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, **2010-2014 Stratejik Planı**, Ankara: 2009, s.50

sunanları yakından denetleyerek sıcak, sağlıklı, verimli modeller oluşturabilmişlerdir. Çünkü gelişmiş ülkelerin yönetim felsefesi “uzaktan hükümet edilir, yerinden yönetilir” ilkesine dayanırken, gelişmekte olan ülkelerde bu “uzaktan hükümet edilir, uzaktan yönetilir şeklindedir”⁵⁷.

Aslında eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi yeni bir oluşum ya da kavram değildir. Gelişmiş ülkelerde uygulanan sistem ile eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin payı oldukça yüksektir. Örneğin Fransa’da tüm ilgili merkezi ve yerel yönetim birimlerinin eğitim hizmetleri konusunda rolleri vardır. Ancak eğitim alanında merkez ve yerel sorumluluklar olmak üzere temel olarak ikili bir görev paylaşımı vardır. Merkezi yönetim, müfredat gelişimi ve öğretmenlerin seçimi, gelişimi, denetimi ve maaşlarının ödenmesinden sorumluyken yerel yönetimler ağırlıklı olarak okul binalarının ve ilgili teknik donanımın yönetiminden sorumludur. Bu çerçevede yerel yönetimler harcamalarını bina yönetimi ve donanımlar ölçeğinde oluştururlar. Komünler ilkokullardan, iller ortaokullardan ve bölgeler liselerden sorumludur. Bunun yanı sıra Fransa’da farklı bir uygulama olarak mesleki okullara dair tüm yetkiler ve sorumluluklar sadece bölge yönetimleri tarafından yerine getirilmektedir⁵⁸. Avrupa’nın diğer ülkelerinde yönetim birimlerine göre ilk ve orta öğretim kurumları bölgesel ya da il bazında teşkilatlanmalarla yönetilmektedir.

Eğitimde yerelleşme Türkiye ölçeğinde oldukça karmaşık bir idari organizasyondur. Göç ve şehirleşme hareketleri ile nüfusunun hareketliliği ve belirli metropollere yığılması, insan kaynağı olarak coğrafi ve ekonomik koşullar içinde doğu ve güney doğu bölgesinde görev yapmak istemeyen eğitimcilerin yasal zorunluluklarla tayin işlemleri, aynı bölgelerdeki bölgesel özerklik taleplerinin siyasal etkileri ve sonuçları örgün eğitimde merkezi sistemin etkinliğini koruyacağı anlaşılmaktadır.

Ancak Cumhuriyet Türkiye’sindeki adı ile “Halk Eğitimi”, daha sonraları bilim adamları tarafından eleştirilen bir kavram olarak “Yaygın Eğitim” ve

⁵⁷ Esengül Balcı Bucak, **Eğitimde Yerelleşme**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2000, s. 51

⁵⁸ Fikret Toksöz ve Arkadaşları, **Yerel Yönetim Sistemleri**, İstanbul: TESEV Yayınları, 2009, s.73
(Erişim) <http://www.tesev.org.tr/Upload/Publication/23cad2d9-1ee5-404d-8657-3bd442836bb5/Yerel%20Y%C3%B6netim%20Sistemleri.pdf> 16.06.2012

Avrupa Birliği uyum süreci ile tekrar değiştirilip “Yaşam Boyu Eğitim” adı alan çalışmalarında yerel yönetim birimi olan belediyelerin faaliyetleri etkilidir. 2010 yılında TÜİK tarafından çıkarılan Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırması uygulamada olan 19.817 yaygın eğitim kursunun %59.17’si olan 11.726’sının belediyeler tarafından açıldığını göstermektedir.

Halk eğitiminin yerel toplumların gereksinimlerine dayalı olarak yürütülmesi gerektiğine göre yerel halkın duyduğu gereksinimleri karşılamak durumunda olan yerel yönetimlere bu konuda önemli görevler düşmektedir. Devletin bu konudaki yardımının yerel yönetim özerkliğini zedeleyici olmaması gerekmektedir. Özeksel yönetim, yerel toplum düzeyindeki gelişmenin boyutlarını yönlerini orada var olan koşulları, o yerde yaşayan halkın seçimle işbaşına getirdiği yerel yöneticilerden daha iyi bilemez. Bununla birlikte halk eğitimi yalnızca yerel yönetimlerin sorumluluğuna bırakılmış değildir. Devletinde hükümet dışı gönüllü kuruluşlarında bu konuda yürüteceği çeşitli halk eğitimi etkinlikleri vardır. Burada önemli olan yerel yönetimlerin özeksel yönetimin halk eğitimi kuruluşlarıyla sivil toplum örgütleriyle uyumlu bir işbirliğini gerçeleştirirmede eşgüdümçülük etmesidir⁵⁹.

Prof. Dr. Cevat GERAY halk eğitiminde belediyelerin öneminin altını çizmektedir. Özeksel yönetim’in (merkezi yönetim) görevinin bu konuda uyumlaştırıcı ve denetleyici olması gerektiğini belirtmektedir.

Kuşkusuz tezin ana sorusunun başlığının çizdiği sınırlar içinde örgün eğitimin yerelleşmesi çalışmaları, tez dışında kalmaktadır. Ancak yaygın eğitim konusunda özellikle Büyükşehir belediyelerinin almış olduğu başarılar çok yakın zamanda örgün eğitimde de kar güdüsü ile hareket etmeyen belediyelerin faaliyetlerine başlayabileceği yönündedir.

---

⁵⁹ Cevat Geray, **Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri**, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi (Erişim) www.yayin.todaie.gov.tr/goster.php?Dosya=MDQ5MDUzMDUwMDU0 11.06.2012

2.2. Mevcut Eğitim Sisteminden Kaynaklanan İhtiyaçlar

Yaygın eğitim sistemi sosyal ve kültürel bir faaliyet olarak da düşünülse bile üzerinde fikir birliğine varılmış ortak nokta yaygın eğitim çalışmalarının işsiz kesimlerin yetkinleştirilerek istihdam edilmesi ya da tamamlama eğitimleri ile mevcut bilgi birikimlerine yenilerini ekleyerek vasıf kazanmalarındır. Türk eğitim sistemi bugünkü olanakları ile olması gereken uluslar arası eğitim kriterlerinden uzaktır. Eğitimde yeniden yapılanma içinde olursa bile Türk eğitim sisteminin önemli sorunları bulunmaktadır.

Tablo 6.İlköğretim Net Okullaşma Oranı (%)

Dönemi	İlköğretim Net kullaşma Oranı (%)	Orta Öğretim Net Okullaşma Oranı (%)
2012	98.67	67.37
2011	98.41	66.07
2010	98.17	64.95
2009	96.49	58.52
2008	97.37	58.56
2007	90.13	56.51
2006	89.77	56.63
2005	89.66	54.87
2004	90.21	53.37
2003	90.98	50.57
2002	92.40	48.11
2001	95.28	43.95
2000	93.54	40.38

Kaynak: TÜİK, İlköğretimde Net Okullaşma Oranı, (Erişim)
<http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id=3642&sayfa=giris&metod=IlgiliGosterge> 'den derlenmiştir.
 15.06.2012

Tablo 6.'da 2012 yılı TÜİK verilerine göre Orta öğretimde okullaşma oranı %67.37 seviyesinde bulunmaktadır. Bu oran 2000 yılında %40.38 seviyesinde oluşmuştur. Orta öğretim okullaşma oranı merkezi iktidarların örgün eğitim ile ulaşabildiği vatandaş sayısına dair ipuçları barındırmaktadır. Son 10 yılda eğitimde gelişmeler olsa bile öğrenim görmek isteyenlerin tamamı insan kaynağı, fiziki yetersizlikler ve alt yapı imkânlarının sunulmaması nedeniyle okuyamamaktadırlar.

Tablo 7. Türkiye'de Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay ve Eğitim Harcamalarının Milli Gelire Oranı (%)

Dönemi	MEB Bütçesinin Merkezi Merkezi Bütçeye Oranı (%)	MEB Bütçesinin Milli Gelire Oranı
2012	11.16	2.74
2011	10.92	2.81
2010	9.80	2.74
2009	10.64	2.51
2008	10.51	3.13
2007	10.42	3.40
2006	9.50	2.95
2005	9.53	3.07
2004	8.53	3.00
2003	6.91	2.85
2002	7.61	2.66

Kaynak: EĞİTİMSEN, Basın Açıklaması, (Erişim) http://www.egitimsen.org.tr/icerik.php?yazi_id=3824 'den derlenmiştir 15.06.2012

Uluslararası standartlarda ve nitelikte eğitim yapılabilmesi, okul yaşındaki nüfusunun yüksekliği, derslik sayısının artırılması, fiziki alt yapı ve

donanım eksikliklerinin giderilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın bütçeden eğitime ayırdığı payı yükseltmesi gerekmektedir. Tablo 2.2. incelendiği zaman Milli Eğitim Bakanlığı'na eğitim için ayrılan kaynağın milli gelire oranı %2.74 olarak görülmektedir. Verilere dikkat edilirse 2011 yılında MEB'e ayrılan kaynak 2012 yılında azalma göstermektedir. Türkiye'de eğitime ayrılan toplam kaynağın milli gelire oranı %7-9 seviyesindedir. Bu seviyenin içinde kamu kaynaklarının %2.74 seviyesinde kalması kalan kısmın sivil toplum tarafından karşılandığını göstermektedir. Bu rakam OECD (Ekonomi İşbirliği ve Organizasyonu) arasında en düşük orandır.

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) 2011 Education At A Glance raporuna göre Türkiye'de lise mezunlarının oranı %19 seviyesinde bulunmaktadır. Bu oran OECD ortalaması olan %61'in çok altındadır. Türkiye'ye en yakın ülke ise %14 ile Portekiz bulunmaktadır. Bununla beraber lise mezunlarının işsizlik ortalaması 1997 yılında %4.4 oranındayken 2009 yılında bu oran %12.6'ya çıkmıştır⁶⁰.

Tablo 8. Türkiye'de İşsizlik Oranları (%)

Dönemi	Genç Nüfus	Toplam İşsizlik	Tarım Dışı
2012	15.90	8.20	10.4
2011	17.50	9.00	12.0

Kaynak: TÜİK, Türkiye İşsizlik Oranları (Erişim)
<http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id=3538&sayfa=giris&metod=IlgiliGosterge> 'den derlenmiştir.
 15.06.2012

2011 verilerine göre 12 Milyon 542 Bin olan Türkiye'nin genç nüfusunun 1 Milyon 994 Bini işsiz bulunmaktadır. Tablo 2.3' e göre genç

⁶⁰ OECD, **Education at a Glance 2011 OECD INDICATORS**, (Erişim)
<http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/48631582.pdf> 12.06.2012

nüfusunda yaşanan işsizlik oranı 15.90 seviyesinde ve toplam işsizlik oranından 7,5 puan daha yüksektir.

Genç nüfusun düzgün eğitim alamamasının yoksulluk ve sosyal dışlanma sorununun nesilden nesile devredilerek kalıcı bir nitelik kazanmasına yol açacağı görülmektedir. Devlet bu alandaki sorumluluğunu sivil topluma devretmiş, sivil toplumda bunu kabul etmiş görünmektedir. Aslında sosyal alanda devletle gönüllü girişimler arasındaki işbölümü epeyce ilginç açılımları olabilecek nitelikte bazısı başarısız bazısı başarılı yasal düzenlemelerle belediyelerin yetkilerini artırmaya yönelik girişimlerin önemli özelliği, sosyal hizmet sunumu ve yoksul yardımı konularında gönüllü faaliyetlerle yerel yönetim işbirliğinin teşvik edilmesiydi⁶¹.

Türkiye'nin demografik yapısı göz önüne alındığında genç nüfusunun yüksek olması, lise eğitiminin de vasıfsız nitelikte mezunlar verdiği düşünüldüğünde yoksulluğun yeniden üretimi devam etmektedir. Gelişmişlik endeksinin batı bölgelerinde daha yüksek olması, Doğu ve Güney Doğu bölgelerinde yaşanan ekonomik kalkınmışlık düzeyinin istenilen seviyeye ulaşmaması toplumsal barış ve ülke bütünlüğü açısından tehlike arz etmektedir. Yaygın eğitim çalışmaları Türkiye'nin örgün eğitimden kaynaklanan eksikliklerinin giderilmesi, vasıfsız işgücünün yeni bilgi teknolojileri ve değişen koşullar altında yerel ihtiyaçlar doğrultusunda eğitmek ülke ekonomisine sağladığı katkı kadar toplumsal barışa da hizmet edecektir.

Eğitimin yerinden yönetimi eğitimin kim tarafından ve nasıl kontrol edileceği ile ilgilidir⁶². Belediyeler yerel çözüm odaklı yönetim birimleri olduğu için yerel ihtiyaçlara anında müdahale edebilirler. Belediyelerin finansal kaynakları yeniden düzenlenmesi ve yönetimlerinin güçlendirilmesi ile uluslararası kuruluşlarca da tavsiye edilen Organize Sanayi Bölgeler, Serbest Bölgeler, İŞKUR, KOSGEB gibi ekonomik ünitelerle işbirliği içinde mesleki yaygın eğitimlerin verilmesinde başarılı olabilmektedirler.

⁶¹ Ayşe Buğra, **Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika** İstanbul: İletişim Yayınları, 2010 s. 242

⁶² Ahmet Duman, **Eğitimin Yerinden Yönetimi**, Ankara: Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi Nisan 1998, s. 83-85

2.3.Küreselleşme Sürecinde Eğitimin Dönüşümü

Günümüz dünyasında küreselleşme sürecinden etkilenmeyen sosyal bir bilim düşünülmemeyeceği gibi küreselleşme karşıtları ve küreselleşmenin kaçınılmaz bir süreç olduğunu savunanlar arasında tartışmalar devam etmektedir. Ulus devletin sınırlarının daralması ve işlevinin dönüşmesi, uluslararası iletişim teknolojilerindeki inanılmaz değişimlerle birlikte dünyanın küresel bir köy haline dönüşerek üretim sürecinde yaşanan rekabetçi boyut ve tüm dünyayı etkileyen sonuçlar doğurmuştur. Sınır tanımayan yoksulluk ve dünya toplumları arasındaki gelir eşitsizliğinin artması önemli toplumsal değişimlere neden olmaktadır.

Küreselleşme mal ve hizmetlerin üretim faktörlerinin, teknolojik birikimin ve finansal piyasaların giderek bütünleştiği bir süreç olarak tanımlanır⁶³. Küreselleşme süreci incelendiğinde karşılıklı bağımlılık ya da etkileşimin daha önce hiçbir çağda bu kadar etkili olmadığı görülecektir.

Yerelleşme, küreselleşmenin ikiz hareketidir. Küreselleşme, yerelleşme ile birlikte yürütülmelidir; yerel ölçekli düzenlemeler, küresel sisteme daha kolay entegre olmaktadır. Ayrıca katılım ve hesap verebilirliği arttırdığı için yerelleşme demokrasiyi de geliştirecektir⁶⁴.

Devletlerarası ilişkilerde bağımsızlık ilkesi yerini karşılıklı bağımlılığa bırakmıştır. Küreselleşme süreci içinde ulusal ölçek “bağımlı” düzey haline gelmiştir. Bu yüzden devletler arasındaki ilişkiler “karşılıklı bağımlılık” esasına göre düzenlenmektedir. Yönetişim, siyasal egemenliğin küresel düzeyde örgütlenirken, ulusal ve ulus altı düzeydeki yönetimleri de “bağımlı” düzeyler olarak örgütlemelidir. Bu, bağımsız devletler arasındaki kurulan bir uluslar arası alanın inşasıyla değil, karşılıklı bağımlılık ilişkisi içindeki bir küresel alanın inşasıyla mümkündür. Dolayısıyla siyasal egemenlik ölçeğinin “ulus” ölçeğinden “küresel” ölçeğe transferi sağlanmalıdır⁶⁵.

⁶³Fikret Şenses, **Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı?**: Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Economic Researc Centre, 2004 (Erişim) <http://erc.metu.edu/menu/series04/0409.pdf> 12.06.2012

⁶⁴ Sonay Bayramoğlu, **Yönetişim Zihniyeti Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü**, İstanbul: İletişim Yayınları 2010, s.115

⁶⁵ **A.g.e**, s116

Küresel ortama direnç gösteren ulus devletlerin hakimiyetlerinin aşınması, Uluslararası Örgütlerin ya da Bölgeselleşme hareketlerinin etkisi ve Çok Uluslu Şirketlerin ulusal ölçekteki ekonomi, kültür ve sosyal tutumları ile olmaktadır. Dünya Bankasının ve Avrupa Birliği'nin yerelleşme ve yerinden yönetimlerin özerkliklerini savunduğu teşvik ettiği bilinen bir gerçektir. Uluslararası finansal ve politik desteği alan belediyelerin yaygın eğitim çalışmalarında başarılı olabilmeleri için ekonomik birimlerle uyum içinde çalışmaları gerekmektedir. Yaygın eğitimin ekonomi içindeki öneminin yanında, yerel demokrasinin gelişmesi, kent kültürünün gelecek nesillere aktarılması, geleneksel değerlerin ve sanatların bilgi birikimlerin yeni kuşaklara öğretilmesi, sağlık, çevre, trafik gibi konulardaki faaliyetleri de göz ardı edilmemelidir. Ancak küreselleşen dünya sistemi daha çok "LifeLong Education", "yaşam boyu eğitim" faaliyetleri ile mevcut küresel ekonomiye daha kolay ve sorunsuz entegre olabilecek yapılar oluşturmak istemektedir. Avrupa Birliği'nin örnek teşkil edecek programlarının da belediyelerin yaygın eğitimlerine katkısı önemli ölçüde hissedilmektedir.

1980'lerin sonlarına doğru ve 1990'lar boyunca politik alanda sorunlu eğitim sonrası eğitim ve yetiştirme süreci ile ilgili yaklaşımlarda köklü değişimler meydana gelmiş ve "yaşam boyu öğrenim" kavramı ortaya çıkmıştır. Bu gelişmede ki en önemli etken küreselleşme ve işgücü piyasasındaki değişimlerdeki değişimlerdedir. Küreselleşme ile sanayi ötesi toplumlar yüksek vasıflı veya uzmanlık bilgisine dayanan "bilgi ekonomisi" ya da "bilgi toplumu" anlayışına doğru kaymış olmasıdır. Küreselleşme, artan rekabet ve bilimsel ve teknolojik gelişmeler, işyerinin, işin organizasyonunun ve mesleklerin doğasının değişmesine neden olmuştur. İnsanların çok azı yaşamları boyunca aynı işte çalışmaktadırlar yeni bir iş bulabilmeleri için gerekli yetenek, vasıf ve yeterliliklerini artırmaları gerekmektedir⁶⁶.

Küreselleşen dünyanın yeni ekonomik ve sosyal politikaları dünyada hızla artan bir işsizlik ve yeni yoksulluk düzenini de beraberinde getirmektedir. Özellikle 1980'li yılların başından itibaren dünya ekonomisinin

---

⁶⁶ Claire Callender, **Yaşam Boyu Öğrenme ve Eğitim**, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2011 s. 442

içinde bulunduğu kriz dönemleri sürekli olarak tekrarlanan görüntüleri ile ulus devletlerin ekonomik yapılarını ve gelişmiş ülkelerde lehine, gelişmemiş ülkeler aleyhine rekabet üstünlüğü doğurmuştur.

Ulus devletin bu gelişmeler karşısında özellikle eğitim hizmetleri alanında mümkün görünmemektedir. Mevcut kaynakların kısıtlı olması, eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin desteklenmesini ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamıştır. Bu işbirliği sivil toplumun ön plana çıkmasını sağlayarak, yerel demokrasiyi destekler nitelikte bir yapı oluşturmaktadır.

Belediyenin örgütleyeceği meslek kazandırmaya yönelik eğitim faaliyeti, mevcut eğitim sistemiyle birlikte sürdürülecektir. Kentin mesleki ihtiyaçlarını en iyi belirleyebilecek kurumlar, yerel nitelikte kurumlardır. Enformel sektörün niteliksiz emek kullandığı düşünülürse ülkedeki ortalama emek verimliliğinin düştüğü görülecektir. Niteliksiz emeğin katma değeri de düşük olacağından, beceri sahibi olmayan niteliksiz işgücüne meslek kazandırmak, yeni iş alanlarının açılmasına ve emek verimliliğine yönelik gelişme sağlayacaktır.⁶⁷

Küreselleşme süreci hem nedeni olduğu işsizlik ve yeni yoksulluk ile yerel yönetimlerin, istihdam seviyesini yükseltmek, yerel toplumun refah seviyesini artırmak ve toplumsal barış amacıyla bu konuda daha fazla çalışmalarına neden olmuş hem de uluslar arası antlaşmalar ve kararlarla yerel yönetimlere destek olmuştur.

2.4.Uluslararası Örgütlerin Yaygın Eğitim Uygulamalarında Yerel Yönetimlere Katkıları

Küreselleşme sürecinin eğitimde dönüşüm çalışmalarına katkısı yukarıdaki bölümde açıklanmaya çalışılmıştı. Küreselleşen dünyanın karar alıcıları konumundaki Uluslar arası Örgütler özellikle Dünya Bankası ve

⁶⁷ Meral Tekin, Ramazan Günlü, **Kentleşme Yerel Yönetimler ve Eğitim**, Ankara: (Erişim) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/503/6049.pdf> 14.07.2012

Avrupa Birliği kurumları olan ve Lizbon toplantısı ile bilgi toplumuna geçişi destekleyen kurumlar

İle gerek tavsiye niteliğindeki kararlar almak, gerek uluslar üstü baskı unsuru olmak gerekse yerel eğitim çalışmalarının desteklenmesi ile yerel yönetimlerin eğitim çalışmalarını desteklemekte ve yön vermektedirler.

2.4.1. Dünya Bankası Çalışmaları

Dünya Bankası bu gün itibariyle 187 üye devletin oluşturduğu 1944 yılında kurulmuş bir kalkınma kurumudur. II Dünya Savaşı ertesinde yoksullukla mücadele ve uluslararası işbirliğini artırmak amacını taşıyan kurum içinde Uluslar arası Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Kalkınma Birliği'ni de barındıran, gelişmekte olan ülkelerin finansal yapılarının düzeltilmesi, dış borçların azaltılması ve yeniden yapılanma çalışmaları ile ilgilenmektedir. Dünya Bankası Sivil Toplum Örgütlerine doğrudan finansman sağlamaya yönelik tasarlanmış birkaç farklı tür finansman mekanizması yönetmektedir. Üyesi olan ülkelerin sağladığı finansman kaynaklarını, yoksulluğun azaltılması, mikro krediler verilmesi, eğitim hizmetlerinin desteklenmesi gibi projelerde Sivil Toplum Örgütleri ile hükümetler arasında diyalogu sağlamak temelli çalışmalar yapmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin hükümetleri ile yapılan anlaşmalar neticesinde sivil toplumun eğitim çalışmaları desteklenerek eğitim reformları teşvik edilmektedir.

IBRD orta gelirli ve kredi itibarına sahip yoksul ülkelere odaklanırken, IDA dünyadaki en yoksul ülkeler üzerinde yoğunlaşmakta ve gelişmekte olan ülkelere; eğitim, sağlık, altyapı, tarım ve birçok alanda düşük faizli krediler, faizsiz krediler ve hibeler sağlamaktadır⁶⁸.

⁶⁸ World Bank, **Hakkımızda**, (Erişim)

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYINTURKISHEX/TN/0,,contentMDK:21706623~menuPK:4824519~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:455688,00.html>

14.06.2012

30 Haziran 2001 tarihinde Türkiye’de Temel Eğitimde Kalite ve Eşitliği Geliştirilmesi: Zorluklar ve Seçenekler adlı çalışmayı gerçekleştiren Dünya Bankası Türkiye’deki eğitim sisteminin zayıf ve güçlü yönleri üzerine rapor hazırlamıştır.

Dünya Bankası eğitimde yerelleşmenin dört model üzerinden olması gerektiğini ifade etmektedir⁶⁹.

Yoğunluğu azaltma (Deconcentration): Merkezin, bir takım bürokratik trafiği uç noktalardaki teşkilatı eliyle düzenlemeye başlamasıdır. Burada herhangi bir siyasi yetki devri söz konusu değildir. Yapılan idari yetkiyi bir oranda taşra teşkilatına devretmektir. Bu nedenle, yoğunluğu azaltma, yerelleşmenin en hafif sekli olarak değerlendirilmektedir. Dünya Bankası kaynaklarına göre de bu model, yerelleşmenin en zayıf çeşidi olarak tanımlanmaktadır.

Yetki devri (Delegation): Delegasyon, yerleşenin en yaygın modelidir. Merkezi yönetimin görevlerinin özerk örgütlere devrini ifade eder. Yönetim sorumluluğunun belli fonksiyonlarının merkez yönetim yapılanması dışında kalan organizasyonlara devridir. Bu organizasyonlar merkezi hükümet tarafından dolaylı olarak denetlenirler. Mesleki eğitim ve yükseköğretim, eğitim sistemi içinde özerk örgütlere devredilmektedir. Bu model temel eğitimde ise yaygın bir uygulama değildir. Okul bölgelerine yetki devri bu kapsamdadır.

Yerel yerinden yönetim (Devolution): Özerk ve bağımsız, gelir toplama ve harcama yetkisine sahip olan ulus-altı yönetim birimlerinin oluşturulmasıdır. Karar alma yetkisi merkezi ve bölgesel yönetimler arasında paylaşılır. Taşra teşkilatı birçok noktada özgürdür. Bölgelerin coğrafi sınırları iyice çizilmiş, yasal durumları açıkça tanımlanmış, gelir elde edebilen ve bunları harcayabilen bir konuma gelmiştir.

---

⁶⁹ Nuray E. Keskin, **Eğitimde Reform**, Kamu Yönetimi I. Ulusal Kurultayı, Malatya 18-19 Aralık 2003, s. 5, Akt: Arif Tepe, "İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması İSMEK", İstanbul: İ.ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007, s. 116

Yoğunluğu azaltma modelinden farkı, burada taşranın yalnızca idari fonksiyon devralması değil, aynı zamanda yetki ve sorumluluk devralmasıdır. Ancak, tamamen otonom bir yapıya kavuşmuş değildirler.

Temel eğitim hizmetlerinin bölgesel ya da yerel yönetimlere devri bu kapsamdadır.

Özelleştirme (Privatization): Özelleştirme, hükümetin eğitimdeki genel işlevlerinin kar amacı güden bir firma ya da kamu yararına çalışan sivil bir kuruluşa aktarılmasını içerir ve eğitim hizmetinin finansman ya da sunumuna veya her ikisine birden yönelik olabilir. Devletler yerelleşmeye giderken mutlaka dört yöntemden sadece birini seçmek zorunda değildir. Hizmetin uygun şekilde sınıflanması ile bazı eğitim kademelerinde yoğunluğu azaltmaya gidilirken bazılarında özelleştirmeye, bazılarında da yetki devrine gidilebilir.

2.4.2. Avrupa Birliği Eğitim Sürecinin Yaygın Eğitime Etkileri

Avrupa Birliği'nin eğitimde yerel yönetimlerin etkinliğini artırmak yaşam boyu öğrenim sistemlerinin geliştirilmesini sağlamak için kurulan iki adet kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlar, Avrupa Komisyonu desteğinde çalışan üye ülkeler arasında yerel yönetimlerin uyguladıkları faaliyetleri tavsiye niteliğindeki kararları ve finansal açıdan desteklemek için kurulmuşlardır. Avrupa Birliğinin demokratik değerlerini ve insan hak ve özgürlükleri bağlamında fırsat eşitliği, dezavantajlı toplum kesimlerinin faal nüfusa katılmasının sağlanması, toplumsal cinsiyetçiliğe karşı yaygın eğitim çalışmalarının teşvik edilmesi yerel yönetimlerin özellikle yoksullukla mücadele için yaygın eğitim çalışmalarına hız kazandırmıştır.

2.4.2.1. Avrupa Meslek Edindirme ve Geliştirme Merkezi CEDEFOP

CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training, Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi) Avrupa'da mesleki eğitim politikalarının gelişimini desteklemek ve mesleki eğitim uygulamalarına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Avrupa ülkelerinin yaşlanan işgücü nüfusuna karşılık vatandaşların %15'inin herhangi bir mesleki eğitimden geçmemesi ve faal nüfusa katılmaması amacıyla, Avrupa'da işbirliğini güçlendirmek için sosyal politika aracı olan ve çağın değişen ihtiyaçlarına cevap veren mesleki eğitim anlayışının etkinleşmesi için uğraşmaktadır. Yetişkin eğitimi ve hayat boyu eğitim programlarını destekleyen CEDELOP, bireylerin yaşam boyu kaliteli eğitim ve öğretim almasını sağlayan, istihdam ve eğitim alanlarının birleştirildiği politikalar üretmektedir⁷⁰.

1975 yılında kurulduğu günden bu güne kadar hayat boyu öğrenme stratejilerini geliştirerek, üyeleri arasında bilgi paylaşımı ve danışmanlık görevi ile mesleki eğitim uygulamalarının gelişmesini desteklemiştir. Avrupa Birliği'nin desteğini aldığı çalışmaları altı alanda yürütülmektedir.

Yetişkin Eğitimi ve İş Tabanlı Öğrenme: İstihdam edilen yetişkinlerin mesleki tamamlama eğitimlerinin verilmesi ve değişen koşullara uyum süreçlerinin sağlanması,

Aktif Yaşlanma: Yaşlanan Avrupa nüfusunun çalışmasını teşvik edecek aktif yaşlanma politikalarını teşvik etmek,

Hayat Boyu Rehberlik: Hayat boyu eğitim alanında üye ülkeler ile işbirliğine giderek Avrupa ölçeğinde ve ulusal düzeyde öneriler geliştirmek

Yaygın eğitim Çalışmaları: Örgün eğitim ve öğretim kurumları dışında gerçekleşen yaygın eğitim çalışmalarının geliştirilmesi ve uygulamalarının desteklenmesi,

⁷⁰ CEDEFOP, European Centre for the Development of Vocational Training, **About Cedefop**, (Erişim) <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop.aspx> 12.05.2012

Mesleki Eğitim Öğretmenleri ve Eğitimcileri: Üyen ülkelere yapılan komisyon ziyaretleri ile mesleki öğretmen ve eğitimcilerin arasındaki bil paylaşımını ve mesleki gelişmeye referans teşkil edecek öneriler geliştirmek,

Eğitim Programlarının Ziyaret Edilmesi: Mesleki eğitim uzmanları çalışma programları oluşturarak üye ülkelerin uygulamalarını koordine etmek⁷¹.

2.4.2.2. Avrupa Eğitim Vakfı

ETF (European Training Foundation Avrupa Eğitim Vakfı) 1990 yılında kurulan Avrupa Birliğinin eğitim, öğretim ve işgücü piyasalarının etkinleştirilmesi ile insan kaynakları potansiyelinden daha fazla yararlanmak için kurulmuş bir Avrupa Birliği kurumudur. Avrupa Eğitim Vakfı sadece Avrupa sınırları içinde değil yakın coğrafyadaki üye ülkelerinde hayat boyu öğrenme stratejisi içinde Sürdürebilir büyümeyi teşvik edici çalışmaları ile insan gücünün değerlendirilmesi için çözümler bulmak amacıyla kurulmuştur⁷².

Görevleri arasında orta ve uzun vadeli programlar ile mesleki eğitim ve istihdam sistemlerinin reformlarını düzenlemek amacıyla tavsiye niteliğinde kararlar almak ve programların finansal açıdan desteklenmesi için kaynak ayırmak bulunmaktadır. Rekabet gücünün artırılması yapılan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir.

Mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi,

İşgücü piyasalarının ihtiyaçları doğrultusunda orta ve uzun vadeli mesleki eğitim politikaları oluşturmak, yetişkinler için danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, toplumsal cinsiyet ayrımcılığına ve toplumun içindeki dezavantajlı grupların eğitimlerinin düzenlenmesini sağlamak,

Eğitimin yerelleşmesi aşamasında, demokratik katılım ve yönetişimin etkinliğinin artırılması bulunmaktadır.

⁷¹ A.g.e. **Developing Life Long learning**, (Erişim) <http://www.cedefop.europa.eu/EN/developing-lifelong-learning/index.aspx> 12.05.2012

⁷² ETF, European Training Foundation, **Who We Are**, (Erişim) http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/Who_we_are 12.05.2012

Avrupa Eğitim Vakfı, Avrupa Komisyonu'nun destekledi bir vakıf olarak bilgilendirme toplantıları, seminerler, üye ülkelerin yaygın eğitim çalışmalarının ve istihdam artırıcı uygulamalarını yerinde görebilmek için ziyaretler planlamaktadır. Avrupa Komisyonu'nun ve üye ülkelerin bu amaçla ayrılan finansal desteğini Avrupa Eğitim Vakfı tarafından organize dilmektedir.

2.4.2.3. Hayat Boyu Öğrenme Programları

Avrupa Komisyonu Hayat Boyu Öğrenme Programı hayatlarının her aşamasında öğrenme isteği içinde olan bireylerin teşvik edilmesi amacıyla eğitim ve öğretim programlarının geliştirilmesi için kurulmuştur. 2007-2013 yılları arasında yaklaşık 7 Milyar EU bütçe ile eğitim projeleri, eğitimciler ve öğrencilerin desteklenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenme Programları Avrupa uyumu çerçevesince eğitim politikalarının işbirliği ve yaygınlaştırılması eğitimin her alanında uyum sürecinin devam ettirilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Avrupa Parlamentosu ve Konsey'inin 15 Kasım 2006 tarihli Hayat Boyu Öğrenme alanında bir faaliyet programı tesis eden kararı, daha önce 2000 Lizbon Stratejisi doğrultusunda izlenen eğitim politikaları rekabetçi ve ekonomik büyümenin sürekliliği (md. 9) . Ortak bir geleceğin inşası (md. 23) ve hayat boyu öğrenme alanındaki gelişmeleri desteklemek için daha fazla kapasite ve daha uyumlu, daha etkinleştirilmiş ve verimli idare biçimleri sağlayacağından, ayrıca eğitim ve öğretimin çeşitli seviyeleri arasında daha iyi işbirliğini teşvik edeceğinden (md. 19) Hayat boyu öğrenme yoluyla Avrupa Birliğinin gelişmiş bir bilgi toplumu olarak, sürdürülebilir ekonomik kalkınma, daha fazla ve daha iyi işler ve daha fazla sosyal uyum ile gelişmesine katkıda bulunmak için bir Hayat boyu Öğrenme Programının tesis edilmesi gerektiğinden (md.21) hareketle imzalamıştır⁷³.

⁷³ Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, 15 Kasım 2006 tarihli, hayat boyu öğrenme alanında bir faaliyet programı tesis eden **1720/2006/EC Sayılı Karar**, http://www.ua.gov.tr/uploads/hayatboyuogrenme/LLP%20Karari_Turkce.pdf (erişim: 13.05.2012)

Tablo 9. Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP)

COMENIUS PROGRAMI (Okul Eğitimi)	ERASMUS PROGRAMI (Yüksek Öğretim)	LEONARDO DA VINCI PROGRAMI (Mesleki Eğitim)	GRUNDTVIG PROGRAM (Yetişkin Eğitimi)
Ortak Konulu (Transversal) Program 4 Temel Faaliyet: Politika Geliştirme; Dil Öğrenme; BİT; Örnek Uygulamaların Yaygınlaştırılması			
Jean Monnet Programı 3 Temel Faaliyet: Jean Monnet Eylemi; Avrupa Kurumları; Avrupa Kuruluşları			

Kaynak: Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkez Başkanlığı (Erişim)

<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinid=7461927F111B3AFFA71DE3198573F086F893B> 13.05.2012

Hayat Boyu Öğrenme Programı (Lifelong Learning Programme) dört ana programdan oluşmaktadır. Bunlar, Okul Eğitimi için Comenius, Yüksek Öğrenim İçin Erasmus, Mesleki Eğitim için Lenardo Da Vinci ve Yetişkin Eğitimi Grundvig'dir.

2.4.2.3.1. Okul Eğitimi Comenius

Avrupa Birliği'nin Hayat Boyu Öğrenme Programlarından biri olan Comenius, Avrupa'nın sahip olduğu kültürel zenginliği artırabilmek, ülke dillerinin ve değerlerinin paylaşılması amacıyla Avrupa Birliği öğrencilerinin kişisel yaşam becerilerini geliştirmek için uygulanmış bir değişim programıdır.

Programın amaçları aşağıda belirtilmiştir.

Avrupa genelinde öğrencilerin ve eğitim çalışanlarının diğer kültürlerle tanışmasını ve değerlerin paylaşılmasını sağlamak.

Avrupa Birliği içerisindeki orta öğretim okullarındaki işbirliğini artırmak.

Yabancı dil öğretimi ve yenilikçi öğretim tekniklerini ve uygulamalarını teşvik etmek.

Okul yönetimlerini ve pedagojik yaklaşımları geliştirmek⁷⁴.

2.4.2.3.2. Yüksek Öğrenim Erasmus

Erasmus programı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programıdır. Yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile ortak projeler üretilip hayata geçirmeleri; kısa süreli öğrenci ve personel değişimi yapabilmeleri için karşılıksız mali destek sağlamaktadır. Bunun yanısıra yükseköğretim sistemini iş dünyasının gereksinimlerine uygun olarak geliştirmek ve üniversite mezunlarının iş dünyasında istihdam edilebilirliğini arttırmak amacıyla yükseköğretim kurumları ile çalışma çevreleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin arttırılmasını da teşvik etmektedir⁷⁵.

2.4.2.3.3. Mesleki Eğitim için Leonardo Da Vinci

Leonardo da Vinci AB'ne üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır. Bu program; ülkeler arası işbirliğinin kullanılarak mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesini, yeniliklerin teşvik edilmesini ve Avrupa boyutunun yükseltilmesini amaç edinmiştir. Üye Devletlerin mesleki eğitimin kapsamı ve organizasyonu konusundaki sorumluluğuna, kültürel çeşitliliğe ve dil çeşitliliği dikkate alınarak gerçekleştirdikleri eyleme destek olmaya çalışılmaktadır. Bunun için mesleki eğitim alanındaki ülkeler arası işbirliği projelerine hibe desteği verilmektedir⁷⁶.

⁷⁴ Comenius, **Europe in the Classroom**, (Erişim) http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/comenius_en.htm, 13.05.2012

⁷⁵ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Erasmus Programı Hakkında**, (Erişim) <http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&bid=9> 13.05.2012

⁷⁶ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Leonardo Da Vinci Programı (Mesleki Eğitim Programı)** (Erişim)

Programın üç genel hedefi vardır;

- Kişilerin, özellikle gençlerin, temel mesleki eğitim içinde tüm düzeylerde beceri ve yeterliliklerinin artırılması; Bu hedef, istihdamın artırılması ve mesleki entegrasyonun/yeniden entegrasyonun kolaylaştırılması amacıyla diğerleriyle birlikte iş-bağlantılı mesleki eğitim ve çıraklık yoluyla gerçekleştirilebilir.
- Özellikle teknolojik ve örgütsel değişimi güçlendirmek üzere uyum sağlayabilmeyi artırıp geliştirmeye yönelik sürekli-mesleki eğitimde ve hayat-boyu beceri ve yeterlilikler kazanmada kalitenin yükseltilmesi, bunlara erişimin iyileştirilmesi.
- Rekabet edebilmeyi ve girişimciliği, yeni istihdam fırsatları açısından da, geliştirmek üzere mesleki eğitimin yenileşme sürecine katılımını destekleyip artırmak. Bu çerçevede, üniversiteler dahil mesleki eğitim kurumları ile işletmeler (özellikle KOBİ'ler) arasında işbirliğinin artırılmasına özel önem verilecektir.

İlk iki hedef kapsamında yenilikçi danışma ve rehberlik yaklaşımları özel önem taşır. Söz konusu üç hedef uygulanırken;

İşgücü piyasasında engelliler dahil en fazla dezavantajlı konumda bulunanların eğitim almasını kolaylaştıracak uygulamaların geliştirilmesi,

Eğitimde ayrımcılıkla mücadele etmek üzere kadın ve erkeklere eşit fırsatlar konularındaki tekliflere özel önem verilmektedir.

Leonardo Da Vinci programı ile sağlanan imkanlar aşağıda gösterilmiştir.

- Programa katılan ülkelerde mesleki eğitim sistemlerinin ve uygulamalarının kalitesinin artırılması, yenilikler geliştirmek ve ulusal mesleki eğitim politikalarına katma değer sağlanması.
- Her düzeydeki mesleki eğitimde Avrupa boyutunun teşvik edilmesi, ülkeler arası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi.

- Sürekli mesleki eğitimin teşvik edilmesi ve ülkeler arası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi.
- Sürekli mesleki eğitim ve ömür boyu öğrenme isteğinin güçlendirilmesi, yarının mesleklerine hazırlanma ve teknolojik değişimlere uyumun teşvik edilmesi.
- Modern teknolojiler alanında eğitim ve müteakip eğitimde; yüksek okullar, mesleki eğitim tesisleri ve işletmelerin daha fazla karşılıklı etkileşiminin sağlanması.
- Mesleki eğitim alanında dil yeterliliklerinin geliştirilmesi ve ortak terminolojinin oluşturulması.
- Özellikle gençler için temel mesleki eğitimin desteklenmesi ve teşvik edilmesi.
- Mali, sosyal veya fiziksel nedenlerle eğitimden yararlanamamış kişiler için temel mesleki eğitimi veya ileri düzeydeki eğitimlere erişimin kolaylaştırılması.
- Mesleki eğitimde kadınların fırsat eşitliğinin teşvik edilmesinin sağlanması
- Mesleki danışmanlık sistemlerinin kurulmasının teşvik edilmesi, bağımsız sürekli eğitim ve açık öğrenim yöntemlerinin gelişmesine katkı sağlanması⁷⁷.

2.4.2.3.4. Yetişkin Eğitimi Grundtvig

Grundtvig Programı, bilginin sürekli yenilenmesi neticesinde oluşan gereksinimleri karşılamak ve yetişkin kişilere yaşamları boyunca, bilgi ve niteliklerini geliştirmek için imkanlar sunarak istihdam olanaklarını artırmak ve

---

⁷⁷ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Leonardo Da Vinci Programı (Mesleki Eğitim Programı)** (Erişim) <http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinID=59532DA76AAAA2977D64A7E45278CD C2126AB>, 13.05.2012

toplumda meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarını amaçlamaktadır⁷⁸.

Grundtvig, mesleki eğitim dışında her çeşit yetişkin ve yaygın eğitim üzerine odaklanır. Yaygın eğitim içindeki öğrenici, ğretmen, eğitmen ve diğer personelle yetişkin eğitim alanındaki eğitim kurumları ve bu tür eğitim fırsatları sunan kuruluşları hedefler. Yaygın eğitim kurumları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, danışmanlık ve bilgi/iletifim kuruluşları ile özel kuruluşlar, yüksek öğrenim kurumları vs. lkeler arası ortaklıklar, Avrupa projeleri ve ağlar kurarak birlikte çalışabilirler. Bu tür kurum ve kuruluşlarda yetişkin eğitimi faaliyeti yapanlar aynı zamanda uluslararası hareketlilik faaliyetlerinde de bulunabilirler.

2.4.2.3.4.1. Grundtvig Programının Temel Dayanağı

Avrupa Birliği'nin ekonomik büyüme, rekabet ve toplumsal katılım (Lizbon Stratejisi) gibi temel hedefleri, amacı, bir tarafta eğitimlerini yarıda bırakan yetişkinler ya da hiç eğitim imkanı bulamamış göçmenlerle diğer tarafta yaşlanan Avrupa nüfusunun eğitim problemine çözüm arayan Grundtvig Programı'nın çerçevesini oluşturur. Yetişkin eğitimi, bu gruplara mensup bireylerin bilgi ve yeterliliklerini geliştirmelerine olanak sağlar.

Yetişkin eğitimi, hayat boyu eğitimin önemli bir parçasıdır. Ancak, yetişkinlerin bu tür eğitime katılımları sınırlı olduğu kadar dengesizdir. Eğitim seviyesi düşük olan kişilerin eğitime tekrar katılmaları daha düşük bir olasılıktır. AB yesi ülkelerin çalışan yetişkin nüfusun %12.5'nin 2010 yılına kadar hayat boyu eğitime katılması beklenirken bu oran 2005 yılında %10.8 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca bu oran ülkeden ülkeye %1.3'den %35'e kadar büyük farklılıklar göstermiştir.

Bu konuyu, nüfus değişimleri, dünyanın başka yerlerindeki hızlı gelişmeler, fakirlik gibi Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu sorunlar kadar iyi

⁷⁸ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Grundtvig Yetişkin Eğitimi Programı** (Erişim) <http://www.ua.gov.tr//index.cfm?action=detay&yayinID=752096A0B2BDC0E771ADF6DDA95AAC6C48944> 13.05.2012

tanımlamak amacıyla Avrupa Komisyonu 2006 yılında “Yetişkin Eğitimi: Öğrenmek için Hiçbir Zaman Geç Değildir” başlıklı bir Tebliğ yayınlamıştır. Burada Komisyon, yetişkinlerin istihdamı, iş piyasasında serbest dolaşimleri, temel nitelikler kazanmaları ve sosyal çevreye uyumları gibi konuları desteklemek için yetişkin eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

Yetişkin eğitimine adil bir şekilde erişim ve katılımı artırmak hayati bir öneme sahiptir. Öğrencilere özel bir ilgi göstererek, personelin ve eğitim sağlayıcıların profesyonel gelişimlerini destekleyici bir kültürün oluşması gerekmektedir. Yaygın ve gayri resmi eğitimin tanınması ve onaylanması için çeşitli sistemlerin uygulanması yetişkinlerin motive edilmesi açısından gereklidir. Sonuçta, gelecekte alınacak kararlara temel teşkil etmesi açısından yetişkin eğitimi ile ilgili verilerin kalitesinin artırılması için bu tür programlar desteklenmektedir.

2.4.2.3.4.2. Grundtvig Programı'nın Özel ve İşlevsel Amaçları

Grundtvig Programı'nın özel amaçları:

Avrupa'nın yaşlanan nüfusunun eğitim problemine çözüm bulmak,
Yetişkinlere bilgi ve niteliklerini artırmaları için imkanlar sağlanmasına yardımcı olmak.

Grundtvig Programı'nın işlevsel amaçları:

- Tüm Avrupa'da yetişkin eğitiminde yer alan kişilerin hareketlilik kalitesi ve erişebilirliğinin iyileştirilmesi ve sayısının artırılması. Böylece 2013 yılına kadar en az 7.000 kişinin hareketliliğini desteklemek,
- Tüm Avrupa'da yetişkin eğitiminde yer alan kuruluşlar arasında işbirliğinin kalitesini ve sayısını artırmak,
- Yetişkin eğitime katılmaları için kendilerine alternatif fırsatlar vermek amacıyla, başta yaşlılar ve temel nitelikleri kazanamadan eğitimlerini yarıda bırakanlar olmak üzere

kırılgan sosyal gruplardan ve marjinal sosyal çevrelerden gelen kişilere yardımcı olmak,

- Yetişkin eğitiminde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesini ve bunların ülkelerarası transferini desteklemek,
- Hayat boyu öğrenme için yenilikçi BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) tabanlı içeriğin, hizmetlerin, pedagojilerin ve uygulamaların geliştirilmesini desteklemek,

2.5. Belediyelerin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Yasal

Dayanakları

Belediyeler yaygın eğitim uygulamalarını yasalar ve yönetmeliklere uygun bir şekilde yürütürler. Belediyelerin cumhuriyetin ilanından beri yaygın eğitim uygulamalarında bulunmasına rağmen tarihçede de bahsedileceği üzere 1990'lı yılların ortası belediyelerin eğitim uygulamalarının hızlanması ve ölçeklerinin büyümesi açısından başlangıç noktası sayılabilir. Aşağıda yaygın eğitim uygulamalarının belediye ile ilgili yasa ve yönetmelikler bulunmaktadır.

- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu
- 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan protokol
- Eğitim Müdürlüğü Yönetmeliği
- 26080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği

2000'li yıllarda hükümet tarafından alınan idari reform kararları belediyelerin görev ve yetkilerini artırdığı gibi, belediye ile hükümetler

arasında yetki devri konusunda da önemli değişiklikler getirmiştir. Yaygın eğitim alanında belediyelerin rahatça çalışmasını sağlayan 5393 sayılı kanun, belediye sınırlarının çizilmesi dahil olmak üzere pek çok yeniliği yerel yönetimler açısından netliğe kavuşturmuştur.

5393 Sayılı Kanun'un 14. md.'si belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarını içermektedir. Belediyelere “ mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla” geleneksel görevlerinin yanında “...kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar⁷⁹.” denilerek görevlerinin tanımı yapılmıştır. Anayasa mahkemesi tarafından “Okul öncesi eğitim kurumları açabilir” ifadesi 2007 yılında iptal edilse bile belediye sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere arsa tahsisi yapabilir. Madde 53'de “plânlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir⁸⁰.” ve Madde 77'de “belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular⁸¹.” denmiştir.

Ayrıca belediyenin yetki, görev ve sorumlulukları arasında vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle hizmetlerin sunulması, Hizmet sunumunda yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler kullanması ifadesi de bulunmaktadır. 5393 Sayılı Kanun belediyelerin yetkilerini artırırken yerel yönetimlerin hareket sahasını da genişletmiştir.

⁷⁹ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, **Madde 14. Belediyenin Yetki, Görev ve Sorumlulukları**, (Erişim) <http://www.ekanun.net/5393-sayili-kanun/index.html> 01.06.2012

⁸⁰ A.g.k., **Madde 53.** Acil Durum Planlaması

⁸¹ A.g.k., **Madde 77.** Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. md'si "... yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak⁸²" ve Ek Madde 1 ile " Büyükşehir belediyelerinde özürllüerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere özürllü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürllüerle hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Özürllü hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürllüer İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenmektedir⁸³." İbaresini bulunmaktadır.

Benzer şekilde MEB teşkilat yapısının nitelikleri de reform etkisiyle değişmiş Avrupa Birliği uyum süreci ve yeni gereksinimler doğrultusunda Çıracılık ve yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü iptal edilerek Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile değiştirilmiştir. Hayat Boyu Öğrenim Genel Müdürlüğü Yaygın eğitim programlarını, mesleki eğitim programlarını ve hayat boyu eğitim programlarını koordine etmek üzerine kurulmuştur.

Bununla birlikte yaygın eğitim uygulamalarının da bulunan belediyeler Valilik ve İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile protokol imzalayarak kursları başarıyla bitirenlere Halk Eğitim Merkezlerinden onaylı kurs bitirme belgesi verirler.

⁸² 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, Madde 7., Büyükşehir Belediyesi'nin Yetki Görev Ve Sorumlulukları, (Erişim) <http://www.ekanun.net/5216-sayili-kanun/index.html> 01.06.2012

⁸³ A.g.k., Ek. Madde 1.

2.6. Türkiye’de Yerel Yönetimlerce Verilen Yaygın Eğitimin

Tarihçesi

Türkiye’de yaygın eğitim uygulamalarının tarihsel kökenlerinin tarihçesi birinci bölümde açıklanmıştı. Yaygın eğitim uygulamalarının yerel yönetimlerin etkinliğinde düzenlenmesi 1994 yılında Refah Partisinin İki Büyük şehir olan İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyelerini kazanması ile yeni bir ivme kazanmıştır.

1990’lı yılların ortalarından itibaren özellikle bazı Büyükşehir belediyelerinin görev ve fonksiyonlarında büyük bir artış ve değişim meydana gelmiştir. Bu Büyükşehir Belediyeleri asli görevleri olan kentsel hizmetlerin yanı sıra özellikle sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, konut gibi sosyal politika alanlarında daha önceden hiç ilgilenmedikleri hizmetlere yönelmişlerdir.⁸⁴

Yerel yönetimlerle ilgili yasalar incelendiğinde,1930 tarihli yasadan itibaren yerel yönetimlere örgün ve yaygın eğitimlerle ilgili pek çok sorumluluk yüklenmesine karşın, eğitim kurumlarına yerel yönetimlerin yaptığı katkılar sadece fiziki alanlarda gerçekleşmiştir. 1990’lı yılların ortalarından itibaren yerel yönetimler eğitim hizmetlerine ağırlık vermeye başlamışlar, bu anlamda pek çok faaliyete imza atmışlardır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK), ve Ankara Büyükşehir Meslek Edindirme Kursları (BELMEK) yerel yönetimlerin yetişkin eğitimi alanında ortaya koyduğu ilk etkin örneklerdendir⁸⁵.

Başarılı uygulamaları ile dikkat çeken iki Büyükşehir Belediyesi, diğer belediyelere örnek olmuşlardır. Avrupa Hayat Boyu Eğitim Programlarının ve Dünya Bankasının katkısı ile ölçeği genişleyen projeler sürekli eğitim kurumlarına dönüşmüştür. Sadece mesleki eğitim alanında değil toplumun bütün kesimlerine hitap eden ve kursiyer sayıları yüz binleri bulan belediyelerin yaygın eğitim uygulamalarının ekonomik ve sosyal sonuçları da

⁸⁴ Halis Yunus Ersöz, **Sosyal Politikada Yerelleşme**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011, s. 16

⁸⁵ Muammer Erol, **Yetişkin Eğitiminde Bir Yerel Yönetim Modeli: İSMEK**, Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2007

topluma önemli katkılar sağlamıştır. Siyasal sonuçlarına bakıldığında kent kültürünün ve toplumsal uzlaşının sağlandığı kurslarda yerel yönetimler ile yerel toplum arasında aidiyet bağı oluşturulmuş, yerel toplum ilk defa hizmetin bu kadar somutlaştığı, ücretsiz olduğu halk eğitimlerini siyasal tercihlerine de yansıtmıştır. Belediyelerin yaygın eğitim çalışmaları sadece mesleki eğitimle sınırlı değildir. Örneğin İSMEK bünyesinde 181 farklı branş bulunmaktadır. Yaygın eğitimde gelişmelerin en önemli etkisi istihdam açısından olmuştur. Geleneksel el sanatları ve el emeğini değerlendirme üzerine kurslarda eğitim alan kadınlar, faal nüfusa katılmışlar, ara eleman olarak nitelendirilen bahçıvanlık, otopark elemanlığı, aşçılık gibi mesleklerde sertifika sahibi olan bireyler istihdam olanağı sağlamışlardır.

2.7. Belediyelerin Yaygın Eğitim Alanındaki Hizmetleri

Yaygın eğitim alanında faaliyet gören belediyelerin çok farklı branşlarda hizmet vermektedir. Bütün branşları başlıklar halinde toplamak gerekirse bunlar; Mesleki Eğitim, Sanat ve Kültür, Sağlık Eğitimleri, Özel Eğitimler, Gönüllü Eğitimleridir.

2.7.1. Mesleki Eğitim

Yaygın eğitim faaliyetlerinin asal amaçlarından olan mesleki eğitim başlığı altında özellikle ara eleman olarak nitelendirilen ve 3,6 ve 9 aylık programlarla öğrenilebilen, emek piyasalarının ihtiyacı olan nitelikli işgücü eğitimleri bulunmaktadır. Bu eğitimler içinde hasta bakımı, ön büro işlemleri, ön muhasebe, aşçı, bahçıvan, otopark görevlisi, matbaa, kuyumculuk, bilişim teknolojileri, yabancı dil, grafik ve fotoğraf, kuaförlük gibi uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar toplumun sadece işsiz kesimine mesleki eğitimini güncellemek ve tamamlamak isteyen herkese açıktır.

2.7.2. Sanat ve Kùltür

Özellikle ev hanımlarının ve yaşlıların yoğunlukta olduğu sanat ve kùltür uygulamalarında geleneksel sanatlardan, tezhip, çini, camaltı, hat, ebru, cam boyama, cam işleri, takı tasarımcılığı bulunmaktadır. Ayrıca ev kadınları için kasnak işleme, tığ işi, nakış, dantel, dekoratif ahşap süsleme, halı dokuma, gibi onlarca branş bulunmaktadır. Müzik ve resim çalışmaları yaygın eğitimin kendini gerçekleştirmek isteyen bireylere yönelik hizmetlerdir.

2.7.3. Sağlık Eğitimleri

Ana ve çocuk sağlığı, aile sağlığı, çevre sağlığı, koruyucu hekimlik gibi uygulamaların yanında kişisel gelişim ve ruh sağlığı ile ilgili uygulamalardır.

2.7.4. Özel Eğitimler

Toplumda yaşlı ve özürölülerin kendilerine uygun nitelikte fiziki bina ve uzman öğreticiler ile topluma uyum sürecinde almış oldukları eğitimi kapsamaktadır. Bu eğitimler içinde ruhsal ve psikolojik danışmanlık, görme özürölüler ve sağırılar için yaşam rehberliği, fiziki engelliler için fiziki engellerine uygun olarak yapılan rehabilitasyon eğitimleri gelmektedir.

2.7.5. Gönüllü Eğitimleri

5393 sayılı Belediye Kanunu ile üzerinde önemle durulan sivil toplumun gönüllü bireylerini eğitmek için verilen öğretici yetiştirmek, dernek yöneticiliği, sivil toplum örgütlerinde çalışma eğitimleri, sağır ve dilsiz alfabeti eğitimleri, halkla ilişkiler alanındaki eğitimlerdir.

2.7.6. Diğer Eğitimler

Diğer başlıklar altında olmayan eğitimler arasında kültür ve rehberlik eğitimleri, kent bilincinin ve şehir kültürünün benimsenmesi açısından yapılan uygulamalar, ev ekonomisi gibi uygulamaları ve spor alanındaki uygulamalardır.

2.8. Türkiye’de Belediyelerin Yaygın Eğitim Uygulamaları

Türkiye’de hemen hemen bütün il ve ilçelerde belediyeler yaygın eğitim ya da bir başka ifadesiyle yetişkin eğitimi vermektedirler. Bu uygulamaların en belli başlı olanları aşağıda verilmiştir.

2.8.1. İSMEK

İstanbul Büyükşehir Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) 1996 yılında kurulmuştur. Dünyanın en büyük halk üniversitesi olma iddiasında olan İsmek, İstanbul’un 38 ilçesinde 181 branşta 228 kurs merkezinde 216 bin kişiye yaygın eğitim uygulaması sunmaktadır. Büyük bir anakent olan İstanbul’da yüz binlerce kursiyeri olan İsmek aynı zamanda belediyelerin uygulamış oldukları yaygın eğitim çalışmalarının öncüsüdür. İdari ve eğitim alanındaki çalışmalarının yanında yaygın eğitim alanındaki tecrübe ve deneyimlerin aktarıldığı sempozyumlar, çalıştaylar ve bildiriler de hazırlayan model kurum niteliğindedir⁸⁶.

2.8.2. BELMEK

Ankara Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursu (BELMEK), 1999 yılında kurulmuş, 2011 yılında 14.531 kişiye eğitim vermiş olan kurum kurulduğundan bu güne kadar toplam 180 bin Ankara vatandaşına yaygın

⁸⁶ İstanbul Büyükşehir Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK), (Erişim) <http://ismek.ibb.gov.tr/ism/kurumsal.asp> 30.06.2012

eđitim faaliyeti sunmuřtur. Būnyesinde 436 usta ođretici ve ođretmen barındıran Belmek'de kurslar 3'er aylık dōnemler halinde verilmektedir⁸⁷.

2.8.3. İZMEB

İzmir Būyūkřehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Beceri Kursları, 2006 yılında kurulmuřtur. 9 kurs merkezinde 10 binden fazla İzmirlili yaygın eđitim faaliyetlerine katılmıřtır. İzmir Būyūkřehir Belediyesi İzmir'in alt gelir gruplarına, özellikle kadınlara ve genēlere yōnelik olarak hazırladıđı "Meslek Edindirme ve Beceri Kursları" projesiyle kentin eđitim seviyesini ve nitelikli ēalıřan sayısını yūkseltmeyi hedeflemektedir. Kursiyerler, aldıkları eđitimler dođrultusunda seētikleri branřa gōre uygulamalı ēalıřmalar yapmaktadır. Eđitim programlarının yanı sıra sađlık, aile ve hukuk gibi ēeřitli konularda paneller yapılmaktadır. Yıl sonunda ūrūnlerin sergilendiđi, branř tanıtımlarının yapıldıđı, ēeřitli gōsterilerin dūzenlendiđi bir sergi ve sertifika tōreni dūzenlenmektedir.

Kursiyerlerimiz yıl iēinde ve yıl sonunda yapılan sınavlarda başarılı oldukları takdirde MEB onaylı sertifikalarını almaktadırlar. Bōylece bir iş yerinde ya da kendi atōlyelerinde ēalıřma imkanı bulmaktadırlar⁸⁸..

2.8.4. BUSMEK

Bursa Būyūkřehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eđitimi Kursları (BUSMEK) yaygın eđitim ēerēevesinde uygulamalarda bulunan ūrgūn eđitimi tamamlayıcı yetiřkin eđitim organizasyonudur. Busmek geleneksel el sanatlarını yařatmak, bireylerin kendilerini gerēekleřtirmesine olanak sađlamak iēin 2005 yılında kurulmuřtur. Busmek 14 kurs merkezinde mesleki ve teknik eđitimler, el sanatları, mūzik eđitimi, moda tasarımı, Tūrk İřlam

⁸⁷ Ankara Būyūkřehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursu (BELMEK), (Eriřim) http://www.ankara.bel.tr/AbbSayfalari/hizmet_birimleri/kultur_sosyal/kultur_sosyal_hizmetler_dairesi_baskanligi/meslek_edindirme_sube_mud/belmek.aspx eriřim:30.06.2021

⁸⁸ İzmir Būyūkřehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Beceri Kursları (İZMEB), (Eriřim) <http://www.izmir.bel.tr/projelerb.asp?pID=2&psID=0> 30.06.2021

sanatları, sağlık ve spor, özel eğitimler, görsel sanatlar, bilgisayar eğitimleri ve dil eğitimleri branşlarında faaliyet göstermektedir⁸⁹.

2.8.5. ASMEK

Antalya Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (ASMEK), Antalya Halkının genel eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilmek, mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, yeni yeteneklerini keşfedip aktif bir hale getirerek sanat dünyasına kazandırmak, kültürel, kentsel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunarak, kent kültürü ve metropolde yaşama konusunda bilinçlendirmek, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanımlı hale getirmek için kurulmuştur. Asmek'teki kurslarda eğitimler 5 farklı dalda ve toplamda 47 branşta verilmektedir. 8 adet kurs merkezi bulunmaktadır⁹⁰.

Asmek'in hedef kitesinde zorunlu ilköğretim yaşını tamamlamış, olanlar, bir meslek eğitimi alma imkanı bulamamış ya da herhangi bir nedenle yarıda bırakmış olanlar, yeni bir meslek, hobi ya da sanat edinmek isteyenler ile özel eğitime ihtiyaç duyan özürümler bulunmaktadır.

2.8.6. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları

Yaygın eğitim uygulamalarına 2003 yılında başlayan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi kuruluşundan bugüne kadar 10.000'e yakın yurttaşına yaygın eğitim hizmeti vermiştir. Projeler kapsamında makine nakışı, ev nakışı, mefruşat, kurdele nakışı, iğne oyası, cam boyama, kumaş boyama, ahşap boyama gibi el sanatlarının yanı sıra autocad, Web Tasarımı, İşletmenlik, Peyzaj ve Bahçivanlık gibi meslek edindirmeye yönelik kurslarda mevcuttur. Kursların dışında anne çocuk eğitimi, sağlık eğitimi gibi eğitim programları da sürdürülmektedir. Her Ev Bir Atölye projesi ile "İşlik Evler

⁸⁹ Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (BUSMEK), (Erişim) <http://busmek.bursa.bel.tr/kurumsal/vizyon-ve-misyon> 30.06.2021

⁹⁰ Antalya Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (ASMEK), (Erişim) <http://www.asmek.org.tr/index.php?page=kurumsal> 30.06.2012)

Kompleksinde” kursiyerlere çağdaş eğitim ve öğretim olanağı da sağlanmaktadır⁹¹.

---

⁹¹ **Eskişehir Meslek Edindirme Kursları**, (Erişim)
http://www.eskisehir-bld.gov.tr/sosyal_bel_meslek_edin.php 30.06.2012

3. BÖLÜM

ŞİŞLİ BELEDİYESİ YAYGIN EĞİTİM UYGULAMALARI

Bu bölümde Şişli Belediye'sinin yaygın eğitim çalışmaları yer almaktadır. Şişli Belediyesi'nin yaygın eğitim çalışmalarını açıklamadan önce belediyenin içinde bulunduğu fiziki alan içindeki yerel nüfusun demografik yapısını açıklamak faydalı olacaktır.

3.1. Şişli İlçesi Demografik Yapı

Şişli İlçesi Türkiye ve İstanbul içinde sosyolojik araştırmalara konu olmuş bir demografik yapı barındırmaktadır. İstanbul'un en eski kültür, ticaret ve yerleşim birimlerinden olan Şişli aynı mahalle içinde hem çok gelişmiş hem de gelişmemiş lokasyonları barındırmaktadır.

Tablo 10. Şişli İlçesi Nüfusu 2011

İlçe	Toplam	Erkek	Kadın
Şişli	320.763	158.371	162.392

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2011, (Erişim)
http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_turkiye_ilce_koy_sehir.RDF&p_il1=34&p_ilce1=1663&p_kod=2&p_yil=2011&p_dil=1&desformat=html,
 15.06.2012

Şişli ilçesinin nüfusu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemine göre 320.763 kişidir. Toplam nüfusun 158.371'i erkek, 162.392'i kadın nüfusundan oluşmaktadır. Ancak ilçenin içinden ticaret, ekonomi ve kültür merkezi olması

nedeniyle sirkülasyon nüfusunun 4 Milyonu bulduğu varsayılmaktadır⁹². Sanayi, işyeri ve ticaret merkezlerinin yoğunluğu ile gündüz nüfusunun İstanbul genelinde çalışmak, gezmek, eğitim, alışveriş amacıyla gelenlerin akımı gündüz nüfusunu artırırken, gece nüfusu ise turistik hizmet, otel ve eğlence yerlerinin bulunması gece nüfusunu da artırmaktadır. Bununla beraber, Boğaziçi Köprüsünden geçen araçların %70'i, Fatih Sultan Mehmet Köprüsünden geçen araçların ise %80'i Şişli ilçesi sınırlarından geçmektedir. Şişli İlçesi yüzölçümü 35 km²'dir ve 28 mahalleden oluşmaktadır.

Tablo 11. Şişli İlçesi Okuma Yazma Oranı 2011

Şişli	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma Yazma Bilmeyen	7.103	1.162	5.941
Okuma Yazma Bilen fakat Bir Okul Bitirmeyen	38.173	18.827	19.911
İlkokul Mezunu	51.562	23.031	28.531
İlköğretim Mezunu	39.783	22.148	17.635
Orta Okul Mezunu	15.532	7.955	7.577
Lise ve Dengi Okul	69.276	34.679	34.597
Yüksek Okul veya Fakülte	46.640	23.474	23.165
Yüksek Lisans	6.190	3.334	2.856
Doktora	1.726	959	767
Bilinmeyen	18.565	9.870	8.785

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, (Erişim) http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_ilce_cinsiyet_yas_egitim_koyseh.RDF&p_kod=2&p_il1=34&p_ilce1=1663&p_xkod=egitim_kod&p_yas=6&p_sehkoy=1&p_yil=2011&p_dil=1&desformat=html 15.06.2012

⁹² Şişli Belediyesi, **Şişli İlçesi Demografik Analiz**, Mart 2012, s. 30

Şişli İlçesi'nin vatandaşlarının eğitim durumu incelendiğinde, ilçe nüfusunun % (2,41)'i olan 7.103 vatandaş okuma yazma bilmemektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin içinde kadın nüfusunun oranı % (83,64)'tür. Eğitim düzeyi düşük olarak nitelendirilen gurubun oranı ise ilçe nüfusuna göre % (33,01)'dir. Bir başka ifadeyle ilçe nüfusunun 97.403 kişisi ilköğretim ve altı eğitim seviyesindedir. Buna karşılık Yüksek Okul, Üniversite, Yüksek Lisans ve Doktora yapan nüfus 54.556 kişi ile % (18,49)'luk kısmı oluşturmaktadır. 6 yaş üstü bu rakamlar demografik yapının neredeyse kısa bir özetini vermektedir.

İlçe içinde Teşvikiye, Harbiye, Fulya ve Halaskargazi gibi toprak getirisi ve emlak fiyatlarının yüksek seviyelere ulaştığı ilçeler ve Ayazağa, Maslak gibi Türkiye'nin en yüksek binalarının yapıldığı alanlar olduğu gibi İzzet Paşa, Kaptan Paşa, Kuştepe gibi gelişmişlik düzeyi düşük, gecekondulaşma ve şehirleşme oranı az olan mahallelerde bulunmaktadır. Demografik anlamda tezatlıkları içinde barındıran ilçe nüfusu ve fiziki coğrafya insana odaklı hizmet üretmenin kendine özgü sorunlarının bulunduğu bir bölgeyi tanımlamaktadır.

3.2. Şişli Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Genel Çerçevesi

3.2.1. Şişli Belediyesi Yaygın Eğitim Uygulamaları

Şişli belediyesi yaygın eğitim uygulamaları genel olarak Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bünyesinde organize edilmektedir. Ancak belediyenin ilgili birimleri kendi görev sahalarına düşen halk eğitimlerini de düzenleyebilmektedirler. Şişli Belediyesi yaygın eğitim uygulamalarını birkaç farklı yol izleyerek oluşturmaktadır⁹³. Bunlar, hizmet içi eğitimleri ile tamamlama eğitimlerine önem veren ve hizmet kalitesini Toplam Kalite

⁹³ Şişli Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme, (05.072012)

Yönetimi uyarınca sürdüren belediye, oluşturmuş olduğu hizmet içi eğitim projeleri ile öncelikle kendi personelini kalite standartları ve Şişli halkının beklentileri doğrultusunda eğitilmektedir.

Yaygın eğitim uygulamalarının ana konusunu oluşturan “toplum merkezleri” ve “kültür merkezleri” aracılığıyla örgün eğitim kapsamı dışında kalan yetişkinlere, istihdam amaçlı ve el emeklerini değerlendirerek aile ekonomisine ve ülke ekonomisine katkıda bulunmak isteyen özellikle kadın yurttaşlara yönelik kurs eğitimleri verilmektedir.

Şişli Belediyesi semt hizmet binalarında “Toplum Merkezleri”nin açılması ve gereksinim duyan yurttaşların okuma yazma, meslek edinme, çocuk bakım ve eğitimi, yaşlıların evlerinde bakımlarının sağlanması gibi eğitsel faaliyetlerden ve kurslardan yararlanabilmelerine olanak tanınması, ailenin ve çocukların korunmalarına yönelik olarak psikolojik ve hukuksal destek hizmetlerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır⁹⁴.

Şişli Belediyesi Sivil Toplum Örgütleri ve Üniversiteler ile yoğun diyalogların ve işbirliğinin oluşmasına önem vermektedir. Yaygın eğitim çalışmaları içinde, özellikle az gelişmiş mahallerde oturan ve fırsat eşitliğinden yararlanamayan vatandaşlar, özürü ve yaşlılar özel bir çalışma alanını oluşturmaktadır.

3.2.1.1. Şişli Belediyesi Toplum ve Kültür Merkezleri

Şişli Belediyesinin Toplum ve Kültür Merkezleri incelendiğinde merkezlerin birkaç farklı amaçla oluşturulduğu gözlenmektedir. Kurs merkezlerinin genellikle ilçenin göreceli olarak gelişmemiş ve sosyal politika olarak olarak gözetilmesi gereken mahallelerine açıldığı, bununla birlikte özellikle bilgisayar ve İngilizce kurslarının merkeze yakın mahallelerde, spor kurslarının İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde, tiyatro ve müzik çalışmalarının ise ilçe merkezindeki tiyatro ve kültür merkezleri ile yapılan anlaşmalar ile uygulandığı anlaşılmıştır. Kurs merkezlerinin mahallenin “semt

⁹⁴ Şişli Belediyesi, **2008 Faaliyet Raporu**, Mart 2009, s.52

konağı” gibi gündelik hayatın içinde kadınların herhangi bir ulaşım aracı kullanmadan rahatça ulaşabilmeleri amacıyla tasarlandığı açıktır. Aynı şekilde merkezlerde uygulanan sosyal hizmetlerin mahallenin genel yapısına uygun ana ve çocuk sağlığı hizmetleri, aile sağlığı hizmetleri, sağlık hizmetleri, bilgilendirme toplantıları, kahvehane sohbetleri ve danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine de ev sahipliği yaptığı görülmektedir.

2012 yılı itibariyle Yaygın Eğitim kapsamında Şişli İlçesinde Faaliyet sürdüren Eğitim Merkezleri aşağıda gösterilmiştir.

Şişli Belediyesi Kadın Merkezi

İngilizce Kursu

Bilgisayar Kursu

El Sanatları Kursu

Osmanbey Kültür Merkezi

Resim Kursu

El Sanatları Kursu

Takı Tasarım Kursu

Dikiş Kursu

Modelistlik Kursu

İngilizce Kursu

Bilgisayar Kursu

Satranç Kursu

Basketbol Kursu

Ayazağa Kültür Merkezi

Makine Nakışı Kursu

Kırk Yama Kursu

El Sanatları Kursu

Bağlama Kursu

Bilgisayar Kursu

Mahmut Şevket Paşa Kültür Merkezi

Bilgisayar Kursu

İngilizce Kursu

El Sanatları Kursu
 Ahşap Boyama Kursu
 Takı Tasarım Kursu
 Modelistlik Kursu

Halide Edip Adivar Kültür Merkezi

El Sanatları Kursu
 Takı Tasarım Kursu

Feriköy Emekli Dinlenme Evi

El Sanatları Kursu

Kaptanpaşa Kültür Merkezi

El Sanatları Kursu

Kurs merkezlerinde yaygın eğitim kapsamındaki branşlar incelendiğinde, branşların büyük bir kısmının geleneksel el sanatları, takı tasarımı, ahşap boyama, dikiş kursu niteliğinde olduğu Şişli İlçesinde yoğunlaşan tekstil sektöründeki ara eleman istihdamı gözetilerek İngilizce, bilgisayar ve muhasebe kursu ile beraber desinatörlük ve modelistlik kursları bulunmaktadır. Belediye yetkilileri yaygın eğitim çalışmalarını genellikle kadın, özürllüer, gençler ve çocuklar ile yaşlı ve emekliler üzerine yoğunlaştırdıkları, toplumun bu kesimin sosyal hizmetlere daha fazla ihtiyacı olduğu bilinciyle hareket ettiklerini ifade etmektedirler⁹⁵.

Gündüz nüfusu ve transit geçişlerin çok hızlı olduğu Şişli İlçesinde toplumun ihtiyaç sahibi ve muhtaç kesimine ulaşmak için önemli sorunlar ile mücadele etmek gerektiği, çok hızlı bir gündelik yaşamın sürdüğü Şişli'de bunun özel bir gayret ve çaba içinde yapıldığı da verilen bilgiler arasındadır.

Branşların sayıca az olması, ilçe belediyelerinin yaygın eğitim konusunda finansal ve insan kaynağı yönünden zorlandığı anlamına gelmektedir.

⁹⁵ Şişli Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme, (05.072012)

3.2.1.2. Yaygın Eğitim Uygulamalarına Katılanların Demografik Özellikleri

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü yetkilileri kursiyerlerin demografik özelliklerini tespit edecek herhangi bir çalışma yapmadıklarını açıklamışlardır. Genel bir bilgi olarak sosyal hizmet kapsamındaki yaygın eğitim çalışmalarına katılanların ihtiyaçları olmalarına rağmen, veri toplama aşamasında saklama eğiliminde olduklarıdır. Kurs Yetkilileri bu kurslara katılanların genellikle kursun niteliğine göre değiştiğini ifade etmişlerdir.

Mesleki eğitim uygulamaları ve kadın emeğinin değerlendirilmesine yönelik kurslara yoğunluğu kadınların oluşturduğu ve bu kadınların faal nüfus dışında ev hanımı özelliklerini taşıyan grup olduğu gözlemlenmiştir. Haziran ayının sonunda yapılan sertifika ve sergi töreninde, genellikle aile ekonomisine ek gelir elde etmek isteyen kadınların yoğunluğu dikkat çekmiştir.

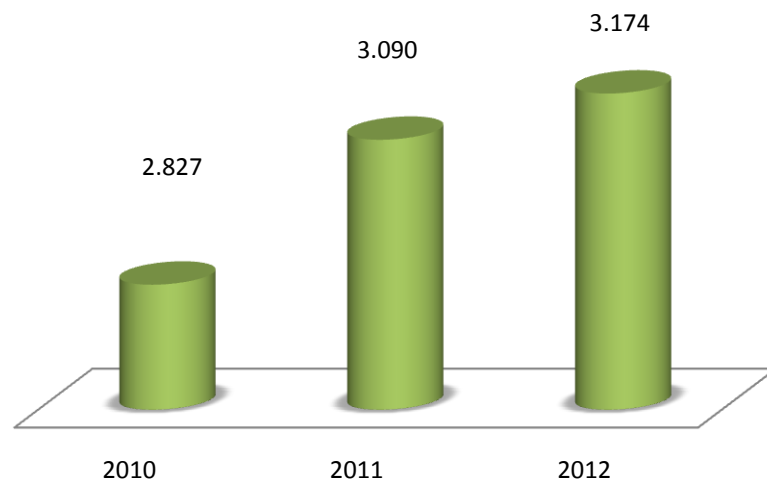
Yaşlılar ve emeklilerin yoğunlukla katıldıkları kurs türü ise resim ve müzik kurslarıdır. Boş vakitlerini değerlendirmek isteyen yaşlılar, Şişli Belediyesi Ekrem Ataer Çağdaş Halk Müziği Korosu gibi müzik ve resim kurslarına kendilerini gerçekleştirme ve hayatı anlamlandırma amaçlı katılımlar gerçekleştirmektedirler. Sosyal etkinliklere katılan yaşlıların sosyal iletişim içinde oldukları görülmektedir.

Yaz Spor Okullarının ve Tiyatro kursları çocuklara ve gençlere hitap etmektedir. Tiyatro çalışmalarında herhangi bir yaş kriteri olmamasına rağmen gençlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Yaygın eğitim çalışmaları içinde bulunan ana ve çocuk sağlığı programları, aile sağlığı uygulamaları, kişisel gelişim, hijyen, çevre ve hayvan hakları konusundaki çalışmalar, sağlık beslenme, doğal ürünler bilgileri sürekli eğitimler ile Şişli Halkının bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.

Tablo 12. Şişli İlçesinde Kurslara Katılan Kişi Sayısı

Kurs Merkezi	Toplam	2012	2011	2010
Osmanbey	1.680	570	560	550
Duatepe	925	315	310	300
Halide Edip Adivar	383	130	128	125
Mahmut Şevket Paşa	615	210	205	200
Ayazağa	435	150	145	140
Esentepe	1.270	430	425	415
Halil Rıfat Paşa	153	52	51	50
Kaptanpaşa	105	36	35	34
Yeni Açılan Kurs Sayısı	15	6	6	3
Yeni Açılan Kurs Mrk.	1.175	475	450	250
Özel İlgi Grupları	2.335	800	775	760
TOPLAM	9.091	3.174	3.090	2.827

Kaynak: Şişli Belediyesi, **Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme, (05.072012)**

Şekil 2. Şişli İlçesinde Kurslara Katılan Kişi Sayısı (%)

Tablo 12. 2010, 2011 ve 2012 verileri incelendiğinde kurs katılımcılarının azlığı dikkate çekmektedir. Sırasıyla 2010 yılında 2.827, 2011 yılında 3.090 ve 2012 yılında 3.174 kişi yaygın eğitim uygulamalarına katılmıştır. Şişli Belediyesi Bünyesinde yaygın eğitim çalışmalarının 1990'lı yılların sonunda başlamasına rağmen veri stoklamasının sağlıklı yapılmaması kursiyerler hakkında sağlıklı bilgilere ulaşılmasını engellemiştir. Şişli İlçesinin nüfusunun 320.763 kişi olmasına rağmen kursiyerlerin sayısının 9.091 seviyesinde olması uygulamalara katılan oranın binde 3 gibi çok az olmasını sağlamıştır. Ancak belediye yetkililerinden ve kurs yöneticilerinden alınan bilgiye göre bu oranın çok fazla olduğu belirtilmektedir. Şişli ilçesinin oluşturan nüfus yapısının bu kurslara katılmayı tercih etmemesi, bireysel anlamda yeterli satın alma gücüne sahip gelir düzeyi yüksek kişilerden ve daha fazla ihtiyaç sahibi olanların haklarını gasp etmekten çekinmeleri olabilir. Kurs merkezlerinin buldukları mahallelerde göz önüne alındığında bunun doğal karşılanması gerekmektedir.

Ancak gerçekten de çok faal olan Şişli Belediyesinin resmi olarak bu verilerden çok daha fazla Şişli İlçesindeki vatandaşa ulaştığı da bir gerçektir. Belediye Başkanının kişiliğinde simgelenen hizmet sunumundaki sınırsızlık Şişli Halkının siyasal tercihlerine de yansımıştır.

Aşağıda Şişli İlçesinde uygulanan ve geniş anlamdaki tanımlara uyan yaygın eğitim faaliyetleri bulunmaktadır. Yaygın eğitim faaliyetlerinin sadece sınırlı sayıda yurttaşa verilen kurs ve eğitimlerden ibaret olmadığı açıktır. Şişli belediyesi özellikle özürsüz vatandaşların rehabilitasyonu ve yerel demokrasi ve halkların birbiri ile uyum içinde yaşayabilmesi adına önemli faaliyetlerde bulunmaktadır. "Birlikte Sevgiyle Geleceğe" sloganıyla Şişli ilçesini demokrasi beşiği haline getirmeye çalışan Belediye bu anlamdaki sosyal sorumluluklarının da önemini altını çizmektedirler.

Kurs Merkezleri	Ahşap Boyama	Takı Tasarım	Modelistik	Biçki Dikiş	Mefruşat	Kurdele	Mak. Nakış	El Nakış	Tıp Oya	TOPLAM
Osmanbey	18	13	11	34		20	10			106
Duatepe		12						17		234
H.E.A.	19	13						15		60
Kuştepe									17	38
Ayazağa					8		5	8		42
M.Ş.P.	30	27		80				30	20	206
Cumhuriyet	25	25		18						68
Kaptanpaşa								17		34
H.R.P	12								15	34
Esentepe	14	46						22		417
SOGÜYEV										53
Şişli İst.ve Kon.Mrk.		10								16
Ş.İz. Gön. D.		15								55
TOPLAM	118	161	11	132	8	20	15	109	52	1.363
Kurs Merkezleri	Abajur	Pul Boncuk	Seramik Çiçek	Ahşap Oyuncak	Fotoğraf	Folklor	Diksiyon	T.Sanat Müziği	T.Halk Müziği	
Osmanbey										
Duatepe							45		160	
H.E.A.	13									
Kuştepe		21								
Ayazağa	21									
M.Ş.P.	19									
Cumhuriyet										
Kaptanpaşa	17									
H.R.P			7							
Esentepe						300		35		
SOGÜYEV				53						
Şişli İst.ve Kon.Mrk.					6					
Ş.İz. Gön. D.						15		25		
TOPLAM	70	21	7	53	6	315	45	60	160	

Tablo 13. Hobi ve Beceri Geliştirme Amacıyla Kurs Merkezi ve Branşlara Katılan Kursiyer Sayısı

Tablo 14.Eğitimi Destek ve Mesleki Geliştirme Amacıyla Kurs Merkezi ve Branşlara Katılan Kursiyer Sayısı

Kurs Merkezleri	Okuma Yazma	Kitap Okumayı Sevdirmeye	İ.Ö Derslere Yardım	Bilgisayar	Bilgis. İşletme	Bilgis. Muha.	Web Tasarım	İngilizce	İşaret Dili	Diksiyon	Tiyatro	Ebru	Resim	Özel Eğitim	TOPLAM
Osmanbey					75	65	43	177			31		75		466
Duatepe			67												67
H.E.A.			65												65
Kuştepe	25		70					15					10		110
Ayazağa			60												100
Cumhuriyet				55				32							87
H.R.P												16			16
Can Zihinsel Eng.													12		12
Bedensel Engelliler					15								12		27
şizofreni													25		25
Altı Nokta				20				20		20					60
İştme Engelliler									18						18
Mihine E.V.	89	30		140				77							336
SOGÜYEV											53	53		53	159
TOPLAM	114	30	292	215	90	65	43	321	18	20	84	69	134	53	1.548

Kaynak: şişli Belediyesi Faaliyet Raporlarından düzenlenmiştir.

3.2.1.2. Engelli Koordinasyon Merkezi

Şişli Belediyesi ilçede oturan engelli yurttaşlarına ayrı bir önem vermektedir. Sivil Toplum Örgütleri ile oluşturulan özel eğitim çalışmalarının yanında engellilerin toplum içinde uyum içinde yaşayabilmesi ve aktif hale getirilmesi açısından önemli faaliyetler yürütmektedir.

- Şişli Belediye Başkanlığının, 08.09.2005 tarih ve 469 sayılı Encümen Kararına istinaden kurulan Engelliler Koordinasyon Merkezinin kuruluş amacı;
Şişli ilçe sınırları içinde yaşayan engelli insanlarımıza ait bilgilerin eksiksiz olarak toplanması,
- Engellilere ve ailelerine yerel yönetim olarak sağlık, eğitim, rehabilitasyon,
- İstihdam hukuki haklar konusunda danışmanlık yapılması,
Gündelik yaşamı kolaylaştıracak, sosyal yaşama uyumlarını sağlayacak üretim sürecine dahil olmalarının önünü açacak çeşitli faaliyetler yapılması,
Sakatlanmalar, sakat doğum nedenleri, engellilerin yaşadıkları sorunların kaynağının ve çözümlerinin neler olduğu konuları başta olmak üzere;
Toplumun duyarlılığını ve bilgisini arttırıcı çalışmalar yapılması,
Engellilerin yasal hakları konusunda bilgilendirme faaliyetlerinin yürütülmesi
- Engellilerin sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve verilecek eğitimlerle istihdam edilmelerini sağlamak için kurulmuştur⁹⁶.

Okuma çağında bulunan ancak fiziki imkânsızlıkları nedeniyle okuyamayan engelli çocuklar için özel eğitim çalışmaları yapan bu birim aynı zamanda toplum içinde fiziksel ve ruhsal anlamda engellerin kalması için öncü projeler hazırlamaktadır. Engelli Koordinasyon Merkezi dışında Şişli

⁹⁶ Şişli Belediyesi, **Engelli Koordinasyon Merkezi**, (Erişim)
<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=8> 06.07.2012

Belediyesi pek çok vakıf ve Sivil Toplum Örgütü ile özürllülere yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunmaktadır. Altı Nokta Körler Vakfı, Zihinsel Engelliler Merkezinin eğitim çalışmaları Şişli Belediyesinin koordinatörlüğünde gerçekleşmektedir.

3.2.1.3. İlçe Kütüphaneleri

Şişli Belediyesinin dört adet olmak üzere halk kütüphanesi bulunmaktadır.

Tablo 15. Şişli İlçesinde Kütüphaneleri Kullanan Kişi Sayısı

Kütüphane	Toplam	2011	2010
Muammer Aksoy	1.225	600	425
Vural Arıkan	700	325	275
Necmiye Öğretmen	560	300	260
Gülbahar Hatun	750	350	325
TOPLAM	3.235	1.285	1.575

Yıllar itibariyle kütüphane kullanıcıları artmakla birlikte rakamlardan görüldüğü gibi istenilen düzeyde değildir.

3.2.1.4. Şişli Belediyesi Bilim Merkezi

Şişli Belediyesi ilköğretim çağındaki çocukların bilimsel düşünce ve gelişen teknolojilerle tanışması ve bilgi toplumunda algı değişikliği yaratabilmek için bilim merkezi kurmuştur.

Bilim Merkezinde amaçları arasında, çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin merak duygusunu uyarak temel ve sosyal bilimler, uygulamalı bilimler, teknoloji ve Türk endüstrisi hakkında bilgilerini artırmak bulunmaktadır. Bilim merkezi topluma, öğrenme azmi, keşfetme mutluluğu sunarken deney yapma heyecanı veren bir ortam yaratmıştır. Ziyaretçilerin sözel, analitik ve bilimsel düşünce becerilerini artırmak ve geliştirmek, toplumda yaratıcı fikirlerin, yeni bilgilerin, keşiflerin ve icatların tanıtılması ve tartışılması için ortam sağlamak, okulların eğitim programlarına uygulama alanı olarak hizmet vermek ve endüstri, okullar ve halkın iletişimini sağlamak ve kuvvetlendirmektir⁹⁷.

İlköğretim öğrencileri öğretmenleri rehberliğinde bilim merkezindeki uygulamalara katılabilir, deneyleri görsel ve işitsel olarak kendileri yapabilir, bilim ile tanışabilirler.

3.2.1.5. Gündüz Çocuk Bakımevi ve Eğitim Yuvası

Şişli Belediyesi öncelikli olarak belediye çalışanlarına ve Şişli ilçesinde ikamet edenlere hizmet vermek üzere iki merkezinde gündüz bakımevi ve eğitim yuvaları oluşturmuştur.

Şişli Belediyesi Gündüz Çocuk Bakımevleri çocuklarımızın kendilerini öncelikle sağlıklı, düşünebilen ve ifade edebilen, iç denetimi gelişmiş, özgür, özgüvenli bireyler olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Kreşte Milli Eğitim Bakanlığının müfredatından faydalanılmaktadır. Kreş Kadrosunda bulunan çalışanlar düzenli olarak hizmet içi eğitimlerden geçirilmekte ve bilgilerini güncellenmektedir.

Gündüz Çocuk Bakımevleri değişik periyotlarda gerçekleştirilen iç ve dış etkinlikler ile çocukların, kendilerini geliştirmeleri, yaparak yaşayarak öğrenmeleri için uygun ortamlar oluşturulmaktadır. Gündüz Çocuk Bakımevlerinde satranç, tiyatro, müzik, halkoyunları, bale, seramik, dil bilgisi gibi alanlarda hizmet verilmektedir

⁹⁷ Bilim Merkezi, **Amaç**, (Erişim) <http://www.bilimmerkezi.org.tr/2011-05-03-07-26-03/vizyon-misyon.html> 14.07.2012

3.2.1.6. Şişli Belediyesi Yaz Spor Okulu

Şişli Belediyesinin Yaz Spor Okulu, okulların kapanması ile birlikte faaliyete geçen Şişli Belediyesinin çocuklara verdiği yaygın eğitim organizasyonudur. İstanbul Teknik Üniversitesi Kampüsü'nde verilen eğitimlerde her dönem yaklaşık 1000 öğrenci futbol, basketbol, voleybol ve yüzme branşlarında eğitim almaktadır. 15 spor akademisi mezunu uzman öğretmen tarafından eğitilen çocuklar aldıkları eğitimler ile amatör spor kulüplerinde spor yapabilecek düzeye getirilmek istenmektedir. Yaz Spor okullarının ana amacı çocukların tatil vakitlerini daha olumlu değerlendirmeleri ve spor ile tanışmalarını sağlamaktır.

3.2.1.7. T.C. Şişli Meslek Yüksek Okulu

Şişli Belediyesi Başkanı Mustafa SARIGÜL'ün destekleri ile Şişli Vakfı tarafından 2012 yılında kurulan Meslek Yüksek Okulu, yapılan çalışmalar ve planlamalar doğrultusunda açılan okulun Mütevelli Heyet Başkanı da Mustafa SARIGÜL'dür.

Şişli ilçesinin de faaliyet gösteren sektörler incelenerek, Bankacılık ve Sigortacılık, Yerel Yönetimler, Sağlık Yöneticiliği İşletmeciliği, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Moda Tasarımcılığı, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, Mimari Restorasyon, Yaşlı Bakımı, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Çocuk Gelişimi, Saç Bakımı ve Güzellik Hizmetleri gibi bölümler açılmıştır. Okulda eğitim yarı zamanlı planlanmış ve yarım gün teorik ders alan öğrenciler günün diğer yarısında tatbiki olarak işletmelerde çalışacaklardır. Şişli Meslek Yüksek Okulu yurtdışı eğitim kurumları ile yaptığı anlaşma neticesinde öğrenimlerine devam etmek isteyen öğrenciler Milano ve İngiltere'de eğitim alabileceklerdir. 2012-2013 yılında hizmete başlayacak okul Şişli Üniversitesinin kuruluşuna öncülük etmeyi planlamaktadır⁹⁸.

⁹⁸ Şişli Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme, (05.072012)

Okulun ilçe halkına en büyük yararı Şişli Belediye Başkanı tarafından gazetelere yapılan açıklama ile belirlenmiştir.” Şişli’deki başarılı çocuklarımız bu okulumuzda burslu okuma imkânı bulacaklar. Aynı zamanda, çocuklarımızın okurken bölgemizdeki işyerlerinde de çalışma olanağı bulmaları için çalışacağız. Şişli Meslek Yüksekokulu ile özellikle başarılı ve ekonomik gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarına burslu eğitim vermeyi hedefliyoruz⁹⁹” sözleri ile Okul kontenjanının %30’unu burslu Şişli İlçesinde oturan öğrencilere ayırmıştır.

3.2.1.8. Şişli Belediyesi Evlilik Okulu

Şişli Belediyesi Başkan Yardımcısı Kahraman EROL’un koordinatörlüğünde yürütülen Evlilik Okulu Projesinde Gülbahar Mahallesinde bulunan Aile ve Kadın Dayanışma Merkezinde konularında uzman profesyonel psikiyatrist, aile terapisti, aile danışmanı, psikolog, sosyal hizmet uzmanı sağlıklı evlilikler kurulması için çalışmaktadırlar. Sen-Ben mesajı, sözsüz mesajlar, tam iletişim modelleri konularında katılımcılara bilgiler verilen kurs ayda 8 saat üzerinden ve her periyotta 20 çiftten oluşmaktadır. Şişli ilçesinde evlenmek isteyen vatandaşlara ücretsiz olarak verilen uygulamalarda ortak beklentilerin oluşturulması, ebeveynlik ve akraba ilişkileri, kazanılacak yeni kimlikler, anne-babalık, velilik haklarının kursiyerlere tanıtılması hedeflenmektedir¹⁰⁰.

Evlilik Okulu Projesi, toplumsal bütünlüğün aile kurumundan başladığından hareketler, belediyenin aile sağlığı konusundaki farklı ve güzel bir uygulamasıdır.

⁹⁹ Sabah Gazetesi, Şişli’de Yeni Yüksek Okul, (Erişim) <http://gundem.milliyet.com.tr/sisli-ye-yeni-yuksekk- okul/gundem/gundemdetay/20.07.2012/1569393/default.htm> 01.07.2012

¹⁰⁰ Şişli Belediyesi, Aile Okulu, (Erişim) <http://www.kahramaneroğlu.com.tr/2009/12/evlilik-okulu/> 14.07.2012

3.2.1.9. Diğer Faaliyetler

Şişli Belediyesi Sivil Toplum Örgütleri ile en fazla işbirliği yapan ve sivil topluma önem veren bir belediyedir¹⁰¹. Projeler incelendiğinde Şişli Belediyesi'nin hemen hemen her türlü sosyal hizmeti bir ya da birden fazla Sivil Toplum Örgütü ile gerçekleştirdiği görülmektedir. Yüzlerce proje bitirilmiş olup şu an itibarıyla sağlık, kültür ve sanat, spor, eğitim, hayvan hakları ve çevre ile ilgili pek çok faaliyet devam etmektedir.

3.2.1.9.1. SOGÜYEV İle Ortak Projeler

Sosyal Güvenli Yaşam Eğitim ve Sağlık Vakfı (SOGÜYEV) ile proje bazında desteklerini sunan Şişli Belediyesi "Evde Hasta, Yaşlı ve Çocuk Bakımı" eğitimleri ile kadınların istihdam edilmesini sağlamaktadır.

Doktor ve hemşirelerin eğitmenliği eşliğinde dört ay süren eğitimler, 256 saat olarak planlanmıştır. Teorik ve uygulamalı sürdürülen eğitimler yanında sosyal güvenlik uzmanları ve avukatlar kadın hakları, görevli psikologlarla hasta ve çocuk bakımında bilinmesi gereken psikolojik bilgiler verilmektedir.¹⁰²

3.2.1.9.2. Okuma Yazma Projeleri

Şişli Belediyesinin içinde bulunduğu coğrafyaya bakıldığında Mecidiyeköy ile Kağıthane ve Ayazağa bölgelerinin az gelişmiş ve göç sorunu yaşayan ve içlerinde gecekondulaşma sorunu olan yerleşim birimleridir. Bunun yanında Nişantaşı, Teşvikiye, Harbiye ve Osmanbey gibi mahallelerinde içlerinde eğitim durumu düşük vatandaşlar bulunabilmektedir.

Okuma yazma seferberliği ile yapılan projeler sürekli olarak tekrarlanan sistematik olarak devam ettirilen projelerdendir.

¹⁰¹ Şişli Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme, (05.07.2012)

¹⁰² SOGUYEV, **Projeler**, (Erişim) <http://www.soguyev.org.tr/proje3.php> 17.06.2012

Şişli Belediyesi aynı zamanda İstanbul Üniversitesi ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği tarafından yürütülen “Evden Yeniden Okula” projelerinin de kurumsal ortağıdır. Geçmiş yıllarda okulu değişik nedenlerle bırakan herkesi kapsayan bu proje, eğitimde fırsat eşitsizliğine maruz kalan kız ve kadınların, açık öğretim sistemiyle yeniden okullarına devam etmeleri ve diploma sahibi olmalarını kapsamaktadır¹⁰³.

3.2.1.9.3. Meme Okulu Projesi

Kadınlar arasında en fazla görülen meme kanserine karşı önlemlerin alınması ve erken teşhis için ilginin artırılması amacıyla Şişli Belediyesinin de kurumsal ortak olduğu ve desteklediği Meme Okulu Projesi kadınları bilinçlendirmek amacıyla başlatılmıştır.

“Her ayın 10’u 10 dakika sloganıyla başlatılan Meme Okulu Projesi ile meme konusunun toplumun konuşabilir hale gelmesini sağlamak, kadınlara erken teşhis yöntemlerini anlatmak, genel kadın sağlığı hakkında eğitim ve sağlık taramaları ile etkinlikler yapılmaktadır¹⁰⁴.

3.2.1.9.4. Kültür Sanat Çalışmaları

Şişli İlçesi İstanbul’un kültür ve eğlence merkezi olma konumundadır. Bu açıdan İlçede pek çok sinema, gösteri merkezi, tiyatro, müze, sergi salonu bulunmaktadır. Şişli Belediyesi sahip olduğu bu değerleri ortak projeler kapsamında değerlendirmekte ilçe halkının sanata ve sanatçıya bakış açısını değiştirmek, hayatı zenginleştirmek ve anlam katmak için sanatı ve sanatçıyı sürekli olarak halkla buluşturmaktadır.

¹⁰³Şişli Belediyesi, **2009 Faaliyet Raporu** s.98

¹⁰⁴ Meme Okulu Projesi, **Açıklama**, (Erişim) <http://www.memeokulu.com/38-her-ayin-10u-10-dakika.aspx> 14.06.2012

3.2.1.9.5. Şişli Sanat Günleri

İlçede bulunan 50 sanat Galerisi yöneticisi ve Şişli Belediyesinin katkıları ile sanatın ilçe halkı ve İstanbullularla buluşabilmesi için Sanat Günleri oluşturulmuştur. Sanatın sokağa taşınmasını, hayatı değerlendirmesini amaç edinen projeler, İlçe de Sanat Konseyi koordinatörlüğünde oluşmaktadır.

3.2.1.9.6. Şişli Belediyesi Tiyatro Kursları

Şişli Belediyesi gençlerin ve tiyatro sever yetişkinlerin faydalanması için tiyatro kursları düzenlemektedir. Yaz ve kış dönemi boyunca faaliyetlerine devam eden Şişli Belediyesi Tiyatro Kursları, amatör tiyatrocular olmak isteyen ve tiyatro sanatına gönül veren İlçe halkına hizmet vermektedir. Kursiyerler isterlerse eğitimlerini amatör tiyatro gruplarında devam ettirebilmektedirler. İlçede bulunan 8 adet tiyatro ile yapılan anlaşmalar uyarınca kursiyerler kurs bitiminde tiyatro gösterilerini eğitim aldıkları bu tiyatrolarda halkla buluşabilmektedirler.

3.2.1.9.7. Şişli Belediyesi Ekrem Ataer Çağdaş Halk Müziği Korusu

Şişli ilçesinde oturanlar müzik çalışmalarını Şişli Belediyesi desteğinde sürdüren ve yıllık çalışmaları ve konserlerine ücretsiz olarak katılabilmektedirler. Bir yıl boyunca süren uygulamaya katılım ücretsizdir. İsteyenler müzik çalışmaları sonucunda pek çok konseri Şişli Belediye Korusu olarak katılabilmektedirler.

3.2.1.9.8. Şişli Belediyesi Avrupa Birliği Merkezi

Şişli Belediyesi Avrupa Birliği uyum sürecinde yurttaşlarını bilgilendirmek amacıyla Avrupa Birliği Merkezi kurmuştur.

Merkezin amacı yurttaşların Avrupa Birliği ile ilgili bilgilerini arttırmak, Avrupa Birliği ile ortak projeler oluşturmak, Brüksel'den Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği'nin Türkiye ile ilgili tüm bilgi ve haberlerini öğrencilere, akademisyenlere, gazetecilere, milletvekilleri ne sivil toplum kuruluşlarına ulaştırmak, Uluslar arası düzeyde etkin ve yetkin kişileri ilçemize davet ederek konferanslar düzenlemektir¹⁰⁵.

Avrupa Birliği Merkezinin projeleri arasında içinde Türk Ulusal Ajansı Leonardo da Vinci Programı ile yürütülen Vatandaşlara daha iyi hizmet aracı olarak yönetim projesi, engelli istihdam projeleri, kültürel çeşitlilik ve uyumun öne çıkarıldığı “Aynalar” projeleri yer almaktadır. Avrupa Birliği merkezinde iyi projelerin desteklenmesi ve finanse edilmesinin yanında yerel Sivil Toplum Örgütleri ve üniversiteler ile beraber yürütülen, halkı Avrupa Birliği hakkında bilgilendiren, söyleşiler, paneller, festivaller bulunmaktadır.

3.3. Şişli Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulamalarının Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel sonuçları

Şişli Belediyesi'nin yaygın eğitim uygulamaları incelendiğinde, uygulamaların kendine ait birkaç özelliğinin olduğu görülmektedir. İlk bakışta yaygın eğitim uygulamalarına konu olan kurs faaliyetleri ve eğitim hizmetlerine katılım sınırlı ve az insana ulaşması dikkat çekse de, ilçede oturan belirli sayıda ki nüfusun ortalamaların çok üstünde bir gelire sahip olmasının yarattığı bir etkiden bahsedebiliriz. Türk finans sektörünün kalbi olan ilçe aynı zamanda ticaret, turizm ve kültür merkezidir. Okullaşma oranının çok yüksek olduğu ilçede devletin 14 okulöncesi eğitim kurumu, 46 ilköğretim okulu ve 27 ortaöğretim kurumu vardır¹⁰⁶. Türkiye'nin en köklü ve en güçlü özel okulları da aynı ilçede bulunmaktadır. İlçe aynı zamanda özel

¹⁰⁵ Şişli Belediyesi, **Avrupa Birliği Merkezi**, (Erişim) <http://www.sislibelediyesi.com/site/sayfagitir.asp?ID=4> 19.07.2012

¹⁰⁶ T.C. MEB, **Kurumlar Listesi**, (Erişim) <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> 19.07.2012

öğretim kurumlarının merkezi halindedir. Sayıları yüzlerle ifade edilebilecek Özel Kurs ve Eğitim Merkezleri de İlçe'de bulunmaktadır.

Yaygın eğitim faaliyetlerinden mesleki eğitim ve tamamlama eğitimleri içine giren kısım genellikle merkezi çevreleyen mahallerin sosyolojik durumuna yönelik olmaktadır. Göç olgusunun çok yaşandığı bu mahallelerde özellikle gecekondulaşma oranları çok yüksektir. Mecidiyeköy ile Kağıthane arasında kalan coğrafyaya düşen bu mahallelerde okuma yazma oranları ve eğitim seviyesi oldukça düşüktür. Şişli Belediyesi yaygın eğitim hizmetlerinde farklılaşmaya giderek ilçesinde ikamet eden farklı kesimlerdeki vatandaşların istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik uygulamalarda bulunmaktadır. Bu açıdan iki farklı strateji ve hizmet politikası üretmesi ve diğer -Büyükşehir Belediyelerini tartışma dışında bırakarak- diğer ilçe belediyelerine oranla daha fazla sorunla uğraşması gerekmektedir. İlçenin önemli bir kısmını oluşturan ve merkezde bulunan mahallerde oturan vatandaşlar için çevre, hayvan hakları, gıda hijyeni, doğal pazarlar gibi yüksek düzeyde hizmet sunarken, fakirlik ve işsizlik ile mücadele eden çevre mahalleler de oturanlara ise aile ve çocuk sağlığı, eğitim, gecekondulaşma ile mücadele, okula gitmeyen çocukların tespiti gibi sorunlarla uğraşmaktadır. Türkiye'de Şişli İlçesinin sahip olduğu demografik yapıya çok az belediye sahiptir. Belediye iki toplum grubu arasında diğer önemli bir sorunla gündüz ve gece nüfusuna da hizmet vermek zorundadır.

Bu açıdan yaklaşıldığında Şişli Belediyesinin küçük ölçekli ama etkili uygulamalara imza attığını söyleyebiliriz. Belediye Başkanı'nın kişisel politikası hizmetlerin reel olarak başarıya ulaşmasını ve gerçek hayat ait uygulamalar olmasını sağlamaktır¹⁰⁷. Bu anlamda Toplum merkezlerinde eğitim alan vatandaşların, ilçenin istihdam eksikliğine göre belirlenmesi çok önem kazanmaktadır. Örneğim yüksek katma değerli tekstil sektörünün merkezi konumundaki Şişli İlçesinde modelistlik ve desinatörlük kurslarından mezun olan vatandaşların iş bulmaları çok daha kolay olmaktadır. Yine ilk bakışta gereksiz gibi görünecek el nakışı, tığ oyası, ahşap oyuncak boyama,

¹⁰⁷ Şişli Belediyesi, **Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Banu KARAKUŞ ile Yapılan Görüşme**, (05.07.2012)

pul boncuk gibi kurslar, ilçedeki iş kolları analiz edildikten sonra, kursiyerlerin (özellikle ev hanımı kursiyerlerin) evlerinde aile ekonomilerine katkıda bulunabilmek için dışarıya iş yapabilmek için bulunmuş dallardır. Genellikle çok çocuklu olan bu ev hanımları aile içindeki görevlerini aksatmadan belirli bir gelir elde edebilmişlerdir. Kursların mutlaka sene sonu sergileri veya dönemsel sergilerle desteklenmesi kadınların kendilerine olan güvenlerini ve ekonomik anlamda birey olma vasıflarını güçlendirmiştir. Bu anlamda mesleki eğitim uygulamalarının özel seçildiği ve hedef kitle olarak toplumun bütün kesimlerine değil ihtiyaç sahiplerine odaklandığını söyleyebiliriz. Şişli Belediyesi İngilizce, muhasebe, bilgisayar eğitimleri ile gençlerin niteliksiz işgücüne vasıf kazandırarak ara eleman eksiği olan işletmelerde istihdam edilmesini de sağlamaktadır. Şişli Vakfının tarafından kurulan ve Şişli Belediyesi'nin desteklediği Şişli Meslek Yükse Okulu da Şişli İlçesinde oturan başarılı fakat maddi durumu iyi olmayan öğrencilere %30 oranında kontenjan ayırmıştır.

Dönemsel olarak düzenlenen yaz spor okullarındaki faaliyet ve Belediyenin anlaşmalı spor merkezileri ile yaptığı çalışmalar, çocuk ve gençlerin kontrolü sağlanmış alanlarda uzman eğitimler tarafından spor yapmalarını sağlamıştır.

Yaygın eğitim uygulamalarının bir başka ekonomik yararı ise özürü ya da bir başka ifade ile engelli vatandaşların hayata kazandırılmasıdır. Özel eğitim uygulamaları ile zihinsel engelliler, bedensel engelliler, görme özürü, işitme engelliler ve Şizofreni hastalarına yönelik eğitimler verilmiş, engelli insanların toplum içinde uyum sorunlarının çözümlenmesine çalışılmıştır. Engelli yurttaşlara verilen bu eğitimlerin ortak özelliği hepsinin Sivil Toplum Kuruluşları tarafından düzenlenmesidir. Şişli Belediyesi yerel demokrasinin geliştirilmesi ve yönetişimin artırılması için koordinatörlük ve finansman, fiziki mekan, ulaşım sorunlarını çözmekte sivil toplum ise rehabilitasyon çalışmalarını yapmaktadır. Bu kurumsal ortaklık yerel yönetimlerin ruhunu oluşturan yerel özerklik ve demokrasi okulu olma özelliklerini birebir yansıtmaktadır.

Yaygın eğitim çalışmalarının resim, müzik folklor, tiyatro branşları genellikle bütün toplum kesimlerine hitap etmektedir. Bireylerin değişen kişisel ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda bu faaliyetlere katılmaları, kursiyerler açısından psikolojik işlevleri olan olumlu özellikler ve karşılıklı iletişimin sağlandığı ortamlar açısından da bilgi birikimi ve kent kültürünün yayılmasına faydalı olmaktadır. Yine kişilerin kendilerini gerçekleştirme, olgunlaşma ve öğrenme ihtiyaçları bu eğitimler ile karşılanmaktadır. Şişli İlçesinin kültür merkezi olması bu eğitimler için fiziki yer sıkıntısını ortadan kaldırdığı gibi sanatlarında yetki sanatçıların desteklediği faaliyetlerde sanatın halka ulaşması amacına erişmiş olmaktadır.

Şişli Belediyesi yeni yerel yönetim anlayışının en güzel örneklerinden biridir. Toplumsal tabakalaşmayı iyi analiz etmiş uygulamalar toplumun bütün kesimlerinin memnuniyetini kazanmıştır. Yurt içinde yapılan anket sonuçlarına göre Şişli Belediye Başkanı bir yerel yönetici olmasına rağmen en beğenilen ikinci siyasetçi unvanı kazanmıştır. Şişli Belediyesinin toplum odaklı çözüm stratejilerinin bu başarıda önemi yadsınamaz.

Şişli Belediyesinin yaygın eğitim uygulamalarının hedefleri arasında Toplum Merkezi sayılarının yükseltilmesi, daha fazla öğrenciye burs ve finansal destek sağlanması ve Avrupa Birliği projeleri ile uyumlu bir ilçe oluşturmak bulunmaktadır.

SONUÇ

Devletin başlıca çalışma alanlarından biri olan eğitim hizmetleri, toplumların gelişmişlik düzeyi ile yakından ilgilidir. Toplum yapısında meydana gelen değişimler beraberinde çeşitli sorunları da gündeme getirmektedir. Devletlerin küreselleşme süreci ile yaşadıkları sosyal dönüşüm, insan kaynağını geliştirmekte zorlanmalarına neden olmaktadır. Günümüzde artık, değişen teknoloji ve bilgi sistemleri sosyal ve ekonomik kalkınmanın temelini oluşturmakta bu kalkınmada halk eğitimi ön plana çıkmaktadır. Eğitim türlerinden bir olan yaygın eğitim örgün eğitim dışında kalan herkes olarak nitelendirilen yetişkinlerin eğitimidir. Halk eğitimi, yaygın eğitim ve hayat boyu eğitim olarak adlandırılabilir olan bu eğitim türü yurttaşların gönüllülük prensibi ile kişisel istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak mesleki, bireysel ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikteki eğitimlerdir. Değişen dünyada “beşikten mezara” sürekliliğinde ifade edilen yaygın eğitim, başlangıç amaçları ile farklılaşan bir yapıya sahiptir.

Tarihsel kökleri çok daha eski olmasına rağmen iki dünya savaşı arasında ulus bilincinin halka aşılması, okuma yazma seferberliği olarak başlayan halk eğitiminin dönüşümü, II. Dünya savaşıdan sonra, yıkılmış bir dünya ekonomisinde işsiz yurttaşların mesleki eğitim almalarını sağlayacak iktisadi bir görünüm kazanmıştır. Avrupa Birliği'nin kuruluş aşamasında, Kuzey Amerika ve Japonya'da özellikle 1950'li yıllarda örgün eğitim dışında kalan eğitimlerin sistematik yapılması ve eğitim perspektiflerinin değişmesine şahit olmaktadır. Uluslararası örgütlerin yoksullukla mücadele programlarında örgün eğitim sisteminin içine hiç girmemiş toplum kesimine fırsat eşitliğinin yakalanması için yaygın eğitim çalışmalarının yer alması bu tarihlere rastlamaktadır. Dönemin eğitim sistemlerinde izleri görülen bir başka politika da, gerçek bir demokrasi ruhunun geliştirilmesi, toplumun farklı kesimleri arasındaki anlaşmazlıkların, uçurumların azaltılması amacıydı. Yurttaşların anayasal haklarından olan eğitim hakkı bugün bile toplumun bütün kesimlerine adil bir şekilde ulaştırılamamaktadır. Hayat boyu sürecek

eğitim, öğretim ve rehberlik hizmetleri bireyin davranış değişikliği ile toplumdaki değişime uyum sağlamasını amaçlamaktadır.

Bugün yaygın eğitimin toplumda sadece yoksul ve eğitim almamış bireylere verildiği konusundaki yanlış görüş yavaş yavaş geçerliliğini yitirmektedir. İş gücü olarak istihdam edilmiş bireyler, ev kadınları, yaşlılar, çocuklar, toplumun bütün kesimleri çeşitli sebep ve ihtiyaçtan yaygın eğitim uygulamalarına katılabilir.

Bütün Dünyada yaşanan hızlı dönüşümün çerçevesi küreselleşme kavramı ile çizilmektedir. Küreselleşme bütün kavramların niteliklerini değiştirmiş, onları yeni ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara göre uyum sağlamaya zorlamaktadır. Bireysel olarak değişme ve ilerleme isteği ancak eğitim ile sağlanabilir. Küreselleşmenin en doğal sonuçlarından biri olan yerelleşmenin, karşılıklı bağımlılık ile küresel dünyaya uyumu amacıyla aynı nedenden desteklenmektedir. Ulus devlet hala etkisini ve hakimiyet alanını korusa da eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerle işbirliği yapmak ihtiyacındadır. Bilgi toplumu gücünü eğitimden almakta ve küresel rekabet eğitim hizmetlerini iki farklı noktada beslemektedir. Oluşturduğu yeni yoksulluk ve sosyal yapının hızlı bir şekilde değişmesi ile yaygın eğitim alması gereken toplum kesimlerini genişletmiş ve karşılık bağımlılığa direnen ulus devleti, yerelleşme eğilimleri konusunda ikna etmiştir. Üretim için artık daha bilginin kullanılması da eğitimin yerelleşmesi çalışmalarına hız vermiştir. Türkiye ölçeğinde yaygın eğitimin yerelleşmesinde bir başka nedeni de belirtmek, Türkiye’de 1990’lı yılların ortasından itibaren yerel siyasetin toplumla iletişim kurma metotlarından biri olan yaygın eğitimin yerel yönetimden merkezi yönetime sıçrama tahtası olarak kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Yaygın eğitim ekonomik anlama mesleki eğitim ve bireysel gelişim dışında demokrasi eğitimi de vermektedir. Toplumun her kesiminden gelen katılımcılar birbirleri ile ilişkilerini geliştirebilir ve üyesi oldukları topluma karşı sorumluluk hissedebilirler. İsmek kurslarında her sene 216 Bin kişinin kursiyer olduğu göz önüne alındığında demokrasi eğitimi sonucunun değerli olduğu anlaşılmaktadır.

Merkezi otorite eğitim hizmetlerinde pek çok sorun yaşamaktadır. Örgün eğitimin kendi iç problemlerinden, bütçe yetersizliği, okullaşma oranlarının düşüklüğü, coğrafi anlamda yaşanan sıkıntılar eğitimin yerelleşmesi politikalarının desteklenmesi sonucunu doğurmaktadır. Türkiye’de yapılan idare reformu ile özellikle 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, belediyelerin yaygın eğitim uygulamalarını desteklemiş ve gelişmeleri hızlandırmaya çalışmıştır. Devletinde eğitim hizmetlerinde sorunlarla başa çıkmak için hazırladığı strateji raporlarında yaygın eğitimin altı çizilmektedir. Özellikle Avrupa Birliği uyum sürecinin kolaylaştırılması ve yaygın eğitim uygulamalarının eşgüdümü için Hayat Boyu Eğitim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilen Yaygın Eğitim ve Çıracılık Genel Müdürlüğü açık öğretim projelerinin herkes için eğitim ve geniş halk kitlelerinin eğitime katılmasını artırmıştır. Hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırmak, fırsat eşitliğini sağlayabilmek için yapılan çalışmalara yüksek öğrenimin merkezi hükümetler tarafından toplumun bütün kesimlerine yayılmasını amaçlamıştır.

Yerel yönetim birimlerinden olan Belediyelerin örgün eğitimde sadece fiziki olarak bina ve ekipman ihtiyacını karşıladığını söyleyebiliriz. Belediyelerin eğitim hizmetlerinde etkinlikleri yaygın eğitim çalışmalarındır. Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırması Türkiye’de 2011 yılında açılan ve uygulamada olan 19.817 yaygın eğitim kursunun %59.17’si olan 11.726’sının belediyeler tarafından açıldığını göstermektedir. 2011 yılında belediyelerin açmış olduğu yaygın eğitim kurslarına 527 bin kursiyer katılmış ve bunların 266.104 kişisi kursları başarıyla bitirmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Bakanlıklara bağlı kurum ve kuruluşlara katılım ve mezuniyetler incelendiğinde rakamların sırasıyla 100.392 ve 95.791 olduğu görülmektedir.

Yaygın eğitime katılanların istihdam edilmek üzere mesleki eğitim alan yurttaşların dışında bireysel ihtiyaçları incelendiğinde bunların başında öğrenme ve gelişme ihtiyacı gelmektedir. Yetişkinler hangi yaşta olurlarsa olsunlar hayata değer katma ve gelişme ihtiyacı içindedirler. Geleneksel el sanatları, kültür ve sanat kursları, kişisel gelişim programları bireyin iç huzuru ve olgunlaşması için imkan sağlamaktadır. Toplumun eğitime en duyarlı

kesimi olan özürhüderde yaygın eğitim faaliyetleri ile topluma uyum sağmak konusunda önemli adımlar atmışlardır. Durumları nedeniyle özel eğitim gerektiren bu grup yaygın eğitim faaliyetleri ile üreten niteliğine kavuşabilmektedirler. Yaygın eğitim uygulamalarının Kadın nüfusu üzerinde de oldukça önemli etkileri bulunmaktadır. Gerek faal nüfus içinde istihdama katılmak için ekonomik nedenlerle kursa gelenler gerekse olgunlaşma amacıyla katılanlar yaygın eğitim uygulamaları ile kadın kimliği ve kadın hakları ile tanışmakta demokratik haklarının farkına varmaktadırlar. Kadın psikolojisi açısından kendine güven yaygın eğitimin bir başka sonucudur. Yaşlılar için, emeklilik dönemlerinin değerlendirilmesi hayata anlam katma gibi önemleri olmaktadır. Yaygın eğitim aynı zamanda yaşlılıkta hayat kalitesinin de artmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle sağlık ve aile yaşamı eğitimleri toplumsal gelişmeye katkı sağlamaktadır.

Yerel yönetimlerin yerel hizmet birimi olarak yönetimin işletme, üretme, ürettirme ve idare etme sistemi olması yerel yönetimlerin Sivil Toplum Kuruluşları ile aynı ortak payda üzerinden hareket etmeleri sorunların belirlenmesi ve çözümünde en önemli avantajını oluşturmaktadır. Yerel yönetimler eğitim hizmetlerindeki uygulamaları ile demokratik kendi kendine yönetim birimi olma özelliklerini de uygulamaya almışlardır. Başarılı yerel örneklerin bulunduğu eğitim hizmetlerinde Dünya Bankasının finansal destekleri ve tavsiye niteliğindeki kararları, merkezi otoritelerin yetki devri konusunda yerel yönetimlerle daha paylaşımcı, idare mekanizmalarının yoğunluğunu azaltıcı etki yapmaktadır. Avrupa Birliğinin Yaşam Boyu Eğitim Programları ile de desteklenen eğitim hizmetleri, sivil toplum için hayat boyu rehberlik, aktif yaşlanma, mesleki eğitim uygulamalarında öncü niteliğinde çalışmalar yapmaktadır. Uygulamaya alınan dört program ile Avrupa ideali doğrultusunda farklı kültürlerin birbirini tanıması, işgücü piyasalarının etkinleştirilmesi ile insan kaynakları potansiyelinden daha fazla yararlanmak amaçlanmıştır. Türkiye ile oldukça yoğun ilişkiler kuran Hayat Boyu Eğitim Programları, 2007-2013 yılları arasındaki 7 Milyar Euro bütçesinin tamamını sivil projeleri ve yerel yönetimlerin uygulamalarını desteklemek için kullanmaktadır. Özellikle mesleki eğitim konusunda hizmet veren ve Küçük

ve Orta Boy işletmelerin yerel yönetimler ev üniversiteler ile beraber oluşturdukları projeleri destekleyen Leonardo Da Vinci ve yetişkin eğitimini destekleyen Grundtvig programları yaygın eğitim konusunda belediyelere destek vermektedirler.

Büyükşehir belediyelerinin 1990'lı yılların ortasından itibaren yaygın eğitim çalışmalarına hız verdiği bilinmektedir. Belediyelerin bu uygulamalara yönelmesinde küreselleşme sürecinin etkileri olmakla birlikte, yerel demokrasilerin gelişim çizgisi de önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ulusal siyasette ve siyasal ideoloji bağlamında farklılaşan siyasi parti anlayışları iktidar mücadelesinde yerel yönetimleri halka en yakın yönetim birimleri olarak algılamış ve psikolojik faktörlere yönelmiştir. Bu açıdan eğitim hizmetleri İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyelerinin hizmetleri ile olgunlaşmıştır.

Bugün bütün Türkiye'de ilçe belediyelerinde de yaygın eğitim uygulamaları olduğunu görmekteyiz. Şişli ilçesi demografik açıdan İstanbul'un özellikli ilçelerinden birdir. İçinde barındırdığı mahallerin fiziki sınırları içinde dünya kriterlerinde metropol olma özelliği taşıyan lokasyonları barındırdığı gibi birbiri ile iç içe geçmiş yoksulluk bölgeleri de aynı fiziki sınırlar içindedir. Türkiye'nin en gelişmiş ticaret, turizm ve alışveriş merkezlerinin bulunduğu ilçede gündüz nüfusu 1,5-2 milyona ve Anadolu ile Avrupa'yı birbirine bağlayan bir ilçe olması niteliğiyle transit geçişlerin 2,5-3 milyona varan yoğunluklar yaşamaktadır İlçede Nişantaşı, Teşvikiye, Harbiye, Maçka gibi yüksek eğitim ve gelir grubunun bulunduğu kesimler, Esentepe, Mecidiyeköy, Ayazağa gibi ticaret faaliyetlerinin ve gökdelenlerin, hemen yanı başında Gülbağ, Gültepe, Çeliktepe gibi büyük göç alan, gecekondulaşma sorunu bulunan gelişmemiş mahalleri iç içe geçmiştir. Osmanbey örneğinde olduğu gibi tekstil ticaretinin en yoğun olduğu bölgede atölyeler, lüks alışveriş merkezleri, imalathaneler, gecekondu birliktelikte yer almaktadır. Bu karmaşık yapı kendine ait özel nitelikleri olan vatandaş beklentilerinin karşılanmasını zorlaştırmaktadır. Bir yandan kedi barınakları, sanat festivalleri yapabilmeyi başaran üst düzey sayılabilecek hizmetleri diğer yandan aşevi, kadın barınma evleri, kadın emeğini değerlendirme

çalışmaları, yaygın eğitim çalışmaları sosyal yardım faaliyetleri bir arada yürütmek özel bir gayret gerektirmektedir.

Şişli belediyesi 8 merkezinde topladığı yaygın eğitim uygulamalarını belediyenin ilgili birimlerinin kendilerine ait konularda sürekli olarak faaliyetleri ile desteklenmektedir. Açılan toplum merkezlerinin kurs faaliyetleri incelendiğinde genellikle kadın emeğini değerlendirme ve kadın sorunlarına yaklaşım açısından kadına değer veren kadın hareketini destekleyici, gecekondu bölgelerinde kadınların kendilerine güvenmelerini sağlayabilecek nakış, biçki dikiş, ev dekorasyonu, cam süslemeciliği, ahşap boyama gibi uygulamaların, İngilizce, ön muhasebe gibi istihdam edici kursların, Türk Halk müziği, Türk sanat müziği ve resim gibi kültürel faaliyetlerle, spor merkezleri ve özel eğitim amaçlı oluşturmaktadır. Kurs faaliyetleri dönemsel olarak 3-6 veya 9 süreli olup, kontenjan sayıları oldukça sınırlıdır. Kahvehane toplantıları ve özellikle sağlık alanında sürekli olarak gecekondu bölgelerinde yapılan eğitimler aktif olarak uygulanmaktadır. Şişli belediyesinin yaygın eğitim faaliyetlerini genellikle Mecidiyeköy ile Kağıthane arasında kalan diğer yandan Ayazağa mahallesini de içine alan bir bölgede yoğunlaştırdığı görülmektedir. Toplumsal uyum ve sosyal bütünleşmenin toplumun daha sorunlu bölgelerindeki çalışmalarla gerçekleştirileceği açıktır. Çalışmaların daha çok ev ekonomisine katkıda bulunabilecek, kadın emeğinin istihdam edilebilmesini sağlayacak uygulamalar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Şişli belediyesi hem gelir grubu yüksek toplumsal kesimle kurduğu hem de toplumun dışlanmış sayılabilecek alt gelir grupları ile kurduğu ilişkide oldukça başarılıdır. Belediye yönetiminin üç dönem üst üste seçilmesi bunun en doğal kanıtıdır. Bölgede İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İsmek projeleri de yaygın bir şekilde bulunmaktadır. Şişli Belediyesi yetkilileri yaygın eğitim uygulamalarında yıllık %5 gibi bir büyüme rakamı ile ilerlediklerini ve kültür ve toplum merkezleri sayılarına her sene iki toplum merkezi artırarak geliştireceklerini ifade etmektedirler.

Toplumsal tabakaların arasındaki uçurumların keskin olduğu bölgede bu uygulamaların gecekondu bölgelerinde yapılan ev ziyaretleri ve mahalle

toplantılarının sosyal barışa katkısı oldukça önemlidir. Bu açıdan Şişli Belediyesinin deneysel ve öncü niteliğinde çalışmalar yaptığını söyleyebiliriz. Şişli Belediyesinin yaygın eğitim çalışmaları katılım açısından küçük ölçekli ama hedefleri belirlenmiş, etkin ve başarılı uygulamalar olarak belediyelerin yaygın eğitim alanındaki öznel örnekleri arasında gösterilebilir.

KAYNAKÇA

AERC “**Adult Education Researc Conference**”

<http://www.adulterc.org/applications/ClassifiedListingsManager/>

AKKOYUNLU, Buket, “**Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme**,Fakültesi Yayınlanmış Makale

www.ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/1b.doc

ALTAN, Ömer Zühtü, Sosyal Politika Dersleri, Eskişehir: A.Ü. İ.İ.B.F Yayınları No:1592

Ankara Büyükşehir Belediyesi **Meslek Edindirme Kursu (BELMEK)**

http://www.ankara.bel.tr/AbbSayfalari/hizmet_birimleri/kultur_sosyal/kultur_sosyal_hizmetler_dairesi_baskanligi/meslek_edindirme_subemud/belmek.aspx

Antalya Belediyesi, **Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (ASMEK)**,

<http://www.asmek.org.tr/index.php?page=kurumsal> (erişim: 30.06.2012)

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkez Başkanlığı,

<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinid=7461927F111B3AFFA71DE3198573F086F893B>

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Leonardo Da Vinci Programı (Mesleki Eğitim Programı)**

<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinID=59532DA76AAA2977D64A7E45278CDC2126AB>,

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Grundtvig Yetişkin Eğitimi Programı**

<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinID=752096A0B2BDC0E771ADF6DDA95AAC6C48944>

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Erasmus Programı Hakkında**, <http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&bid=9>

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, **Leonardo Da Vinci Programı (Mesleki Eğitim Programı)**

<http://www.ua.gov.tr//index.cfm?action=detay&yayinID=63514AA0B140896901973C3C884881BF8D4A0>

Avrupa Konseyi, Avrupa **Yerel Yönetimler Özerklik Şartı**,

http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_122.htm (erişim: 17.06.2012)

Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, 15 Kasım 2006 Tarihli Hayat Boyu

Öğrenme Alanında Bir Faaliyet Programı Tesis Eden **1720/2006/EC Karar**

http://www.ua.gov.tr/uploads/hayatboyuoğrenme/LLP%20Karari_Turkce.pdf

BALCI, Bucak, Esengül, **Eğitimde Yerelleşme**, Ankara: Detay Yay. 2000

BAYRAMOĞLU, Sonay, **Yönetişim Zihniyeti Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü**, İstanbul: İletişim Yayınları 2010

BUĞRA, Ayşe, **Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye’de Sosyal Politika**

İstanbul: İletişim Yayınları, 2010

Bursa Büyükşehir Belediyesi, **Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (BUSMEK)**

<http://busmek.bursa.bel.tr/kurumsal/vizyon-ve-misyon>

CALLENDER Claire, **Yaşam Boyu Öğrenme ve Eğitim**, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2011

CEDEFOP, European Centre for the Development of Vocational Training,

About Cedefop, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop.aspx>

CEDEFOP,. **Developing Life Long learning**,

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/developing-lifelong-learning/index.aspx>

Comenius, **Europe in the Classroom** http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/comenius_en.htm,

Delors Jacques, Reprt **“Learning: The Treasure Within”**

http://www.unesco.org/delors/delors_e.pdf

DUMAN, Ahmet, **“Yetişkinler Eğitimi”**, Ankara: Ütopya Yay.: 17, Mart 2007

DUMAN, Ahmet, **Eğitimin Yerinden Yönetimi**, Ankara: Çağdaş Yerel

Yönetimler Dergisi Nisan 1998

E. Keskin, Nuray, **Eğitimde Reform**, Kamu Yönetimi I. Ulusal Kurultayı,

Malatya 18-19 Aralık 2003

EĞİTİMSEN, **Basın Açıklaması**

http://www.egitimsen.org.tr/icerik.php?yazi_id=3824

EROL, Muammer, **Yetişkin Eğitiminde Bir Yerel Yönetim Modeli: İSMEK**, Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, İstanbul:

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2007 s.70

ERSÖZ, Halis Yunus, **Sosyal Politikada Yerelleşme**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011

Eskişehir Belediyesi, **Meslek Edindirme Kursları**, http://www.eskisehir-bld.gov.tr/sosyal_bel_meslek_edin.php

ETF, European Training Foundation, **Who We Are**,

http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/Who_we_are (erişim: 12.05.2012)

Faure, Edgar ve diğerleri, **“Learning to be The World of Education Today and Tomorrow”** UNESCO, Paris, 1972,

<http://unesdoc.unesco.org/images/0000/000018/001801e.pdf>

FİDAN, Nurettin ve Munire. Erden, **“Eğitime Giriş”**, İstanbul, Alkım Yayınevi, 1998, s.227

GERAY, Cevat, **“Günümüzde Halk Eğitimi Sorunları”**, Ankara: Ayko: Eğitim Bilim Derleme1, 1982

GERAY, Cevat, **“Halk Eğitiminin Kurumsallaşması”**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Makale,

<http://dergiler.ankara.edu.tr/tammetin.php?id=5845>

GERAY, Cevat, **Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri**, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Çağdaş Yerel Yönetimler

Dergisi www.yayin.todaie.gov.tr/goster.php?Dosya=MDQ5MDUzMDUwMDU0

M.,K., Smith, **“Malcolm Shepherd Knowles, Malcolm Knowles, Informal Adult Education, Self-Direction and Andragogy”**, 2002,

<http://www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm>

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, **Sanat ve Meslek Eğitimi**

Kursları (İSMEK) <http://ismek.ibb.gov.tr/ism/kurumsal.asp>

İŞKUR İş Başı Eğitim Programları

<http://www.iskur.gov.tr/isArayan/isbasiEgitim.aspx>

İzmir Büyükşehir Belediyesi, **Meslek Edindirme ve Beceri Kursları (İZMEB)**

<http://www.izmir.bel.tr/projelerb.asp?plD=2&pslD=0>

KILIÇ, Emre, “**Demokrat Parti Döneminde Milli Eğitim Politikası 1950-1960**”, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, s. 165

<http://www.belgeler.com/blg/1cd0/demokrat-parti-donemi-milli-egitim-politikasi-1950-1960-national-education-policy-of-democrat-party-1950-1960>

(erişim: 19.06.2012)

Koray, Meryem , Alper Topçuoğlu, **Sosyal Politika**, Bursa Ezgi Kitap, 1995
KOSGEB “**Eğitim Faaliyetleri**”

<http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Duyurular.aspx?ref=5>

KOŞTAŞ Münir, ” **Sosyalleşme**” Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri

Fakültesi Dergi,<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/770/9798.pdf>

KURT, İhsan, “**Yetişkin Eğitimi**” Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000

MEGEP/ SVET Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi

Projesi, “**Türkiye’nin Başarısı için İtici Güç Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi**”,Ankara, 2006,

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/hayatboyu/hayatboyuogrenmepolitikabelgesiekim2006.pdf>

MEKSA, “ **Amaçlar ve Hakkımızda**”,

<http://www.meksa.org.tr/tr/index.php?p=hakkimizda>

MURAT, Sedat, “**Dünden Bugüne İstanbul’da Yaygın Eğitim**” İTO

Yayınları 2009-8, İstanbul, 2008

OECD, “**Recurrent Education: A Strategy for Lifelong Learning**” Paris,

1973 <http://eric.ed.gov/PDFS/ED083365.pdf>

OECD, **Education at a Glance 2011 OECD INDICATORS**,

<http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/48631582.pdf>

OKÇABOL, Rifat, “**Halk Eğitimi**”, İstanbul: Der Yayınları, 1996

ÖKMEN, Mustafa, Bekir Parlak, **Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler, İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat**, Bursa : Alfa Aktüel Yayınevi 2010

SAYGILII, Şeref, Cengiz Cihan, Zafer Ali Yavan, “Eğitim ve Büyüme,

Tartışma Tebliğleri”,**TÜSİAD Koç Üniversitesi Araştırma Forumu, Türkiye**

İçin Sürdürülebilir Büyüme Stratejileri Konferansı, İstanbul, TÜSİAD

Yayınları., 2005

ŞENSES, Fikret, **Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı?:**

Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Economic Researc Centre, 2004

<http://erc.metu.edu/menu/series04/0409.pdf>

Şişli Belediyesi, **2008 Faaliyet Raporu**, Mart 2009

Şişli Belediyesi, **2009 Faaliyet Raporu**, Mart 2010

Şişli Belediyesi, **2010 Faaliyet Raporu**, Mart 2011

Şişli Belediyesi, **2011 Faaliyet Raporu**, Mart 2012

Şişli Belediyesi, **Şişli İlçesi Demografik Analiz**, Mart 2012, s. 30

T.C. Başbakanlık, **IX. Kalkınma Planı (2007-2013)**, Resmi Gazete 1

Temmuz 2006 Mükerrer, Sayı 26215, <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf>

T.C. MEB **"Milli Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri"** 2011-2012, TÜİK

Yayınları, Ankara, 2011

T.C. MEB **"Milli Eğitim Yaygın Eğitim İstatistikleri"** 2011-2012, TÜİK

Yayınları, Ankara, 2011

T.C. MEB Çanakkale Eceabat Halk Eğitim Merkezi, Halk Eğitimi Nedir?

<http://okulweb.meb.gov.tr/17/07/137074/halkegitimi.html>

T.C. MEB, **Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği**, Resmî Gaz 14. 02. 2006,

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, **2010-2014 Stratejik Planı**, Ankara: 2009

TEKİN, Meral, Ramazan Günlü, **Kentleşme Yerel Yönetimler ve Eğitim**,

Ankara:<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/503/6049.pdf>

Tepe, Arif, **"İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması**

İSMEK", İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve

Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007

TOKSÖZ, Fikret ve Arkadaşları, **Yerel Yönetim Sistemleri**, İstanbul: TESEV

Yayınları, 2009 s.73 <http://www.tesev.org.tr/Upload/Publication/23cad2d9->

[1ee5-404d-8657-bd442836bb5/Yerel%20Y%C3%B6netim%20Sistemleri.pdf](http://www.tesev.org.tr/Upload/Publication/23cad2d9-1ee5-404d-8657-bd442836bb5/Yerel%20Y%C3%B6netim%20Sistemleri.pdf)

TÖMER, **Türkçe Öğretim Merkezi Amaçlar"**

<http://www.tomer.ankara.edu.tr/>

TÜİK, **İlköğretimde Net Okullaşma Oranı**

<http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id=3642&sayfagiris&metod=IlgiliGosterge>

TÜİK, Türkiye İşsizlik Oranları

<http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id3538&sayfa=giris&metod=IlgiliGosterge>

Türkiye Cumhuriyeti, **1982 Anayasası**, İstanbul, Beta Basım Yayım, 1995

Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı (CONFINTEA), **Lifelong Learning**

Policies and Strategies [http://uil.unesco.org/home/programme-](http://uil.unesco.org/home/programme-areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/)

[areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/](http://uil.unesco.org/home/programme-areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/)

UNESCO, “**Third International Conference on Adult Education**”, Tokyo

Japan, 1972 Final Report

UNESCO, “**Yetişkin Eğitimi Terimleri**” Çev: F. Oğuzkağan, Ankara:

UNESCO Milli Eğitim Komisyonu, 1985

World Bank, **Hakkımızda**,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURK>

[EYINTURKISHEXTN/0,,contentMDK:21706623~menuPK:4824519~pagePK:](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURK)

[141137~pi PK:141127~theSitePK:455688,00.html](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURK)

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, Madde 7., Büyükşehir

Belediyesi'nin Yetki Görev Ve Sorumlulukları, <http://www.ekanun.net/5216->

[sayili-kanun/index.html](http://www.ekanun.net/5216-sayili-kanun/index.html)

5393 Sayılı Belediye Kanunu, **Madde 14. Belediyenin Yetki, Görev ve**

Sorumlulukları <http://www.ekanun.net/5393-sayili-kanun/index.html>

ÖZET

Köksal Ayçiçek, Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012

Toplumların gelişmişlik düzeyi eğitime verilen önem ve kalitesine bağlıdır. Eğitim ve öğretim, hızla gelişen teknoloji ve bilgi sistemleri ile sosyal ve ekonomik kalkınmanın temelini oluşturmaktadır. Yaygın eğitim ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümünü kapsamaktadır. Küreselleşme sürecinin etkisiyle yaygın eğitim çalışmalarının nitelik değiştirmesi Türkiye’de eğitimin gün geçtikçe yerelleşmesini neden olmaktadır. Belediyeler yaygın eğitim faaliyetlerinde önemli gelişmeler elde etmişlerdir. Bu çalışmada Şişli Belediyesinin yaygın eğitim çalışmalarının özellikleri ve gerekçeleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler

1. **Yaygın Eğitim**
2. **Eğitimde Yerelleşme**
3. **Mesleki Eğitim**
4. **Yerel Yönetimler**
5. **Şişli Belediyesi**

ABSTRACT

Köksal Ayçiçek, A case of Study of Non-Formal Education of Municipalities: Şişli Municipality, Master Thesis, Istanbul, 2012

The importance given to education depends on the level of development of societies. Education and teaching with rapidly improving technology and information systems is the basis of social and economic development. Non-formal education interests, desires and capabilities in line with economic, social and cultural development provider, nature, duration, and levels of a variety of lifelong education and training, production, and implementation guidance covers all events. The effect of the globalization process, non-formal education activities change the quality of education in Turkey decentralization causes. Municipalities have achieved significant improvements in non-formal education activities. Sisli Municipality of features and the reasons for non-formal education activities in this study will be explained.

Key Words

- 1. Non Formal Education**
- 2. Local Education**
- 3. Vocational Education**
- 4. Local Government**
- 5. Şişli Municipality**